

1799-10
113

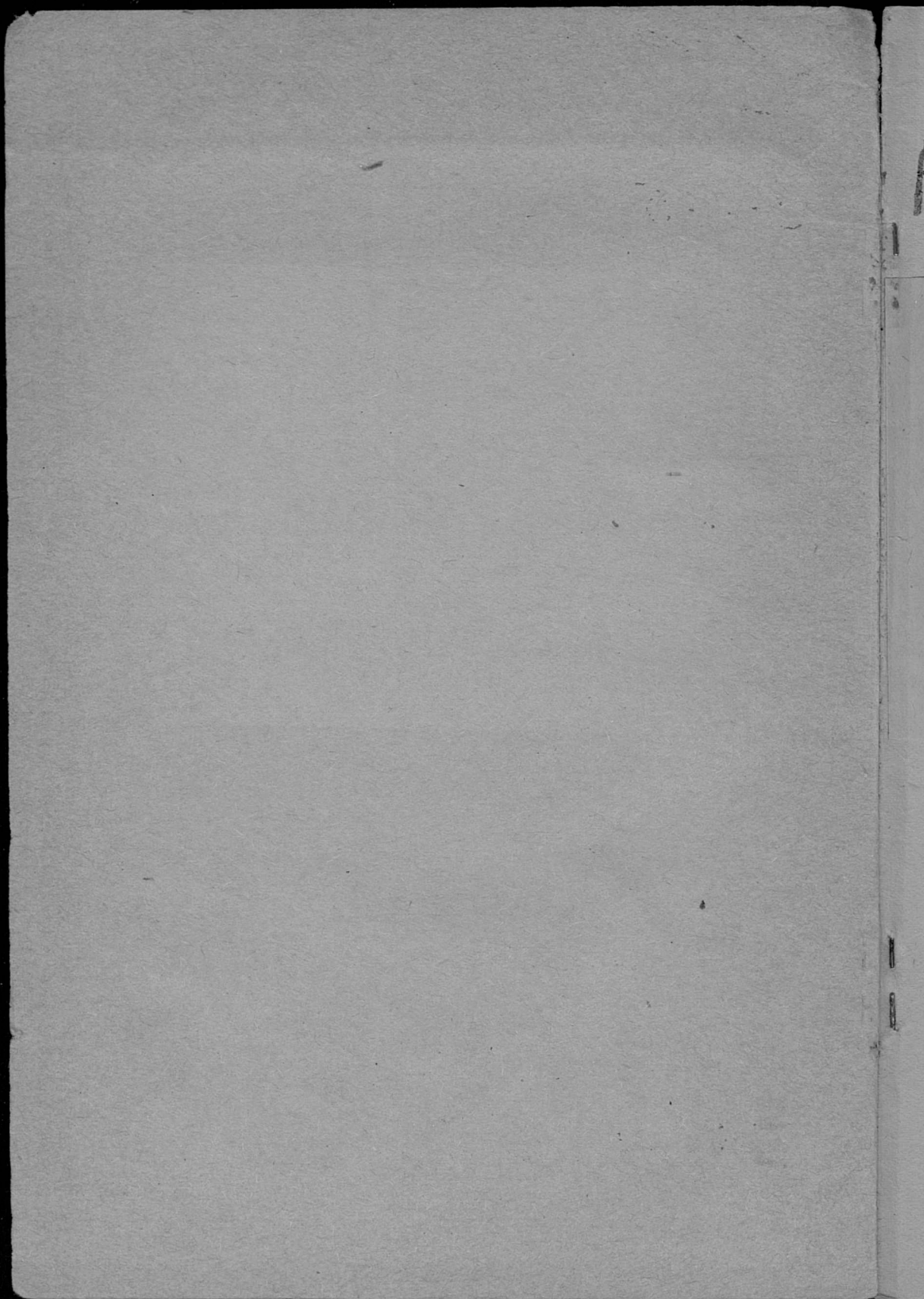
A. Gajdar

Wli

muiaS

KOMI GIZ—1935

120-9
113.

A. G A J D A R

К-Зыр.
3-685

A33ӘМ ОРЕҢАТКАЈАС

listbok	Vizьn	Gizәma	Kolә Ырдьпь
6	10-әд вьвшаң	şәләmьvlas vo s	şәләm vьlas vois
19	13-әд uvшаң	Za da og ta vәrd	Za da og-taj vәrd
21	4-әд uvшаң	vizәdis evьş aeroplan vьlә.	vizәdis levьş aeroplan vьlә
21	8-әд uvшаң	Gaza mo oz sьәn	Gaza motoz sьәn
22	9-әд вьвшаң	zirdalan ju ьd diskьs	zirdalan jugьd diskьs
22	14-15 вьвшаң	suis Pet-an-nә li mu-zә?	suis Petka. — Mijan-nә ьli mu-zә?
65	22-әд вьвшаң	qumjalig ьr	qumjaligtьr

Ы Л И М У Ј А С

Name	Address	City	State
John Doe	123 Main St	New York	NY
Jane Smith	456 Elm St	Los Angeles	CA
Robert Johnson	789 Oak St	Chicago	IL
Mary White	101 Pine St	Houston	TX
David Brown	202 Cedar St	Phoenix	AZ
Elizabeth Green	303 Birch St	Philadelphia	PA
William Black	404 Spruce St	San Antonio	TX
Susan Gray	505 Willow St	Dallas	TX
Thomas King	606 Ash St	San Diego	CA

~~М 20-9~~
413.

A. GAJDAR

Н/К-Зыр.
3-685

Ы Л И М У Ј А С

КОМИ ГОСИЗДАТ,—СЬКТЬВКАР • 1935

Арк. Гайдар — ДАЛЬНИЕ СТРАНЫ. Перевод Е. Поповой.

Для детей среднего возраста

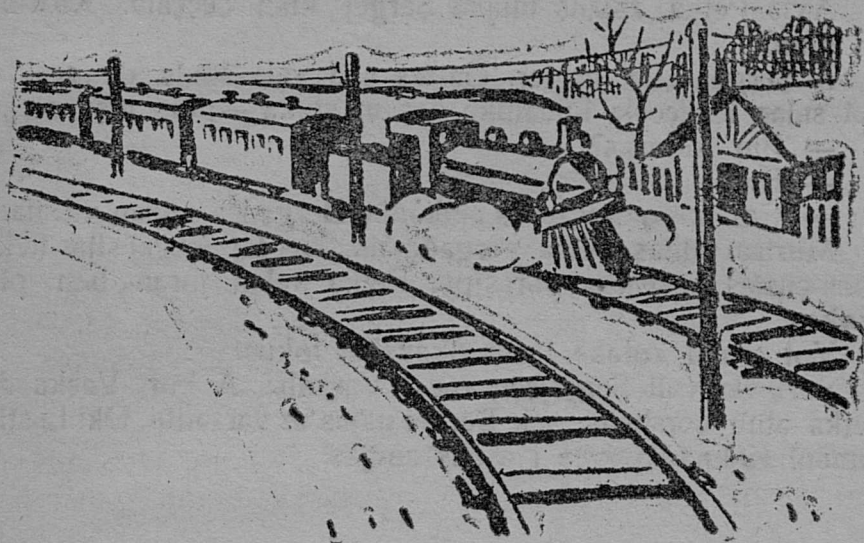
Тани гизэма сь жыь, кьзи гавоцэжас да колхозникjas эт-
влььш verмазэнь socialistaçeskəj ovməs jonmədəm vəсна,
кьзи çорьд klassəvəj тьсjas рыг vezэнь налэн vaznoga мəвр-
jазьс да çузэнь налэн socialistaçeskəj ovməs dinə вьл şikas
otnosəņijejas. Tajə povəštьn glavnəj gerəjjas pyđđi petkəd-
çəнь 9-10 arəsa кьк deřinka, кьзи najə verštəjas radьn təздьсə-
нь да тьсказэнь socialistaçeskəj ovməs jonmədəm vəсна.

Редактор П. Доронин.
Обложка В. В. Полякова.

Тех. редактор М. Шестаков.

Издание № 30. Уполномоченный Облита № 4. Заказ № 1742. Тираж 3000 экз.
Стат формат 62×94, 1/16. 4 н. л. Сдано в набор 12/II-35 г. Сдано в печать 4/III-35 г.

Отпечатано в типографии Коми ГИЗ а, Сыктывкар, Коммунистическая, 2.

1

Тэбн зев газтэм. Разжезд ічәтїк. Гәгәр вәр. Тьртас Ым-
жән да ретнь ңекьтчә он вермь.

Сәмьн әтї газ і ем — çoj јьвшаң иславнь. Да-әд çoj јьв-
шаңьд он-зә вара лунтьр ислав. Әтсьд исковтан, мөдьс, по
зев-ңин кьзьс, а сеҗса-әд і дэzman дај музан. Дадьд-кә
еҗкә асьс еәе і çoj паньдсә kajis, зев бур. Çoj нььдсә
исковтас, а çoj паньдсә оз kaj.

Разжездьн çелад еәа: телеграфистлән — Шергеј, машинистлән
— Петка да perejezd вьвса стәрәзлән — Вашка. Мукәдьс росни-
дәс-на: кодль — kujim арәс, кодль — пол... Күеәт-нә најә
тәварьсјас?

Петка да Вашка ләшаләнь. А Шергеј ez вәв саң. Коҗашнь
радејтлис.

Корас сїјә Петкаәс:

— Вољ татчә, Петка! Ме теньд америкәскәј фокус пет-
кәдла.

А Петка оз муң, полә.

— Кодкәлун те сulin-зә, фокус-рә петкәдла, а асьд кь-
кьс җьлїә куҗкин.

— Но, сїјә-әд прәстәј фокус вәли, а тајә америкәскәј,
куҗкаштәм фокус. Вољ әдјә, үзәдль, кьзи сїјә ме ордын
җеҗҗалә.

Аззә Петка, звыльс мьжкә Шергеј киьн сәсәлә. Кьзи-нә он мун?

А Шергеј, сижә маҗтер. Гартас вед вьлә сунис да резина, vot сьлән и сәсәлә киеәмкә сееәм стукә — порс нишә сәри.

— Буr фокусьс?

— Буr.

— Сас нәста бурзькәс петкәдла. Бергәдсә меляң мьснад.

Муртса удитас Петка бергәдсәнь, кьз-тај Шергеј сижәс тивкнитас-сүзјас ризәснас, рьрҗ-рьр Петка уvlan јурән льм ризәскәс.

Vot теьд коләкә и америкәнскәј фокус.

Шурьвлә вәли Шергејшаң еәе и Вашкаль. А кор Вашка да Петка әтүв ворслинь, сек Шергеј најәс ez вәрзәдль. Ok! Льштль сәмьн! Кькнәдтә најә и ашньс звојәс!

Әтсәд Вашкалән горсьс вишмис да ez кутнь лезнь сижәс вьләә петнь.

Мам сушәдә петис, ваҗ мунис perejezd вьлә, скорьј pojezd вицсәсьнь. Гортьн сьңитәв.

Рукәлә Вашка да мөвпалә, мьј ешкә сееәм интереснәј-зьктор вәснь. Фокус киеәмәскә-ли, мьј-ли? Vетләдлис, вәтләдлис реләсәсь реләсә — нинәм ez сур.

Сеҗса сувтәдис скар динә уләс, кәјис скар вьлә, воҗтис сижә да визәдлис медвьльс заз вьлас, кәни sulalis ма тьра банка.

Дерт, ешкә ләшәд вәли, разнь-кә банка кәртәдсә да раңән gumovтнь...

Ez. Вашка сәмьн вьсловзис да ләсәс уләс вьвүшәд. Сижә возвьв тәдис, мьј тәеәм фокусәд оз вә шәләмвьлас мамьсль. Рукәсис әсин догә да кутис вицсәсьнь скорьј pojezdlьс локтәмсә.

За! vot сәмьн, мьј некор сижә оз удит бурзька визәдлнь, мьј seni скорьј pojezd рьекәс вәсә.

Tutәстас да ви кинјасән сәвкнитас. Грьмәдас — вәсиг сәнјас драгнитласнь да скар рьекьн вьдән зил-золмунас. Југнитас југьд вијасән. Vузәртласнь әсинјасьн киеәмкә сүзәмјас да сүветјас вагон-ресторан рьзан вьвүсәсьн. Шин рьр мунас језьд колпакьс рөварлән. Зирдьстаснь зарнән сәкьд виз әзәс вугјас да una рәләс рәма шәкләјас. Сеҗса и нинәм он аззәв. Сәмьн муртса тьдьстә синалнәј рөнарьс медвәрја вагон вәрас.

Da-əd nekor, nətçəd ez suvtib skorbjəd najə içətlik raz-jezdə. Pır termaşə-levzə kueəmkə zev ılı muə — Şibirə.

Şibirşan loktigən levzə i Şibirə münigən levzə. Vıvti-ñin kueəmkə termaşana, sojtçəg tədlitəm oləmys taja skor-ğj pojezdjaslən.

Pukalə Vaşka əsiñ dorğn daj azzə, kəzkə zev-ñin vaznəj pırtğs tuj kuza munə Peška, kiñaulas kueəmkə jokmı nuə. Zik vıttəkə praməj texnik, libə doroznəj maşter, portfela.

Jona senzə Vaşka. Kəsjis fortoçkaəd gorədny: „Kıttə taja te, Peška, munan? Mıj tenad vumagaas gartəma?“

Səmyñ-na uđitis voştəny fortoçkasə, loktis mamys da kutis vidçəny, mıjla sıjə vişan gorsnas ıvla kəzəd vılas şıjsə.

Sue seki gorzig tıjri grımədis-munis skorğj pojezd. Seşşə pıksisny şojny i Vaşka vunədis Peşkaləş çıjmədana munnəmsə.

Məd lunnaş Vaşka vara azzis Peškaəs. Munə tuj kuza, tərətja moz-zə, mıjkə gartəstəma gazetə da nuə. A çızəmys seeəm vaznəj da ear, zik vıttə ızəd stancija vıvsa dežurnəj.

Tarknitis kulaknas əsiñə Vaşka da mamys ələdis.

Siz vara i munis Peška aslas tujəd.

Okota loi Vaşkalə tədmavnə, mıj Peşkakəd loəma? Voz vəli lun-lun ponjas vərşə vətlyşə, libə içətjas vılyñ kaman-đıjtə, libə Şergejş pışjalə. A əni, vıvti-ñin vaznəj loəma, daj çızəmys kueəm ear!

Vaşka kəzəktis nəzjənikən da ləna suis:

— Mam, menam gorsəj oz-ñin viş.

— No, zev bur, dugdis-kə.

— Zikəz dugdis. Veşig-ñin oz dojmy. Regğd siz-kə me-nyñ i gulajtny pozas peñny?

— Regğd pozas, a talun pukav, — voça suis mamys, — asıvunas-na-əd vəli kirgan.

— No, sıjə-əd vəli asıvunas, a əni-ñin rıt, — panğd suis Vaşka. Açs məvpalə, kəz eşkə petavnə ıvlaə.

Seşşə vetlədlıstis çəla, juystis va da nəzjənikən gorədny şıvny. Sıjə şılankevşə Vaşka kəvlyis gozəmyñ voləş komso-moleçjaslyş. Seni viştavşə, kəzi granatjas razrıvajtçəm gıñ ulñ zvoja koşaşis kommunarjaslən otrad. Şıvnyəs eşkə Vaşkalə ez vəv okota da şıləmnas sıjə kəsjis petkədlıny ma-myşly, mıj şılən gorsys oz-ñin viş i pozə peñny ıvlaə.

A mam kuxnaņņ, aslas uzā vājān, vītā oz i kvilē sylvš šlāmsā. Vaška vara zavoditis gorāzka-ņin, kvi kom-munarjas šurinē plenā lok ģenerallē da kveām mučenijejas sija naly lēšādis.

Kor i tajā ez otsav, sija mēj vņšs pondis švņņ, kvz kom-munarjas ez povzņņ jezēd ģeneralēn lēšādām mučenijejasis da pondisņ kodjņņ asļņņ zuzēd gu.

Oz poz sunē, mēj Vaška zev lēšda šlis. no sē pēdēi vvti gorāa. A mam pēr lanāma. Vaška dumēstis mamlē-pē, burakē, šālmvylas vo's menam šlāmēj da āni-pē lezas-ņin vylaad. Sāmņ-na šligēn pondis sija vonē medlēšēd-ināzēs, kor kom-munarjas pomalisņ asšņņ uzā da ātvēļš pondisņ vidņ lok ģeneralēs, mam dugdis zolēdēņņ doz-mukēn da šujis āzēsā senzāna čuzāmsā:

— Mēj-nā te, idol, ravzņņ mēdin? — gorādis sija zev skārēs. — Me kvza, kvza... Miša, jāj-māma-kē-ņin-a. Gor-zān mēj vņšēd. Marjalēn kēzāēs, kor voslē, tazi-zē gor-zvlē.

Zavednā loi Vaškālē da lanātis. Ez Marja kēzakēd ātko-đalāmēs zavednēs lo, a vešsērē loi mēršāmēs da sijaņ — vylaē talun siz oz i lezļņņ.

Zumēstēmān kajis Vaška paččārē. Puktis jur ulas paš da kaņ murgām ulā mēdis māv-pavņņ aslas gāzām olām jvšēs.

Gāzām. Skola avu. Pionerjas avuēs. Skorēj pojezd oz suvilēv. Tāvlēn pom ez kut vonē. Gāzām. Kā ēškā ādjā-zk-ņin gozāmēs vois. Seki — čeriēd, āmizēd, ārēskiēd, eakēd!

Vaškālē uši dumvylas, kvzi āčēd gozāmņ sylv vugrē sedi zev ēzēd jokēs. Bēdsān senzādis.

Delēs vāli voj ulē-ņin. Sija vājis jokēstē daj puktis pos-vozas — zēvis, med asvņas šetņ mamēsē, čujmēdņ sijaēs. A vojnas posvozas petāma kaņēs — Ivan Ivanēvič — daj šojāma jokēstē.

Dumēstis ta jvļš Vaška da dāzmēmān tuvķņitis Ivan Ivanēvičēs kulaknas da suis skāra:

— Mēdēs tēām delējassēd jurtē orādal

Kaņ povzēmān čēčēstlis, skārēs ņavēstis da dēsniķa leč-cis paččārēs. A Vaška kujlis, kujlis daj unmovšis.

Məd lunnas gors višəməš dugdis. Vaškaəs lezisn̄ bvləə. Vojulas vələmkə sondədəma. Kerka vevt dorjasə əsjəmaəs kəz još ji noņjas. Pəltis ɲevb̄dik təv. Tul̄s vəli mat̄n-ņin.

Kəsjis Vaška kotərtn̄ koršn̄ Peškaəs. A Peška ačs̄ ran̄bd loktə.

— K̄yt̄cə-nə te, Peška, vet̄lvlan? — jualis Vaška. — M̄jla-nə me ordə ɲət̄c̄bd en p̄rav? Kor tenad k̄nəm̄bd višis, metaj te ordə vol̄vli, a menam gorsəj višmis da te en i vol̄?

— Me voli, — voča suis Peška. — Mat̄st̄ci kerka dorad da men̄m dum v̄lə uši, m̄j mi tekəd ɲevazən vedratə tijanl̄s v̄jtim jukməsə. No, dumajta, vot əni i vid̄stas menə Vaškələn mam̄s. Sul̄sti me tijan kerka dor̄n daj vər kosi.

— Ok, tel̄! S̄lən vazən-ņin piṇāšsis: vunəd̄is-ņin s̄j̄l̄s. A vedrasə vaṭ vojdar̄lun-ņin suzəd̄is jukməs̄s̄s. Te məd̄s̄ kezlə p̄ravl̄... A m̄j-nə eškə tenad tuv̄rtəma gazetas?

— Tajə k̄nigajas. Ətīs — l̄dd̄šsan k̄niga, a məd̄s̄ — artalan k̄niga, arifmet̄ikaən sušə. Me kojməd lun-ņin vet̄lvyla Ivan Mixajl̄ovič ordə. L̄dd̄šn̄s̄ me kuza, a gizn̄ da artavn̄ og-na kuz. Vot sijə menə i veləd̄. Kolə-kə, me ten̄bd əni-zə arifmet̄ikāš šeta artavn̄? No vot, k̄jim mi tekəd čeri. Ten̄bd sedi kujim lov, a men̄m das. K̄m̄n čeri lov stav̄s loi?

— M̄jla nə mem eea sedi? — Dəzməm gələsən s̄bašis Vaška. — Ten̄bd das, a men̄m kujim. A pomnitan, kueəm v̄zd̄ jok̄s mem sedli kolan vonad? Ten̄bd seeəmsə ɲe k̄j̄l̄n̄.

— Da-əd tajə arifmet̄ika, Vaška.

— No m̄jnə arifmet̄ika-kə? Eea-zə-əd. Me kujiməs, a te dasəs. Menam i tav̄j̄s pram̄ej, a tenad provka tav daj vuḡr-sajt̄bd čukla...

— Čukla? Suan-zə! M̄jla-nə eškə sijə čukla? Neuna-taj čukl̄t̄c̄stəma vəli da me vazən-ņin sijəs veškədli. No ladnə, me k̄ji das čeri, a te šiziməs.

— M̄jla nə eškə me šiziməs?

— M̄jla? No, oz kurč̄s̄ daj səm̄n.

— M̄jla-nə men̄šm oz kurč̄s̄, a ten̄bd kurč̄cə? Zik jəj tajə arifmet̄ikābd tenad.

— No, kueəm te, — ɲslov̄zis Peška. — No, med me dasəs k̄ji i te dasəs. Una-ə stav̄s loə?

— A una, pəzaluj, loə, — məvrystəm vəryn suis Vaška.

— „Una“. Taz əməj artaləny? Kəz loə, vot mɔjda. Me əni vɔd lun kuta Ivan Mixajləvič ordə vetlɔvlyny. Sijə menə artašny i gizny velədas. Škola tani abu. A velədcətəgɔd sešša siz velədcətəm jəj mortən i kolan?..

Vaška ləgašystis.

— Kor te, Peška, grusajasɔdla kajligən ušin da kitə dojdlin, me tenɔd vəryš ərəski vajli, kək kərt gajka daj lovja jozəs. A mɔjən menam gorsəj višmis, te ryryš-ryr-zə metəg Ivan Mixajləvičkəd kutin drugəšny. Te, siz-kə, loan velədcəm mort, a me prəsta sizi kolə? A jeseə təvarəš...

Janzim loi Peškaly: zvy-əd vištalis Vaška i ərəski jlyš, i joz jlyš. Gərdədis vɔdsən, bergədcis da lančis.

Siz lančəmən najə vura dɔr sulalisny. Kəsjisny-ŋin siz, ləgən i jansədcəny da vɔvti-ŋin ryryš vəli ləšɔd da sonɔd. Da i tuləšy matyn vəli, i vylaən posni čeləd ətvəlyš gazaa jəktisny lymjyš vəcəm vava doɔny...

— Vaj čelədyšly dadjəšy pojezd vəcam, — drug suis Peška. — Me loa parovoz, te — masiŋist,* a najə — passazirjas. A aski eə munam Ivan Mixajləvič ordə. Sijə bur, sijə i tenə eə pondas velədn. Ləšɔd-əd, Vaška?

— Abu, dert, lok!

Siz ez i ləgašny čeləd, a jeseə jonzəka ləšəvny mədisny. Ryryšvɔd najə vorsisny da islalisny ičətjaskəd. A əšvnyas eə munisny Ivan Mixajləvič ordə.

2

Vaška da Peška munəny velədcəny. Drug kałitka sajsən petis Šergej da gorədis:

— Ej, Vaška! Nə-ko, artav! Pervoj kujiməš me tenɔd šliad kučka, a sešša nəsta vitə. Una-ə stavəš loə?

— Munam, Peška, nəjtam sijəs, — suis Vaška. — Te əčɔd kučkan da me əčɔd. Kəknad vermam. Mort əčɔdən kučkam daj ryšjam.

— A sešša-korkə sijə mijanəs ətkən-ətkən kəjədas daj kułas burinzika, — ələdig moz suis vizčəšyšzək Peška.

— A mi nekə oğə jansədcəj, ryr kutam ətlaən yetlən. Vaj, Peška, mort ətlyš kučkam daj munam.

— Oğəj, — ətkazitčis Peška. — Košašigad jeseə knigajasɔd

koşaşşынь vermasынь. Ças, gozəmnas mi sыь petkədlam! Du-
gədam sijəs nersəməş da mijan nıretkaş¹⁾ çeri guşavləməş.

— Çeritə guşavlyнь vara sijə pır kutas, — ыslovzis Vaşka.

— Oz. Mi seeəminə nıretkanyməs çəvtam, med sijə oz
аззь.

— Azzas, — sog pırgş voça suis Vaşka. — Sijə-əd zev
najan.

— Mыj-nə kət i najan. Mi i aşnym əni najanəş. Tenьd
kəkjamьs arəs-nin da menym kəkjamьs. Kыkпanyмь ətлаьп
una-ə loə?

— Daskvajt, — artalis Vaşka.

— No vot, mijanly daskvajt, a sыь əkmьs... Mi, siz-kə,
najanəşzыk.

— Mыjla-nə daskvajtьs najanzыk əkmьssьs? — senzə Vaşka.

— Dert-zə, najanzыk. Mortьd kыmьп rərgş, sыmьп najan.
Boşt te Pavlik Priprьginəs. Sыь nəl arəs. Kueəm-nə sыlən
najanlun? Sыьş mыj koran, sijə i şetas daj gunь pozə. A
voşt xutora Danil Jogorjeviçəs. Sыь vetьmьп arəs, da sь-
kod najanьs məd oz-zə-əd şur. Sыь kыkşo pud naң nalog
puktьləməş. A sijə çukərtəma muzikjasəs da juktaləma
vinaən. Najə kodjurnad sыь kueəmkə vumagaə i kыьmaşa-
ləməş. Munas seşşa sijə vumaganad rajonə da şo vetьmьп
pudşə sыьş i çintasынь.

— Jəzьs oz siz vištavынь, — torkis Vaşka. — Şuəny, abu-
pə sijə rərgşьsla najan, a kulak da sijən. Kыз te nogən,
Peřka, mыj sijə kulakьs loə? Mыjla əti mort mort i em, a
məd — kulak?

— Oзыr, vot i kulak. Te vot gəl daj abu kulak. A
Danil Jogorjeviç — kulak.

— Mыjla-nə eşkə me gəl? — senzə Vaşka. — Mijan vat
təlyşnas kəkjamьsdas şizim sajt voştə. Mijan porş pi em,
kəza daj nəl kurəg. Kueəm-nə mi gələş? Mijan vat raboçəj
mort, abu Jepifankod seeəm-taeəm vosəm mort, kodi korəm
pomьş olə.

— No, med te abu gəl. Da-əd tenad vatьd açьs uzalə,
i menam açьs, i mukədlən açьs. A Danil Jogorjeviçlən mu
vılas gozəmnas nəl nыv uzalisынь da jeseə kueəmkə dađən
vıyş volis, da jeseə-pə vьttə svojak, daj juьş Jermolaj
gozəmvьd sadjas stərazalis. Pomnitan, kыzi tenə Jermolajьs

1) Nıretka — çerikьjan neьzьd kəvьtm, kodəs vəjtəny vəə veł dьr kezlə.

peeernas pavsavlis, kor mi jabloksə guşavlim. Ok, i gorzin-zə te seki! A me kust ul'n pukala da məvpala: no, i gorzəm-zə, miša, Vaškälən. Dert, çajta, Jermolaj tenə peeərən kbrşşə.

— A te kueəm san, — zum'ystcis Vaška. — Ač'yd p'sjin, a menə kolin.

— Vič'čs'n'-li m'j koli? — Voča suis Petka. — Me, drugə, tigr moz roeəs vomənyš č'eč'č'sti. Jermolajč'd menə səmy'n k'k'k'š i uditis m'sku kuza kuz nərjən vur'yst'n'. A te inč'uk moz malašan, vot ten'č'd i šuri.

Vazən korkə Ivan Mixajlavič vəvləma masinist'n. Revolucijaəz masinistaləma prəstəj parovoz v'ly'n, a revolucija vər'n, kor zavodit'cis grazdanskəj vojna, vuzəma bronirovannəj v'lyə.

Petka da Vaška una pələs parovoz az'z'v'lis'n'. Tədəny vəli najə zuz'č'd, kokn'id, ədjə mun'š „S“ šis'temaa parovoz, kod'i vetlə skor'j pojezdkəd ily miə — Šibirə. Az'z'v'lis'n' najə i kujim cilindra šis'temaa „M“ ыз'd parovozjas, kod'jas k'lskalis'n' šək'č'd da kuz sostavjas krut çoj pan'č'djasti. Təd'lis'n' i ədva vər'š ma'novrovəj „O“ šis'temaa parovozjas, kod'jaslən stav vetlan tuj's vəli p'ran šemaforšan petan šemaforəz. No seeəm parovoz, kueəm vəli Ivan Mixajlavič kartočka v'ly'n, najə ez-na az'z'v'n' p'ekor.

Truva abu. Kələsajjas oz t'č'davn'. Šək'č'd, stal'š vəçəm əsinjas tupkəma s'eem. Əsinjas p'č'di vekn'idik kuzməs kostjas, k'č'š t'č'ystəny pulem'jotjas. Vevt'š abu. Vevt p'č'di's lapk'č'dik gəgrəs vasnajas. Sijə vasnajasš's çurgədçəmaəš šək'č'd artilerijskəj ərudijejaslən vomjas'š.

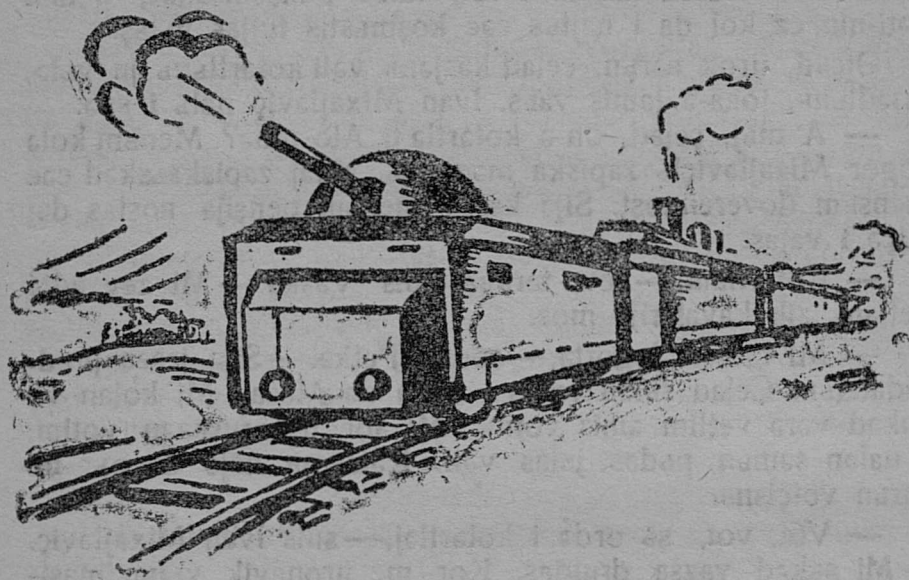
Ninəm bronepojezdlən oz zirdav: abu vesaləm viz əzəš vugjas, ni šinmə č'eč'čan kraskajjas, ni jug'č'd š'ekləjas. Stavnas bronepojezč'š turunvizov-rud šək'č'd da pašk'č'd, v'č'tə lask'šəma rel'sjas verdas.

Da-əd nekod oz i t'č'dav: ni masinist, ni pənarjasa konduktorjas.

Kənkə p'ekəsas, seit sajn, stal'nəj ovsivka sajn g'ryš r'č'agjas, ərudijejas, pulem'jotjas dorə sajmovtč'aləmaəš krasnoarmejejas. Stavšə sijə vevt'č'əma, stavšə zevəma, stavnyš najə lantəmaəš.

Lantəmaš kolana kadəz. No vot voas kad da, kʲadčə-
mən, gušən, sʲtəg, tutəsttəg uʲstas bronerojezd voʲn vrag
dinə, lʲvə sʲvʲtčas erd vʲlə, kəni munə čorʲd koš krasnəjjas
da beləjjas kostʲn. Ok, kʲz tarknitasnʲ seki pemʲd seeljasʲ
pulemjotjasʲ! Ok, kʲz gʲmʲstasnʲ bergalan vasnəjasʲ sad-
məm gʲlʲs ərudijejasʲ!

Ətčʲd, koš dʲrʲi čorʲda inməma bronerojezdə šəkʲd sna-
rad. Piškədəma snaradʲd ovsivkasə da torpʲrigjasnas orədə-
ma kisə voʲennəj masinistlʲs, Ivan Mixajləvičlʲs.

Sešan Ivan Mixajləvič oz masinistav. Sʲlʲ loktə pensija,
olə karʲn, vʲzd pi ordas. Pʲlʲs tokarʲn parovoznəj mašter-
skəjʲn. A razjezdə! sija volʲvlə gəštʲnʲ čoj ordas, kodʲ mu-
nəma verəssajə kərttʲjvʲvsa mašter sajə. Eməš seəem jəz,
kodjas šornitənʲ, Ivan Mixajləvičlʲs-pə snaradʲd avu səmʲn
kisə orədəma, a eəe dojdəma i jursə. Sʲ vəsna-pə sija ɳe-
una... no, oz poz sunʲ, mʲj avu tʲr vezəra, a siz .. aslʲšsama
kueəmka.

No Pečka da Vaška seəem šornijasʲl ɳətʲ ez eskʲvʲnʲ. Ez
eskʲvʲnʲ sʲ ponda, mʲj Ivan Mixajləvič vəli zev bur mort.
Səmʲn kuritə vəli sija vʲvti una da šinkʲmʲs vəli tiralʲstə,
kor sija vištavlis mʲjkə! zev intəresnəjəs — vaz vojas jʲlʲs,

šakūd vojņajās jļēs, kēzi velējjas zavodītisņ da kēzi kras-
nējjas zavodītšjassē pomalisņ.

A tulšs kēzkē vītākē drug pišti. Vojjasņ — sonēd
zer, lunjasņ — jugēd sonēd. Lēm sļē ēdjē, kēz vēj komēk
pēš skēvērda vļēņ.

Bzēptisņ sorjas, potlāšis Lēņ ju vļēņ jī, puskērtēis verba,
voisņ šād rakajas da skvorečjas. I stavšs tajē kēzkē regēdja
kadēn loi. Dasēd lun-na i vēli tulšs pūkšēmšāņs, a lēm
nēti-nin ez kol da i nējtšs eē košmēstis tujjas vļēs.

Ētšēd, urok vērēņ, čēlad kēsēņ vēli kotērtlēņ ju vļē,
vizēdlēņ, jona-ē jamis vāš. Ivan Mixajlēvič nāl i suē:

— A mēj, čēlad, on-ē kotērtlē ti Aļosinoē? Меньм kolē
Jogor Mixajlēvičļs zapiska mēdēdnē. Nuēj zapiskašskēd eē
menšm doverennošt. Sijē karēš menšm penšija voštās daj
tatčē i vajas.

— Kotērtlam, — zēv terēva suis Vaška. — Mi zēv ēdjē
vetlam, zik kavalērija moz.

— Mi tēdam Jogortē, — sodtis Petka. — Sijē jēsē pred-
šēdatēļēņ. Čēlad sļēņ emēš — Pasa da Masa. Mi kolān vo
nakēd vērē vetlim ēmiz votņ. Mi zon pavēruskaēn votim,
a nalēn sēmēņ pēdēs jļēas vēli. Ičētēš-na nājē da pēr mi
vērēņ votēisņ.

— Vot, vot, sē ordē i kotērtlēj, — suis Ivan Mixajlēvič.
— Mi sēkēd vazša drugjas. Kor me bronēvik vļēņ masi-
nistali, Jogorēd tom-na seki vēli, me dīņēņ sek kačēgarēņ
izavlis. Kor snaradēd piškēdis ovsivkatē da kitē menšm
orēdis, seki mi ētlānēš vēlim. Vzrēv vērās me minut-mēd-
na pamētā vēli. No, dumajta, estis olēm. Dētinaēd avu-na
šus. Masinasē pēsti oz tēd, a kolē ētnas parovozēņ. Zūgēdas,
ēņjēv leptas stav bronērojezdsē. Vērēdēci me, kēsji masi-
nāl zadņej hod šetņ, košēš petkēdnē. A sijē kadnas ko-
mandiršan šignal: „Polņj vperod!“ Tojēstis menē Jogor
pēļsē, paklā čukār vļē, a ačēš kēz sēvītčas rēčaglan: „Jēšt
polņj hod vperod!“ Me šinmēs kuņi da dumajta: „No, pom
vois bronēviklē“.

Paļali, kēvza — sēņitēv. Koš pomaššēma. Vizēdli — kijēj
dērēmēn kērtalēma. A ačēš Jogor paštēmkod. Zonnas kēta-

şəma, vomdorjasəş pužədəma-koşməma, jajas — sotçəm tujjas. Sulalə sijə i dovjalə — vot-vot uşə.

Зон кык ças-əd ətnas koşən masinaən veşkədlis. I kaçe-gar pəddi, i masinist pəddi, i mekəd pəlsər pəddi nok-şəma.

Drəgnitisnə şinkəmjasəş Ivan Mixajləviçlən, lančis, kop-rədləstis jurnas, vətə jeseə məkə dum vylas uşi, livə çorəda məkəş-kə məvrəstis. A çələd çəla sulaləny, viççəşəny, oz-ə məkə nəsta vištav Ivan Mixajləviçə. Senzəny eə Jogor vylə: sijə veşiğ ez vən şerpasvəvsa gerojjaskod, a so, zonmə, kueəm vələmal

Şerpas vəvsa gerojjas — vzydəş, çuzəmjas nalən eapəş, kianəş livə gərd znamjajas, livə jugjalan savlajas. A Pasalən da Masalən vaşs vəli verinəş çuzəma, çitkərtəm veknişik şinjasa, nəvzyd tusaa mort. Novlis sijə prəstəj şəd dərəm da tasa şera kepka. Səməny zev asnəra vəli: məkə duməstas — vəças, on-ə ven sijəs!

Ta jyləş çələd muzikjasləş kəvlisnə dəj razjezdəny jəzəş ta jyləş tazi şornitlisnə.

Gizis Ivan Mixajləviç zapiska, çələdlə şetis mort əti səçə-nən, med kənəpnəş ez şumav tujad, i mədədis. Vaška da Peška çegisnə nər, seşša aslanəş kokjasə vəvlə moz kuçka-lig tərji gənitisnə çoj nylə, ju saja, Alosinoə.

3.

Vəla tujad Alosinoəz — əkməş kilometr, a veşkədlə tujad — səməny vit.

Lən ju dorşən zavoditçə eəkədlə pemyd vər. Sələn pom ni pədəş avu, zev vləz munə. Sijə vərəş eməş tjas, kəni olənə gərəş miça, vesaləm ərğən kod gəçjas. No çələd setçə ez vetləvləny: vlyn dəj nərjas eməş, vosnə zev kokni. A əmi-zyd, eəkədlə, ərəskiədlə məkəda sijə vərəş! Zuzyd da krut şon pədəşjasti nərşən pəşə Lən ju, a çim gərd şoj vizədəjasas pozjasəny olənə çikəşjas. Kustjas pəvşəny zevşəşəny jozjas, kəç-jas da seeəm mukəd pəməşjas, kodjas nekodlə nekueəm lok oz vəçəny. A vlyşzyk, tjas sajsəş, Şinavka ju jəvjasəş, kytçə təvnas muzikjas vetləvləny sortovka vər pərədnə, az-zyvləmaəş kəjinjasəş, a ətçədlə voçaəşləmaəş i pəvşəş oškədlə.

So kueəm tədçəna vər paşkəda voşəstçəma Peška da Vaška olaninjəşəny! Tajə, kytə gaza da kytə gaztəm, vərədəş,

мык вѣвшаң мык вѣлѣ чѣччалиг тѣрји, сорјас вомѣн, посјас
вѣвти звоја котѣртиснѣ вѣшкѣд тужѣд чѣлад.

Кѣни трѣрабѣс вѣли петѣ миѣр туж вѣлѣ, ѣти километра сажѣн
Алосиносаң, сѣни сулалис хутор озѣр музиклѣн — Даңил Јогор-
јевицлѣн.

Каскѣс музѣм чѣлад сетѣа сувтиснѣ јукмѣсѣс ва јубѣтнѣ.
Даңил Јогорјевиц вуреѣ секи пара вѣвсѣ асѣс вѣли јукталѣ.
Сижѣ јуалис чѣладлѣс, кѣтѣс најѣ да мѣјла мунапѣ Алосиноас.
Чѣлад окота рѣрѣс вѣсталиснѣ кѣтѣс најѣ да кѣѣм могаң
мунапѣ Алосиноѣ Јогор Мѣхажлѣвиц дѣна.

Најѣ кѣт ешкѣ и дѣрзѣк-на шорнитиснѣ Даңил Јогорјевицкѣд,
окота вѣли прамѣјзѣка визѣдлѣнѣ сѣѣм морт вѣлас, кодѣс
јѣз суѣнѣ кулакѣн, да друг аzzиснѣ Даңил Јогорјевиц дѣна
локѣс Алосиноса кѣјим крѣштанѣнас, а на вѣрѣс зумѣстѣм
скѣр чѣзѣма Јермолажѣс. Сижѣ-ѣд и сѣвѣдлѣс Вашкаѣс рѣѣр-
над. Мѣјѣн казалиснѣ чѣлад Јермолажѣтѣ, зѣв ѣдјѣ вѣсјиснѣ
јукмѣс дорѣс да гѣнѣч котѣртиснѣ Алосиноѣ. Ез и тѣдлѣнѣ,
воиснѣ Алосиноса плѣсеѣд вѣлѣ, кѣтѣа вѣли чѣкѣртѣѣмаѣс зѣв
уна јѣз кѣѣмкѣ собранѣје вѣлѣ, буракѣ.

Чѣлад сувѣлѣтѣг котѣртиснѣ воzѣ, вѣлѣшт помас, а вѣр
гортас мунигаң суиснѣ тѣдмавнѣ, мѣјла сѣ мѣдѣта јѣзѣс да
мѣј најѣ дѣмѣстѣмаѣс вѣснѣ.

Jogor kerka dorъš Vaška da Peška azsisnъ sьlъš čeladъš
— Pasaəs da Masaəs. Najə — kvajt arəsa dvəjnīkjas, zik mēda-
mēdъš kodəš i ləšələnъ vəli jona. Najə vəli vorsənъ: Paska
volalə kueəmkə čagjas, a Masa naъš lъa vьlъn vəčə mьjkə
kerka nišə jukməs kodəs. Ačъs voъš čeladlъ vištalis, tajə-pə
abu kerka ni jukməs, a pervoj-pə vəli traktor, a əni loə
aeroplan.

— Ek til — suis Vaška aeroplansə nərnas tuvkedig tьrji. —
Ok ti, jəj jəz! Čagjъš əməj aeroplansə vəčlənъ? Sijəs vəčənъ
zik mēdtorjъš. A kəni-nə tijan vatnъd?

— Bať sobranije vьlə munis, — nūmjalgitъr suis Paska.

— Sijə sobranije vьlə munis, — keľьdləz šinjassə senzana
čelad vьlə čəvtlg moz sodtъstis Masa.

— Sijə munis, a gortъn səmьn ətnas pəčə, kujlə paččə-
rъn da vidčə, — suis Paska.

— A pəčə kujlə da vidčə, — vara vərvьvšənъš sodtis
Masa. — Bať munigən vidčis-zə. Med-pə te mu pьrъs munan
aslad kolhozən.

Masa polig tьrji vizədlis kerkalan, kəni vəli lok pəčъs,
kodlъ kolə vəli vatlən mu pьr munəmъš.

— Oz mu pьrъd mun, — laŋtədə-burədə Vaška. — Kъzi-nə
sijə vermas mu pьrъs munnъ? Noko, zьmnit muas koknad,
te, Paska, eə zьmnit. Da jonъka zьmədə! Enə-əd vəjə? A
noko jonъka zьmədə!

Ninəm gəgərvotəm Paska da Maska zev ziła kaskьtəz-
nъš zьmēdisnъ, a čelad zev nīmkodəšisnъ, mьj udajčcis
jəjjastə pərvъstnъ, sešša mēdədčisnъ pləsead vьlə, kəni mu-
nə-nin vəli sobranijeъš.

— Vot koləkə i dela, — suis Peška, čukərtčəm jəz pəv-
stas nēdъr tojlašъstəm vəgъn.

— Da, interesnəj deləjas, — səglašitčis Vaška. Ačъs puk-
šis šir duka kьz ker pom vьlə da perjis zepšъs səčənsə.

— Te-nə kьtčə, Vaška, voslin?

— Junъ kotərtli. Mьjnə tajə taəma sьzəmaəs muzikja-
sъš? Toləkə i kьlə: kolhoz da kolhoz. Ətijas vidənъ kolhoz-
sə, mukədъš suənъ, kolhoztəg-pə nekъz oz poz ovnъ. De-
tinkajas-əd eə voštčylənъ-i. Tədan Fedka Galkinəs? No,
šera-taj...

— Тәда.

— Но vot. Junь kotәrtligән me аззлы, кызи сижә кувәмкә гәрд дөтінкәкәд тьскашис. Гәрдьс петис кышәнкә да горәдис: „Федка колхоз — порш нъра туз“. Федкаьд скәрмис сеәм нимтьсәмшәд дај паньс налән кош. Ме-нин тенә вәли горәднъ кәсја, мед, миша визәдлан, кызи најә кошасәнъ. Ладнә, кувәмкә гәрва рәсә зозәгјасәс вәли вәтлә, нәрнас сваәдис кыкнәннәсә да рьсјиснъ әтарә-мәдарә.

Сеҗша Ваҗка визәдлис сонди вьлә да suis:

— Шор-әд-нин, Петка. Вәј-зә мунам да җетам запискатә. Тәзтә-әд voj suas мјјанәс. Мед ешкә гортаньм ez vidнъ.

Јәз рәвстти тојласиг тьрји пискәс җәләд матьстјиснъ кер җукәр дорә. Seni рьзан сәјьн пукалис Јогор Mixajлөвиҗ.

Карса морт кер җукәр вьлә кәјәмән виҗтавлис, мьјла колә рьрнъ колхозә. А Јогор Mixajлөвиҗ мьјкә зев җәләмшәнъс вәскәдис сь дорә копьртҗәм җәлсәвөтса кык шленъ. Најә доvjәдлиснъ јурнапъс, а Јогор, буракә, скәрмәма, скәр җузәмән вәскәдис мьјкә наль, јанәдис најәс.

Кор тәздьшана җузәма җәлсәвөтса шленјас вәсјиснъ Јогор дорьс, җәләд кьв сутәг җујиснъ сьль кјас запискатә да доверенноштә.

Јогор рәскәдис вумәгасә да ez-na удит льддьнъс, кер җукәр вьлә кәјис вьл виҗталъс. Сижә мортсә җәләд аззлыснъ татә локтиганъс Даңил Јогорјевиҗ хутор дорьс.

Сижә мортъс виҗтавлис, колхоз-рә, дөрт, сижә вьлтор i әпрыјә-рә ставль колхозә җујсьнъ нинәмла. Гизсиснъ-рә әни даз оvmәс, но i мед узаласнъ. Налән-кә мәдас дөләс бира муннъ, секи-i мукәдль оз lo шор колхозад рьрнъ, а дөлә-кә ләә — нинәмла сетә җујсьнъ, колә узавнъ ваз ногән.

Шорнитис дьр. Јогор Mixajлөвиҗ җорнитиг кәстис рьр кутис запискәсә кјас, льддьтәг. җиткьртәма вәкнидик скәр җинјассә да җуша визәдә кьвзъс крәштана җузәмјас вьлә.

— Подкулаҗник, — скәрьс suis сижә, аҗьс запискәсә нам-ралә.

Ваҗка повзис, мед ешкә Јогор дад ez-зә кошав вумәгәјастә льддьтәгьс да тракнитис соскәдьс.

— Јогор дад, льддь, рәзалујста. Мјјанль-әд гортә котәртнъ колә.

Јогор зев әдјә льддјис запискәсә да suis җәләдль, ставсә-рә вәҗа. Карә-рә мунә везон мьшті, а мунтәз-рә нөпре-

menne ačym vola Ivan Mixajlëvič ordə. Jeseə-na mɔjkə kəsjə vəli vištavnɔ da sijə kadas šornitɔs muzikɔd pomalis as-sɔs vištaləmsə. Jogor çečɔstis ker çukər vɔlə, zev skəɔs da ədjə mɔjkə pondis vištavnɔ.

A çeləd petisnɔ jəz pəvstɔs da kotərən mədədçisnɔ gortanɔs.

Xutor dinti munigən najə azzisnɔ Danił Jogorjeviçəs, — ətnas pukalə kiçə vɔlas da noçalə çukla kałlansə. Mukəɔs,

burakə, stavnɔs munəmaəš sobranije vɔlə. I kazitçə vəli, vıttə Danił Jogorjeviçɔ stav Ałosinoas ətnasɔ vəškod kol-xoz kvɔjɔs.

Lən ju pələn kustjas pəvstti munigən çeləd kvlisnɔ buvs-ñitəm, vıttə kodkə vaas sɔvıtis šəkɔd iz.

Çuəñikən matɔstçisnɔ da azzisnɔ Šergejəs. Sulalə verə-gɔn da yizədə va vɔvsa pɔr paškəɔs kvəjas vɔlas.

— Nɔretkasə sɔvıtis, — gəgərvoisnɔ çeləd. Sešša nəzjə-ñikən kosisnɔ vər, sijə mestasə bura primetıtisnɔ-da.

Petisnɔ trəpa vɔlə da zev nımkod pɔrɔs, udajtçis tədmav-nɔ Šergejɔs çeri kvjaninsə-da, təvzɔstisnɔ gortlanɔs. Jeseə ədzədıs najəs skorɔj pojezdłən loktəm jələga sɔs.

Sizkə-əd vit ças-ñin. Sizkə, Vaşkalən vaťs turunviž plagsə gartəstəma da p̄rə-ñin gortas, a mam̄s k̄skə-ñin paçs̄s p̄s s̄d t̄ra ḡrñiç.

Gort̄n vara-zə pañsis şorñi kolhoz j̄l̄s̄. Zavodit̄cis so m̄j̄sañ. Mam̄s Vaşkalən vo gəgər-ñin çəzəma şəm, kəs̄jəma Dañil Jogorjeviçl̄s̄ kukañ ñəv̄n̄. A əni pondis k̄v̄z̄n̄, kolhozə-pə kutasn̄ voşt̄n̄ s̄əm̄n̄ seeəm̄jasəs, kodi p̄rtəz̄s̄ oz vuzav-ñi, oz naçk̄ skətsə. Mam̄ v̄d̄ən̄ povzəma: Dañil Jogorjeviçd-pə kolхозas p̄rigən̄ eəe setçə şetas i kukañsə. A m̄əd̄ seeəm̄ bur kukañd̄ oz-ñin şur.

No vaťs Vaşkalən v̄li t̄lka mort, v̄dlun̄ l̄dd̄v̄lis „Gudok“ ñima gazet. Sijə v̄li unator gəgərvoə.

Sijə şeraktis mam̄ şorñi v̄l̄. Kulak Dañil Jogorjeviçtə-pə matə kolhoz dinas oz poz şivəd̄n̄ kət kukañən, kət kukañtəg. Kolhozjassə-pə sijən̄ i ləşəd̄n̄, med̄m̄ pozis ov̄n̄ kulakjastəg. Kor-pə kolhozə p̄ras stav v̄ləşt̄s̄, seki-pə Dañil Jogorjeviçjas̄dl̄, mel̄nik Petuñinjas̄dl̄ da Şemen Zagrevinjas̄dl̄ voas rom, paşmunas̄n̄-pə nalən̄ kulackəj ov̄m̄s̄jas̄n̄s̄.

Setçə mam̄s kaz̄t̄stis, k̄zi kolan̄ vo Dañil Jogorjeviçl̄s̄ ñañ votsə şo vet̄m̄n̄ pud çintis̄n̄. Muzikjas-pə v̄dsən̄ s̄b̄s̄ poləñ daj kət m̄j̄ voşt̄, a p̄r s̄zi lol̄vl̄, k̄zi s̄l̄ kolə. Mam̄ polə v̄li—med-pə kolhoz̄d̄ kulackəj ov̄m̄s̄jas̄ dor̄sd̄ reḡd̄z̄k̄ ez kiş̄s̄. Aļosino-pə—grezd pem̄d, gəgər v̄r da ñur, kolhoz̄n̄ uzav̄n̄ veləd̄ç̄n̄ ñekodl̄s̄ i otsəg viç̄s̄n̄ ñekodşañ.

Bať gərdəd̄lis da suis: vota çeləbd-pə sijə — zev pem̄d çelə. Pozə veşk̄da sun̄ — Dañil Jogorjeviçd̄ seki pramə-ja i kokornitəma kodjasəs-kə. No da-əd̄ ətç̄d̄ udajt̄cis, a m̄əd̄s̄ vermas-i zəmd̄n̄ — seki oz-ñin praşt̄it̄n̄. Vidis jona eəe i sekşa şelsəvetsa v̄lvanjasəs, kodjas setç̄is̄n̄ kulakl̄ v̄v̄jəd̄l̄n̄. Əni-kə, Jogor Mixajl̄viç predşedatelaligən, dert seeəm̄ şmek̄d̄ ez-zə eškə lo.

Bať-mam̄ venzig kosti Vaška şojis k̄k tor jaj, t̄relka s̄d̄, da v̄t̄tə t̄dl̄st̄g şujis vomas povodn̄j̄ v̄z̄d̄ sakar kusək. Sakarsə mam̄s vajl̄vl̄is̄ p̄zan̄ v̄las vaťsl̄, sijə rađejtə v̄li əvəd̄ v̄ras stəkan-məd̄ eaj j̄v̄st̄n̄.

Мамъс тоѣстис Ваѣкаѣс рѣзан саѣѣс. Ваѣка ѣѣкѣстис да
каѣѣс раѣѣрѣ гѣрд каѣ—Ivan Ivanoviĉ dinѣ. Regѣd seѣѣa
vugѣrtis.

Seѣѣa vѣtѣn-li, vemѣsѣn-li, a sѣmѣn kazitѣis Vaѣkalb, vѣtѣ-
tѣ vaѣѣs viѣstavlis kueѣmkѣ vѣl zavodjas jѣlѣs, kueѣmkѣ
strѣvbajas jѣlѣs da kueѣmkѣ jѣz jѣlѣs, kodjas vetlѣdlѣnѣ vѣr-
jasѣd, ѣonjasѣd da mѣjkѣ korѣѣnѣ. A mam vѣtѣtѣ vek sen-
zis, vek ez eskѣ.

Seѣѣa, kor mamѣs kѣskis sijѣs раѣѣѣrѣsѣs, рѣрѣѣѣdis da vod-
tѣdis lezanka vѣlѣ, seki-ѣnѣn Vaѣka zvѣl vѣtѣsѣis. Vѣtѣtѣ vѣrѣn
ѣzѣtѣ una vi, i vѣtѣtѣ Lѣn ju kuza kѣvtѣ ѣzѣd пароход, a sijѣ
пароходnas vѣtѣtѣ kѣvtѣnѣ Vaѣka da Peѣka ѣli gaza mujasѣ.

4

Lun vit mѣѣti Aѣosinoѣ vetlѣm vѣrѣn kѣk drug ѣvѣdaj-
tѣstisnѣ da guѣѣnikѣn mѣdѣdѣisnѣ Lѣn ju dorѣ vizѣdlѣnѣ,
ez-ѣ sed najѣ nѣretkaѣ ѣeri.

Voisnѣ vѣjtaninѣ, dѣr sarkjѣdlisnѣ va рѣdѣssѣ „koska-
ѣn“, mѣd nogѣn-kѣ sunѣ, krukѣltѣm karttuvjasѣs vѣѣm iĉѣt
jakѣrѣn. Murtsa i vѣѣvasѣ ez orѣdnѣ, „koskaѣs“ krukѣѣs
kueѣm-kѣ kokoraѣ-da. Kѣskisnѣ veregѣ nѣretka рѣdѣdi
sѣmѣn duka, va рѣkѣn vѣdmѣѣ, turun ѣukѣr.

— Tajѣ ѣergej nuis, —vѣrdѣm gѣlѣsѣn ѣѣѣsѣ Vaѣka. —
Me-taj suli tenѣd, miѣsa, kѣjѣdas. Kѣjѣdѣma i em. Suli-taj
me tenѣd, vaj, miѣsa, mѣdlѣѣ ѣvѣtam, a te en kѣvzѣ.

— Da-ѣd tajѣ i em mѣd mestѣs, —skѣrmis Peѣka. —
Te-ѣd ѣѣdѣd tajѣ mestasѣ i vѣrjin, a ѣni stavѣs me vѣlѣ vo-
zѣdan. Da en nѣrgѣ. Mѣnѣm i asѣm zaѣ da ogta vѣrd.

Vaѣka lantis ѣdѣr kezlѣ.

A Peѣka suis:

— Pomѣitan, Aѣosinoѣd vetligѣn ѣergejtѣ sotѣѣm div
dorѣѣd азѣylim? Lok vetlam da setѣs korѣam. Gaskѣ, sѣlѣn
nѣretkaѣs sedas. Sijѣ mijanlѣs guѣѣlis, a mi sѣlѣs. Munam,
Vaѣka. Da te en nѣrgѣ, miѣsa. Eѣѣm ѣzѣd da jon ѣѣd, a
nargan. Metaj-nѣ ѣekor og. Pomѣitan, korkѣ menѣm ko-
kѣs kujim maѣazi ѣtrѣrjѣ ѣuskisnѣ da i seki eg vѣrdzѣv.

— En-taj! —nuskѣstis Vaѣka, —seѣѣma-taj, vѣrdzin, me
povzi-da, veѣig oz tѣra ѣumanѣs kiѣs ѣѣkѣdi.

— Eg-zѣ-ѣnѣ. Bѣrdѣnѣ —sijѣ, kor ѣinva kiѣѣ. A me прѣs-
ta gorѣdi, povzi-da. Seѣѣa-ѣd kueѣma dojmis. ѣti zduk gor-

zъsti daj dugdi. Nekueam vara vârdam, ni nargam ez vav menam. Kotartam, Vaška!

Sotçam div dorâ voam vâryn kыk drug dъr gurjisnъ ju pьdassâ.

Muztâz, najtçytâz nokşisnъ çelad veşsârâ. Ni aslanъ, ni Şergejlân nъretka naly ez şur.

Žugъl pьrъş pukşisnъ najâ mьlk vьlâ, zorzalyş verba kust ulâ. Şornitъstam vâryn suisnъ askişan-zâ zavoditnъ zev şuşa kыjâdnъ Şergej vârşâ da tadmavnъ, kыtçâ sijâ vajtâs kыknan nъretkasâ.

Drug kыlis kodlânkâ kokşъ. Çelad pьrъş-pьr-zâ lanlisnъ da zev şuşa zumgъşisnъ kustjas pævstâ.

No tajâ ez vav Şergej. Poda tujâd Ałosinoşan termaş-tâg loktânъ vâli kыk kreştanin. Әtiъs — tadtam, avu, burakâ, tatças, a mädъs — Şerapim dad, Ałosinosa gâlinik muzik. Sogъs vьvti-nin vâli radejtâ sijâs. To vâlyd sьlân kulâma, to şutâ vavjas talâlâmaaş, to saraj vevtyd uşama da porş risâ da zozâgsâ viâma. Mьjkâ da mьjkâ vьd vo-nin sьkâd pakâşt loâ.

Vâli sijâ zev zil, uzaç mort, sâmnъ sudtâm da vьvti polъş.

Şerapim dad nuâ vâli Vaška vatъl vâralan sapâg goz, dâmlâma kыk sajtyş.

Kыknan muzikъs munânъ da kыlâ vidânъ Dañil Jogorjeviças. Vidis jonъkcasâ tadtam mortъs, a Şerapim dad sâmnъ kыvzâ da dakajtâ.

Çelad ez pramâja gâgârvonъ, mьjъş vidânъ Dañil Jegorjeviças. Vьttâ-taj kueamkâ muziklyş Jogorjeviçъs dontâmdonъş mьjkâ nâvâma, sь pьdđi muzikъslyş kâşjъşama uzân şetnъ kujim mesâk zâr. Kor muzikъd loktâma, Dañil Jogorjeviç seeam don koras zâr vьlad, kueam i karъn vazaryn oz ovly. Şuâma, tajâ-pâ donъd eea-nâ, arlavъlyş-pâ kыk pæv sodas.

Muzikjas munâm vâryn çelad vâr petisnъ kustjas pævstъş da pukşisnъ sondia vez mьlk vьlâ. Rьtja veştas-nin. Juşan âvtystis kâzyd ul sьnâdân. Kыlis kâklân kâkâm. A uvtasmъş gârd sonđi jugâryşnъ çukâryşan maştyşisnъ pos-ni bus kod tuvsov çevjas.

Drug alâj kыmâryşas sajъş kыlis pьrvoj omâja, zev aslyş-sama małazijaslân kod ьzgâm sь.

Seŝŝa vьtьtə ƚeєbŝtсis gəgrəs kьz kьmərьs, juŋnitis jene-
zьn ezьs ɕut. Sijə ɤrь ьzdis. So sьlən tədɕənь-ŋin kьk goz
sevgədəm vordjьs... Seŝŝa so drug vьtьtə əzjisnь vordjas
ulas vit roma kozuvjas...

Mьссьŝis ьзд da miɕa aeroplan. Sijə, ɭuvəj parovoz
dɔrьs ədjəzьk təzьis, no zev plavnəja da kokŋida levis, kьz

vьtьkə varьs. Gaza mo or sьən miɕaa təzьstis aeroplan
remьd vər vьvti, razjezd vьvti, Ləŋ ju veŝtti da ɕeɭad jurjas
veŝtti.

— Bləzə levzis? — ƚəzjəŋik suьstis Peɕka da ŝinsə ves-
tьvtəg vizədis evьs aeroplan vьlə.

— Bli mujasə! — sɔdtis Vaŝka, — sьlь dum vьlas uŝi ƚeva-
zəŋja vətaləm miɕa vət. — Aeroplanjasьd ɤrь ьli muə lev-
zənь. Matiad-nə mьj? Matiad i vəv vьlьn ɤozas. Aeroplan-

asъd — њи миѧ vetlѧнь. Peтka, kor mi tekѧd вѧdмам, њи миѧ-зѧ munam. Seni karjas emѧш, гѧгѧш заводjas da vakzaljas. A mi anъn ави.

— Mijan ави, — сѧгласитѧис Peтka. — Mijan сѧмъn ѧти razjezd da Alosino шикт, seшsa i ѧinѧм...

Чѧлад лантиснь. Seшsa senzig тѧрji leptisнь журньсѧ вѧѧш aeroplan zurgѧм вѧлѧ. Zurgѧм рѧр ѧдзис. Vъna stalнѧј le-вач вѧр kutis lokнь рѧр uvlan letѧig тѧрji. So тѧdalѧнь-ѧin posnidik кѧлѧsajas da sonди vozъn zirdalan ju d diskъs propeljerlѧn.

Вѧтѧ vorsѧ, masina dorovтѧблис sujga bord вѧлас pѧlest-сѧмѧn, bergѧdѧис, seшsa кѧмънъs-кѧ кѧeovtis вѧр veштti, Lѧн ju vѧvti, vizjas vѧvti, senзѧш detѧinkajas jurjas veштti.

— A te... a te suan, сѧмъn њлѧ, — мѧeашлѧмѧn suis Peт-
— an-nѧ li mi-zѧ?

Masina vara кѧсѧdѧис вѧvlan. Seшsa zikѧз vosi, сѧмъn gezѧdika тѧdovтѧблас алѧј рѧма кѧз кѧмѧрjas kostti.

„Mъjla-nѧ tajѧ mijan veштъn bergalis?“ mѧvpalisнь чѧ-лад. Aшньs tѧrmaшѧмѧn munisнь razjezdѧ, med eшkѧ ѧdjѧзъk viштavnъ азъblѧmtor jълѧш.

Jona mѧvpaligad, mъjla volis aeroplanъs, da mъj sijѧ tatъs кѧjѧdis, чѧлад ez i кѧvльнъ вѧrvълѧш ѧjѧm sъsѧ.

Gortѧ loktis Vaшка da suis-na шѧrapim dѧdѧs, eajѧn vѧli samѧј juktalѧнь.

шѧrapim dѧd viштavlis Alosinosa dѧlѧjas jълѧш. Kolхозas рѧрѧma шикт зънъs. Mѧd зънъs-рѧ viчсъsѧ, mъj loѧ vozѧ. Pѧрѧma eѧe i шѧrapim stav ovmѧsnas. Чѧkѧrtѧmaѧш pajeвѧј vzos da kujim шѧrs шѧm Traktorocentr акциjajas вѧлѧ. A кѧзньs tavo tulъs вѧdѧn-na kutasнь aslanъs mi вѧлѧ, ѧти mestaшъs kolхозъsъlъ musѧ ави-na vundѧma-da.

Uditisнь сѧмъn jukнь viz Lѧн ju sujga vereгѧш. Da i seni ez stavъs luчki lo. Petuѧin melѧniklѧn piштѧma prudjas pomѧdъs da stav vaъs munѧma sujga vereгsѧ voштlъtѧг — ojdлъtѧг. A turunъs seni bur ovlѧ сѧмъn ojdлѧm вѧръn. Siz-kѧ tavo omѧl loѧ.

— Petuѧinlѧn piшти? — mѧdъs jualis Vaшkalѧn ватъs. — Mъjla-nѧ vozsѧ ez piштъv?

— A kod тѧdas? — voча suis шѧrapim dѧd. — Gaskѧ va-ъs piшkѧdis, a gaskѧ i mѧdтor mъjkѧ.

— Zuлѧk sijѧ Petuѧinъd, — suis ват. — Sijѧ da Daѧil Jo-

gorjevičyd da Zagrebinyd — stavnyš ači kompanije. No mьj, jona najə skəralənyš?

— Da kьz sunь, — paпьd suis zumьstčəm řerapim đad. — Daпil — sijə vetlə, vьttə sьəz oz i kasajtčь. Tijan-pə đelə, suə. Koləkə — kolhozə, koləkə — sovhozə. Mem-pə seč-čəz đelə avu. A Petuninьd, mełnikьd, sijə skərməma. Kət i oz petkədlь, a təđčə skərməmys. Əd sьlən vizьs kolhozьd-ly-zə petis. A kueəm bur vəli! No, a Zagrebin? Ačьd-əd tədan Zagrebintə. Sьlən vek řmek da řeram. Nevəzən pos-ta vьlə plakatjas da lozungjas voəmaəř. Bočarov stəraz munas najəs řikt kuza řasjədlьnyš. Kodəs zavorə, kodəs řte-nə řaskas. Voas Zagrebin kerka dorə đaj dumьstas — řas-kьnyš ači avu? Med eřkə ez kut piņəřnyš. A Zagrebinьd pe-təma vorota sajas da řeralə: „Mьj-nə on řaskь? Ok te, kolhoznej vaska! Mukədlь prəzənik, a mem-nə prəstəj lun ači mьj“? Seřša vořtas kьk medьzьd plakatsə đaj əsədas.

— No, a Jogor Mixajləvič kьzi? — jualis vař.

— Jogor Mixajləvič kreпьd mort, — vestьstis tьrtəm stə-kansə řerapim đad. — Səmyп lokəs sь jьlьř mьjkə kutisnyš řornitnyš.

— Mьj-nə řornitənyš?

— Korkə-taj sijə kьk votə vetlədlis, vьttə-pə sijəs seki lok đeləjasьř kьtьřkə vətləmaəř. Murtsa-pə sudə avu řurə-ma. Mьjkə sьkəd vələma, zugьsləma-li mьj-li?

— Prəstəj sərəm, — zev zvьlьř suis Vařkalən vařs.

— Me čajta-da sərəm-zə. A nəsta řornitənyš, — řerapim đad kəsəjtčьlis Vařka vьlə da mamьs vьlə, — vьttə-pə ka-гьп sьlən etijə em... no, đevesta-li, mьj-li, — mьeəřləm vəгьп sədtis sijə.

— No, mьj-nə đevesta-kə? Med gətrařas. Sijə đəveč, Paskalь da Maskalь kəř mam loə.

— Karsəđ-əd, — đumdis řerapim đad, — varьřna kənkə-li mьj-li. Sьlь ozьr kolə, a Jogorlən vьzđə zaləvaпnə? No, me muna seřša, — čečcis řerapim đad. — Pařivə, jona i gəřtiti.

— Gaskə uzan-da? — suisnyš sьlь. Vizəd, kueəm peпьd vьləbьs. Blalan vərtiьd munigən.

— Og ьlav. Tajə trəpaədьd kьzəd voьп partizanjaskəd, ok, jona vetlədlьvlim! — Seřša puktis juras pařkьd dorjasa kiřřəm izas řlapasə, vizədlis əsiпə da sədtis, — kozulьs mьj-da jenezas, đaj təlьř regьd petas — jugьd loə.

Vojjas vėlinь ыkьdəš-na, Vaška voštis vaz vatnəj eskn-sə, kiššəm ызku tulup da petis uzнь sarajə.

Рытшапыс-na najə Peťkakəd suisнь vozык асьвнас ҫеҫ-сьнь да муннь ҫери кынь нязулən. Peťka kəsjis lokнь Vaškaəs sadmədнь.

Kor Vaška sadmis, šor-ñin vėli, ҫas əkmьs kьmьn, a Peťka vek-na ez vəv. Tьdalə, sьlən eəe uzšəma.

Vaška šojьstis zarithəm kartupel, šujis zeptas ñañtor da kotərtis Peťka ordə. Jona i kəsjis vidнь dьr uzьšən da lo-dьrən.

Vois Peťka ordə, a sijə abu. Petis Vaška pes vizan sarajas — vugьr sajтjas eməš. Səmьn najə ez vəvнь aslanьs mestənəš — peləсьn, a tuplaşisнь saraj səras, vьттə kodkə kvatitləma najəs da zev terməšəmən kьz-šurə sьvьtəma.

Petis Vaška uliҫə, juavнь ҫelədlьs, ez-ə аззьвнь Peťkaəs.

bvlaьn pañbdašis sьь səmьn noļ arəsa Pavlik Pripriьgin. Sijə vėli mьrdən pukšə veržəmən Kudlax ñima ьзд, gərd pon vьlə. Tolкə uditas kaskig-poskig tьrji leptьнь kokсə Kudlax vьlə, pon bergədcas, vodas vьvьləñ kьnəmən da dьsinika vəznas əvtigtьrji tojьstas Pavlikəs aslas mištəm paš-kьd lapajasnas.

Pavlik ñinəm ez vermь vištavnь Peťka jььs, abu аззь-ləma, səmьn eəktis otsavnь pukšьнь sьь Kudlax vьlə.

Vaška vьттə ez i kьvь. Əti dum vėli sьlən — kьтсə vermis lonь Peťka? Məvpalig tьrji mədədcis vozə da zurašis Ivan Mixajləviҫ vьlə. Sijə vėli pukalə əsiñ ulas da lьddə gazet.

Peťkaəs Ivan Mixajləviҫ abu-zə аззьləma. Vaškaəs sog voštis da pukšis orҫсən Ivan Mixajləviҫkəd.

— Mьj jььs-nə te, Ivan Mixajləviҫ, lьddən? — jualis Vaška. Aҫьs pelrom vьvтиьs zilə vizədlьнь gazetas. — Lьddən, a aҫьd ñumjalan. Tьdalə, mьjkə ҫeskodtor gizəmaəš?

— Mijan mestajas jььs lьdda. Tatсə, zonnə, gizəma, mьj mijan razjezd dinə kəsjəнь straitнь zavod. ьзд zavod. Šojьš pondasнь perjьнь alluminij — metall seeəm em. Ozьr-pə, gizəнь, mijan mestajasньm tajə alluminijnas. A mi olam da dumajtam šojən. So tenьd i šoj.

Mьjən kьlis Vaška ta jььs, pьr-zə ҫeҫсьstis, medьm ko-

tərtņ Petka dorə da vištavn̄ taeəm divə jv̄šs̄. Sešsa dum v̄las uši, m̄j Petkaɔd k̄tčəkə vosəma da vər pukšis, i mēdis juasņ Ivan Mixajlėvičs̄, k̄zi kutasņ straitņ, kueəm-z̄k mestaɔn, zuz̄dəš-ə loəņ truvajas̄s.

K̄tčə pondasņ straitņ, sijəs Ivan Mixajlėvič ačs-na vėli oz təd, a truvajas j̄l̄š vištalis, najə-pə zik oz lon̄. Zavod̄s-pə kutas uzavn̄ električestvo v̄nən. Kəs̄jəņ-pə Ləņ ju vomən roməd vəčņ da suvtədavn̄ juas turbinajas. Najə va ličkəms̄s pondasņ ašņs bergavn̄ da eəe bergəd-l̄ņ i d̄namomasinajassə. A d̄namojassəņs pondas mun̄ņ sutugajas kuza električeskəj tok.

Čujmis Vaška, Ləņ ju pəeəm jv̄šs̄d k̄lis-da. Zev ter̄va čec̄čs̄tis — kəs̄jis kotərtņ da vara dum v̄las uši Petkalən vosəms̄. Jona i skərmis s̄ v̄lə.

— Jəj-zə-ņin! Tani so kueəm divəjas, a sijə slajččə! Sešsa ulič rom̄š Vaška kazalis ičətik zvoj n̄lkaəs — Valka Šarapovaəs. Sijə vėli čec̄čalə kokpəv j̄las jukməs gəgər. Vaška kəs̄jis mun̄ņ da juavn̄ s̄l̄š, ez-ə azz̄v Petkaəs da Ivan Mixajlėvič kutis sijəs.

— Ti-nə, čelad, kor Aļosinoad kotərtlin̄ņd? Subətəə aļi pekņiçəə?

— Subətəə, — dum v̄las uši Vaškaly. — Subətəə, mijan jeseə p̄všan seki vėli.

— Subətəə. Siz-kə, vezon-ņin kol̄i. M̄j-nə tajə Jogor̄s me ordə oz vol̄?

— Jogor̄d? Da-əd sijə, Ivan Mixajlėvič, burakə, tər̄t-na karad munəma. Mijan̄n r̄tnas Aļosinosa Šerapim dād eaj juis da vištalə vėli, Jogor-pə munis.

— M̄jnə eškə sijə ez p̄rav? — Dəzməm p̄r̄šs̄ suis Ivan Mixajlėvič. — Kəs̄jis p̄ravņ, a ez i p̄rav. A me vėli kəs̄ja eəktņ s̄l̄ karšs̄ kaļlan n̄vņ.

Ivan Mixajlėvič voštis gazetsə da p̄ris gortas, a Vaška mədədčis Valka d̄nə Petka j̄l̄š juasņ. Ačs tər̄t-na Valkaəs m̄j̄š-kə jona kod klopəd̄is da sijə zikəz vuni. Sijən i čujmis Vaška, kor Valka v̄l̄sa-ņa m̄šč̄blis k̄vsə da m̄j v̄n̄šs̄ kutis kotərtņ gortlan̄s.

A Petka ez ̄l̄ņ vəv.

Vaška vetlėdlig kosti da dumajtig kosti, k̄tčə vosi jor-

тѣс, Петка пукалис кустјас пѣвстѣн. Толкѣ i вицѣшѣ вѣли, кор
Вашка мунас гортас.

Петкакѣд тѣжѣ асѣвнас loi зев аслѣсшамѣ слуцѣј, пѣзалуј,
розѣ сунѣ љоктор. Сѣ вѣсна сѣјѣ ez okotit панѣдаснѣ Вашкѣкѣд.

Садмис Петка талун воз. Боштис вугѣрсѣјтјјас да мѣдѣд-
цѣс садмѣднѣ Вашкаѣс. Муртса удѣтис јурсѣ мѣцѣснѣ калѣткаѣс,
аззис Шѣргејѣс.

Тѣдалѣ, Шѣргеј вѣли мунѣ цѣри кѣјнѣ. Кѣјѣдѣмтѣ оз цѣјт-
да, мунѣ јѣрјас пѣлѣн кѣрт коскаѣслѣс вѣцѣвасѣ сѣркѣјдлѣј тѣрјѣ.

Петка косѣвлѣс вѣг, сѣвѣтис сарѣј зозѣ вугѣрсѣјтјјасѣ да
котѣрѣн Шѣргеј вѣрѣша. А Шѣргеј мунѣ ас вѣцѣм пу пѣланѣн
газаа vorsig тѣрјѣ. Петкалѣ сѣјѣ i колѣ: розѣ муннѣ vorsѣм
сѣ кузаѣс ѣлитѣзѣк, мед оз казѣв Шѣргејѣд да оз нѣјт.

Аслѣс гѣза да сондіа. Вѣдлаѣн потѣ кор. Suk вѣдѣн
цѣрѣсѣјѣма муѣш vez турун. Ѧвтѣ лѣсваѣн да зарѣва дукаѣн. Pas-
кѣг визов вад зорѣзјас вѣлѣн гораа шѣлѣнѣ-ѣзгѣнѣ кѣрѣм кор-
шѣс малѣзјјас.

Вицѣшѣгѣтѣ, koknidika тувѣцѣлѣ Вашка векнѣдѣк, цѣкѣлѣс
трѣра вѣвти. Аслѣс зев ѣимкод: ѣтѣ-кѣ, аслѣс зев гѣза, мѣд-
кѣ, вѣвти лѣшѣда удѣјтѣс кѣјѣднѣ Шѣргејѣс.

Цасѣшѣн кѣмѣн мѣшѣтѣ матѣстѣснѣ Лѣн ју дорѣ. Seti Лѣн
јуѣс зев крут цѣкѣлѣн вѣли бергѣдѣ цѣнјаслаѣн.

„Блѣ мунѣ... најѣн“, — думѣстис Петка. Ацѣс возвѣв ѣим-
кодѣшѣ, кѣзѣ најѣ Вашкѣкѣд боштаснѣ „koska“ да мунаснѣ
ју дорѣ цѣри кѣјнѣ. Ассѣнѣс i Шѣргејлѣс еѣе кѣјјаснѣ. Сѣшѣ
нѣреткајѣсѣ цѣвтѣснѣ мѣдлаѣ, сѣѣѣминѣ, мед Шѣргејлѣс нем-
нас оз шѣр.

Drug vorsѣм ez kut кѣвнѣ. Петка ѣдзѣдѣс мунѣмсѣ.
Колѣ минут-мѣд — вѣра ѣнѣм оз кѣв.

Петка повзѣс. Вицѣшѣгѣ моз koknidika кутис котѣртнѣ.
Vois цѣкѣлѣ дорѣ. Мѣцѣс јурсѣ кустјас сѣјѣс — авѣ Шѣргејѣд.

Сѣк Петкалѣс дум вѣлас ушѣ, мѣј вѣрѣзѣк-ѣнѣн колѣ ицѣтѣк
трѣра. Сѣјѣ нуѣдѣ сѣтѣ, кѣнѣ Пѣлѣп сор ушѣ Лѣн јуѣ. Косѣс
сѣтѣ — вѣра авѣ.

Jona ашѣс i vidis сѣшѣ Петка омѣла кѣјѣдѣмшѣс. Сензѣ
ѣѣе, кѣтѣ вѣрмѣс лѣнѣ Шѣргејѣс. Сѣшѣ вѣра дум вѣлас ушѣ,
мѣј пеуна вѣлѣнзѣк Пѣлѣп сор пѣлѣн ем ѣѣзѣд прѣд.

Кѣтѣ Петка i ez кѣвлѣв, мѣј сѣтѣс кѣјѣнѣ цѣри, мѣдѣдѣс
сѣтѣ. Код тѣдас Шѣргејѣдлѣс, сѣѣѣм најѣнѣдлѣс, гѣскѣ, i сѣс
мѣјкѣ сѣлѣ шѣрѣ-да.

Prudьd-taj abu zik matьn vələma.

Içət, stavnas zorzalə nujtən, lagusajas kьnzi, dert, ninəm sen ez vermь lonь. Şergejьd i tani ez vəv.

Petka matьstcis Piļip sor dorə da juьstis vьvti kəzьd vasə. Şojçьrtəg kьkьş nьlьstnь on vermь, seeəm kəzьd. Juьstəm vəgьn kəsje vəli munnь gortas.

Vaşka, kənkə, sadmis-nin. On-kə viştav, mьjla ez sad-məd, ləgaşas. Viştalan-kə — şeravnь pondas:

— Ok te, abu i verməmьd kьjədnь. Me-kə eşkə... Meş-kə eşkə... da siz vozə.

Drug Petka azzis seeəmtor, mьj sьlən stavьs vuni: Şer-gej-i, nьretka-i, Vaşka-i — zik stavьs.

Veşkəd vьvşan, metr şo sajbьş kьmьn, kustjas sajbьş, mьş-cьşis joş jьla brezent çom (palatka). Sen-zə tьdalis vipurşan, vəsniđik vizən kajbьş eьn.

6

Pervoj Petka povzis. Seşsa zev ədjə lapkədçis da suvtis əti pizəs vьlas. Açьs gəgər vizədə.

Vəli zev lən. Seeəm lən, veşig zev miçə kьlis Piļip sor-lən gazaa çolgəmьs da pərbьş nєka kьz dorьn maļazijaslən bьzgəmьs.

Seşsa Petka ez kut povnь: zev-nin lən da gaza vəli gəgər, a kьtçə şurə uşьş sonđi jugərjasən miçmədəm vərbьs siz vьftə i kьskə vəli as dinas. Kət i povtəg, a viççьsəmənzə, kustjas saje zevşəşig tьrji, pondis sije matьstcьnь çom dinə.

— Vəralьşjas? — dumajtə Petka. — Abu, abu vəralьşjas... Mьjla najə brezentjasnas loktasnь? Çeri kьjьşjas? Abu-zə — juşan ьlьn. A abu-kə-nə eşkə vəralьşjas da çerikьjьşjas, kodjas-nə eşkə seşsa?

„A rəzvojnikjas-kə?“ — məvьpьstis Petka. Aslьs dum vь-las uşi şerpastor əti knigaьş: taz-zə vəgьn, çom dorьn puka-lənь-pirujtənь zev skər çuzəma jəz. Nakəd orççən zugьla pukalə oməlik, zev miçə nьv da şьlə nalь kueəmkə zev aslьs-şama şigudəkən vorsig tьrji.

Sustəm loi Petkalə, şələmьs drəgmuni. Parjasьs tiralənь, şinsə kutis zev eəkьda lapjədlьnь. Kəsje-nin kosnь vər da uşkədçьnь gortlanьs.

Seki drug kustjas kostəd azzis çom dorьş zevtəm gez.

A gez v̄las əsaləny, burakə, vaəş-na peslalem vərȳn, rud
gac da k̄yk goz dāmləm muzicəj çərəs jur (noski).

Tajə gez v̄las təlalyš-košm̄yš gačyš da dāmləm çərəs
jurjas̄yš k̄yškə drug v̄rədisȳn Peṭkalyš poləmsə. A rəzvoj-
ņikjas̄ j̄lyš māv̄pjas̄ kutisȳn kazitčȳn t̄eskodən.

Vesj̄stis matəzȳk čomlan. Əni v̄li t̄dalə-ņin s̄lȳ stav̄yš:
čom dinȳn, ni p̄ekas̄ ņekod ez v̄v.

Azzis̄ kos korjasən şujaləm k̄yk voṭpaş da ыз̄d rud esk̄ȳn.
Čom p̄ekas̄ voṭsaləm v̄rezent v̄lȳn tuplaşisȳn kueəmkə
ləz da jez̄d v̄magajas, k̄ym̄nkə şoj jokm̄yl da izjas. Seeəm
şojyš da izj̄yš v̄li zev una Ləñ ju v̄eregȳn. Zozas-zə v̄elinȳ
kueəmkə jugjalan tədtəm torjas.

Bipurj̄yš oməla-ņin eynalis. S̄y dinȳn sulalis vi v̄lȳn şəda-
şəm zev ыз̄d zəç çajnik. Taṭaləm turun v̄lȳn tuplaşis̄ ыз̄d,
jez̄d, burakə, ponjən viṭədəm l̄.

Şmelmis̄ Peṭka da matȳstčis̄ zik čom doras. S̄lȳ zev
okota loi t̄admav̄nȳ, kueəm seeəm t̄dtəm metalličeskəj tor-
jas̄ seni tuplaşənȳ. Əti — kujim koka, zik kolan voşa vol̄yš
fotograf̄lən podstavkāyš kod. Mədyš — gəgrəs, ыз̄d, kueəmkə
lȳdprasjasa, a vomənyš sunis̄ ņuzədəma. Kojmədyš — gəg-
rəs-zə, səmȳn ņeuna ičətzȳk, zik kiyn novlan çasikod, joş
j̄yla, tiralyš strelkaa.

Boş̄tis̄ sijəs̄ Peṭka kias. Strelkāyš drəgñitis, v̄ərz̄ȳstis̄ da
v̄ər suvtis̄ aslas mesta v̄las.

„Kompas“, — gəgərvois̄ Peṭka. Aslyš̄ dum v̄las uşi kom-
pas̄ j̄lyš korkə knigāyš lȳddəmyš.

Med t̄admav̄nȳ, zvȳ-ə tajə kompas, Peṭka gəgər bergədčis̄.

Vəş̄ñidik, joş strelka eə bergədčis̄, k̄ym̄nyš̄kə dovñitlis-
katovtčylis̄ da şəd rom̄yš i suvtis̄ p̄əryš̄ paşkȳd pozəmlan.
Peṭkalyš̄ tajə kazitčis̄. Sijə gəgərtis̄ čom gəgər, p̄ralis̄ əti-məd
kust sajà, das̄yš k̄mȳn bergədčis̄ əti mestān — dumajtis̄
ylədȳn, ziḡnyš̄ strelkasə. Tol̄kə uđitas̄ suvtn̄ȳ Peṭka, strelkāyš
nazənik̄ katovtčas̄ da şəd pomnas̄ vara-zə i bergədčas̄ pozəmlan.
vȳt̄tə kəs̄jə sunȳ: „kət te m̄yj̄ bergav, on-zə-ņin menə
yləd“.

— Lovja vȳt̄tə, — senzə Peṭka. Aslyš̄ zev zavədnə, taəəm
torj̄yš̄ s̄lȳn avu-da. Seş̄şa ыslovz̄is̄ da māv̄p̄ȳstis̄: pukt̄nyš̄
kompas̄ə v̄ər aslas mestaas, aṭi ņe (gaskə, eşkə i puktis̄)?

Saməj̄ sijə kadas̄ v̄əryš̄ petis̄ miş̄təm, paşkȳr gəna pon
da skəryš̄ uvtəməñ s̄v̄v̄tčis̄ Peṭka v̄lə. Peṭka povz̄is̄, lok

1, rud
çarəs
əzvoj-
stavb:
skbn.
əmke
eeəm
vəlinə
şada-
vəyd,
zev
tor-
volbş
eəm-
gəg-
joş
s da
kom-
dçis.
itlis-
nlan.
məd
ajtis
kaşb
zəm-
menə
eəm
tənb
s)?
pon
lok

nogən gorədis da uškəçis veškəda kustjas pəvsə. Pon eralə, vətçə Peška vərəş. Dert, eşkə suis sijəs, ez-kə eşkə pənb-
daş Pišip sor. Peška sʙ vomən vuzis pizəsəzʙs keləmən, a
ponjəd vois-da pondis ušlaşnʙ ətarə da mədarə — korşis vek-
nişkin, med eşkə pozis vomənbʙs çeççəstnʙ.

Peška, dert, ez viççəş sʙlʙş vuzəmsə. Mərjas da vuejas
vəmən çeççalig tərji, uškəçis vozə, kʙz vʙttə vəralan pon-
jasən vətləm kəç.

Lən ju dorə vois da vəlişti suvtis sojççəstnʙ. Seşsa, koş-
məm vomdorjassə nʙlig tərji matʙstçis ju dorə, pəttəzʙş juis
da, eəkəda lolalig, vəlişti nəzjənək mədədçis gortlanʙş. Aslas
şələm vʙlas ez kʙzkə vəv ləşbd.

Ne ponjəd-kə eşkə, dert-zə, sijə ez voşt kompastə-da.
A əni seşsa pon kət ne pon, a kompastə loi guşələma.

Baʙş, dert, burinzia nəjtas taeəm torjasşbd, oz oskʙ i
Ivan Mixajləviç, da i Vaşkalʙ, pəzaluj, oz şələmvʙlas vo
taeəm izeđ. Tajəs Peška vozvʙv tədis.

Əni seşsa estəm vərəd mʙj-nin keran? Kosavnʙ vər da
nʙnb kompassə Peška vəli polə dəj janzim kʙzkə. Seşsa ku-
tis aşsə vurədnb: ətik-kə, stavʙş tajə pon vəsna loi, məd-kə,
pon kʙnzibʙş Peškaəs nekod ez i azvʙv, a kojməd-kə, kom-
passə əni pozə zevlʙnb kʙtçəkə pʙdəzʙk, a korkə seşsa ar-
nas iivə təvlanʙş, kor-nin çomjʙş oz lo, viştavnʙş şurəmən
kʙşkə dəj kolnb aslʙş.

So mʙj məvpəlis Peška kustjas pəvstʙn pukaligən, Vaş-
kaşb zevşəşigən. So mʙj vəsna ez pet sijə Vaška dinə, kət
mədəş i dəzmʙtəzʙş-nin korşʙşis sijəs asvʙşanʙş.

7

Kompassə Peška zəbis pəsvizan saraj vʙskaas. Sʙ vərən
ez-zə pet Vaşkatə korşnʙ, a munis sadjas da kutis dumajtnʙ,
kʙz eşkə vurzʙka pərjavnbʙ sijəs.

Blədçənbʙ kolaninə sijə vəvli zev maşter. A talun, vʙttə
narosnə, ninəm juras oz vo. Dert, pozis viştavnʙş səmbn Şer-
gejəs kʙjədəm, a çom jʙlʙş da kompas jʙlʙş i ne kaztʙstnʙ.

Da açʙş vozvʙv tədis, mʙj çom jʙlʙş viştavtəg sijə ovnb
oz vermʙ. A seşsa-əd Vaška çom jʙvşbd açʙş vermas kʙşkə
kʙvlʙnb da kutas oşjʙşnʙ: „Ok te, pʙr ninəm on təd. Vek
me pəvoj vʙdtorsə kʙvla da tədla“ da s. v.

— Da, ñe kompasýd da ñe ponýd-kə eškə, vurýk-zə vəli-da, — dumýstis Petka. Seşsa zev bur məvp vois juras: a mýj eškə, munny-kə Vaška dinə da vištavný çom jýbş da kompas jýbş? Əd zvbýbş Petka kompassə ez guşav. Əd stavş sijə loi pon vəşna. Boştasny najə Vaşkakəd kompastə, kotərtlasny çom dorə daj puktasny vaz mestaas. A ponýbş? No, mýj-nə ponýd? Pozə boştəstny şərbş ñəntor, livə ly daj sývbtny sýb, med oz uvt. A pozə i vedjas boştny. Seşsa-əd kýknad on-zə seeəma i pov.

Tazi i kəşjis vəşny Petka. Mədə-ñin vəli kotərtny Vaška ordə da gorədisny əvədaýtny. A tajə vetlədləmnad Petkalən povodnəja eýgjavşəma da okota pýrbş munis gortas.

Əvəd vərbny Vaşkakəd azvbýbşny ez-zə udajççb. Mamş munis pozjasny, a sijəs kolis gortas içət çojşə, Jelenkasə, vizny.

Vojdər, kor mamş kolývlyis sijəs Jelenkakəd, Petka pýr vəli şetalas sýb çəçajas da ləskutjas, a ačbş vyləə kotərtas. Mamşlybş loktəmsə kazalas da vəlişti vəli pýras Jelenka dorə, výtə avu-i vesjyləma sý dorbş.

A talun Jelenka mýkə vəli vişədcə da nargə. Petka şetis sýb zozəg bord da maç kod gəgrəs kartupel, a ačbş mədədcis əzəsləñ. Çojbş seeəma vərdzis, veşig əşn uvtlybş munbş suşedkaş kýləma — jursə əşinas şujis da zev skərbş vizədlis Petka vylə. Kənkə dumajtə, Petka-pə çojşə nəjtis livə dojdis.

Petka ыslovzis, puksis orççən Jelenkakəd zozə voşsaləm kýz eskýn vylə da zugýla mədis şvny gaza şylankývjas.

Kor mamş loktis, şor-ñin vəli. Vəlişti mýnis Petka. Kotəran uškədcis vyləə da pondis sutlavny — korný Vaškaəs.

— Ok, tel! — ыльşəñ-na gorədis Vaška. — Ok, Petka! Kən vara te luntýrsə slajççin-a? Mýla-nə eškə me tenə luntýr korsí da eg azbş?

Ez-na udit Petka ñinəm voça suný, Vaška terbva kutis vištavlybny luntýrja stav výtörjas jýbş. A vištalantor una vəli. Ətik-kə, razjezd dorə mədasny zavod strəitny. Məd-kə, vərbny em çom. Sijə çomjas oləny zev bur jəz. Vaška nakəd tədməşis-ñin. Kojməd-kə, Şergejəs talun vaşbş zev jona nəjtis, uliç tьrnas Şergej gorzis.

Çujmis Petka. Çujmədis ez zavod jýbş vištaləm, ez Şergejəs nəjtəm jýbş vištaləm, a çujmədis çom jýbş Vaşkalən

tədəms. Kəzi, kod nogən sijə tədmalis? Da-əd sərbş Peŭkaəş
vozzyk uditis i vištavnys.

— Kəş nə te çom jəvşys kəvlin? — jualis Peŭka. — Me,
zonmə, teš vozzyk stavšə təda. Mekəd talun məj loli!

— Loli, loli, — torkis sijəs Vaška. — Məj tekəd loli? Məj
te tədan? Me vot təda! Kəvzy. Kor te talun vosin, me tenə
dər korši. Setš-i, tatš-i, — vьdlaəş korši. Sešša dьsədis.
Əvəd vərn mədədçi vərə burzyk ved ru koršnь. Muna.
Drug menьm ranьd loktə mort. Bьzd tusaa, vokas krasno-
armejskəj komandirjaslən kod kuçik sumka əsalə. Sapəgьs
vəralьšjaslən kod. A açьs abu komandir, ni abu vəralьš. Az-
zis sijə menə daj suə: „lokly tatçə, deŭinka“. Dumajtan, me
povzi? Nəti eg. Matьstçi me sь dinə, a sijə vizədlis me vьlə
da jualis: „Te, deŭinka, talun çeri kəjin?“ „Eg“, — sua, — eg
kəj. Lok jəj Peŭka mela ez pьrav. Kəsjis pьravnь, a açьs
kьtçəkə vosi“. — „Da, — suə, — me i açьm əni əzza — abu te
vələmьd. A abu-ə tijan məd təcəm deŭinka, teš neuna vьzd-
zyk tusaa, gərdov juršia?“ — „Em, — sua, — mijan seeəmьd,
səmnь abu me, a Šergej. Sijə mijanlyš nьretkanьməs gušalis“.
— „Vot, vot, — suə, — sijə nevazən-na nevlə mijan çomšan
içətik kəvym kodəs çəvtis. A kəni sijə olə?“ — „Munam, —
sui me, — me tenьd, dađa, peŭkədla, kəni sijə olə“.

Munam mi, a me dumajta: „Mьjla-nə talь Šergejьs kov-
məma. Burzyk eškə vəli, mi-kə Peŭkakəd kovmim“.

Muniganьm sijə stavšə menьm i vištalis. Najə çomjad
kьkən oləny. A çomjьs Piliр sorəş neuna vьlьnzьk. Najə
kьknənyš geologjasən sušəny. Mu vidlaləny, izjas da šoj kor-
šaləny. Da-əd stavšə jeseə i gizaləny: kəni lьa, kəni šoj,
kəni iz. Me sьly i sua munigən: „A mьj eškə mi Peŭkakəd-
kə tijan dinə loktam? Mi eəe pondam koršnь. Mi tatš
stavšə tədam. Mijanlyš kolan vo seeəm gərd iz sedi, senzь-
nьd on vermь, seeəm gərd. A Šergej ordad, sua sьly, te,
dađa, lueə en mun. Šergejьd lok deŭinka. Sьly eškə səmnь
tьskašnь da jəzlyš nьretkajas gušavlyny.“

Sešša mi voim. Sijə kerkaas pьris, a me vьləə kolççi.
Vizəda, kotərən petis Šergejlən mamьs da gorzə: „Šergej,
Šergej! Te, Vaška, en azyv Šergejtə?“ Me sua: „Eg, mi-
ša, eg azyv. Azyvli vozьnzьk, a əni eg azyv“. Sešša sijə
mortьd — texnikьd — petis. Me sijəs vər dorəz kollədi. Jan-
sədçigən sijə suis menьm, med mi volьvlam na dorə. Vois

Şergej gortas. Sылъs ваѳъs i јualә: „Te мѳкә воѳтин palat-kaşъs? Şergej соşşә, оз виѳтаş. Sәмън ваѳъs ez eskъ sылъ da јona i нәјtis. Јona-zә Şergeјd gorzis. Da med, sizi sылъ i kolә. Siz-әd, Peѳka?

Peѳka нәѳi ez radлѳ тајә виѳталәм vлә. Çuzәмъs sылән vәli zumъs da zugъl. Guşalәм kompas vәsnaәd Şergeјәs нәјtәмtә kvлis-da, kvзкә вѳѳtә ez lo læşd şәlәм vлas. Әni seşşa şor-nin vәli viştavнѳ Vaşkalъ, kvз-мѳј vәli kom-pasән dәlәъs. Siјә vosәм mort moz zugъl pъrъş sulalis i açъs ez tәd, мѳј әni viştavнѳ aslas vetlәdlәм јѳvşъs, aslas voslәм јѳvşъs. Siјәs mezdis açъs Vaşka. Unator udajççis tәdmavnъ-da, Vaşka talun vәli bur.

— Te-nә мѳј zumъstçin? Ted zavednә, en vәv-da? A med eškә en pъsjъ. Şorнitçәma-kә vәli eәe munнѳ, eәe i koli munнѳ. No da ninәм. Mi aski eәe munam. Me-әd na-lъ viştali: mişa, me lokta i Peѳka јortәј loktas. Te, kәnkә, kordonә tәtkә ordad vetlin? Vizәda me asъvnas — Peѳka avu, vugъrsajtjas sarajъn. No, dumajta, dert, kәnkә, tәtkә ordas kotәrtis. Seni te vәlin?

Voça Peѳka ninәм ez su. Siјә çәvolъstis, ыslovzis da јualis Vaşka vлә vizәdtәg:

— Јona Şergeјsә ваѳъs нәјtis?

— Јona-nin, tәdalә, ыvlaәz vәli kvлә gorzәмъs.

— Poçә-әmәј-nә нәјtnъ? — zugъla suis Peѳka. Әni-әd avu vaz dъrşa kad нәјtnъtә. A te: „нәјtis da нәјtis“. Niмkodә-şan. Tenә-kә eškә ваѳъd нәјtis, radlin-zә?

— Da-әd ez menә, a Şergeјәs, — voça suis Vaşka Peѳka şorни vлә senzig tъrji. — Nәјtis-kә-әd, ez pәstәş, a dәlәş: мѳјla јәz çomјә pъrә? Јәz uzalәнѳ, a siјә nalъş instrument-jassә guşavlә. Мѳј-nә te, Peѳka, talun kueәmkә asлъşşama? Luntъr pervoj kәnkә slajççin, a seşşa rъtvъvъd skәralan.

— Me og skәrav, — нәzјәnik voçasuis Peѳka. — Pәsta me-nam piңәј vişis, a әni dugdә-nin.

— Regъd dugdas? — zalitig moz јualis Vaşka.

— Regъd. Me, Vaşka, lueeә gortә muna. Gortъn ñeuna kujлsta daj dugdas.

8

Regъd çәlad pramәja tәdmaşisнѳ brezent çomјъn olъş-jaskәd.

Najə vəlinь кькəп. Nakəd əəə vəli „Vernəj“ ɲima, kuz gəna jon pon. Sijə „Vernəjьs“ okota pьrьs tədmaşis Vaşka-kəd, a Peṭka vьlə skərьs erəvtis. Peṭka ədjə zevşis tədtəm ḡaḡa mьsku sajə. Sijə zev vura tədis, mьjьs sь vьlə pon-jьd skəralə. Peṭka asdumşьs ɲimkoḡaşə, mьj ponjьd oz kuz vištavnь kompas guşaləm jьlьs.

Əni çəlad lun-lun olisnь vərn. Geologjaskəd əəə najə korşьşisnь Ləɲ ju bereg vьlьs. Vetlisnь i ɲurəd, veşig ətçьd pьralisnь vьs Ləz tьjas dorəz, kьtçə kьkəп najə ɲekor-na ez lьştinь vetlinь.

Kor gortsajasyьs nalьs juaşlisnь, kəni najə lun-lun səjtə-nь, mьj korşənь, çəlad zev eapa voça sulisnь:

— Mi şoj korşam.

Najə əni vəli tədənь-ɲin, mьj əti şikas şoj mədьs torjalə. Eməş toseəj şojjas, em i zьrnəj şojjas, kodjasəs nevьd-

nas pozə suk vʲjəs moz purtən vundavny. Lən ju uvlaņņ em una suglinok, məd nogən-kə rəskʲd, lʲa sora šoj. Vʲv-lanəs eəkʲda pənʲdašlə izveska sora šoj — mergelən sušə.

A razjezd dorəny matʲn kʲz slʲjjasən kujlənʲ rudov-gərd rəma oxralən šoj sora plastjas.

So-əd! A vojdar čeladlʲ stav šojʲs ətkodən vəlī kaziččə. Kos povodda dʲrji sijə vəlī čorʲd kos jokmʲjasən, a zera dʲrji — suk šivdan najt kod. Əni čelad vəlī tədəny-ņin, mʲj šoj — sijə avu prəstəj najt, a sʲrjo, kodʲš pondasny perjʲny aļluminij. Sʲ vəsna najə šələmšanʲs otsalisny geologjaslʲ korʲny kolan šoj pərədajas, indalisny tədtəm trəpajas da Lən julʲš vozjassə.

Regʲd razjezdə vajisny da suvtədīsny kujim təvarnəj va-gon. Kueəm kə tədtəm ravočəjjas setʲš pondīsny sʲvblavny kueəm-kə jaseikjas, kerjas da pəvjas.

Tajə vojnas radləmnysla čelad dʲr ez vermny onmovsny: razjezdd zavoditčə v ol oləmən.

Səmy vʲ oləmyd loknyšə ez zev termaš. Vəčīsny ravočəjjas pəvjasʲš saraj. Tečīsny setčə instrumentjassə, kolīsny stərəzəs, a ašnyš stavnyš vər munisny. Ez zev lʲvə lo čeladlʲ taeəm voləmyd.

Korkə ətčʲd əvəd vərny Peška pukalis geologjas čom dorəny. Starsəj geolog Vašilij Ivanəvič dəmlis ašʲš kiššəm dərəm gʲrzzasə, a mədʲs — krasnoarmejskəj komandir kodʲs — mʲjkə vəlī murtalə plan šerti cirkulən.

Vaška ez vəv. Sijəs gortas kolədīsny əgurči puktʲny da kəsjis lokny ņeuna šorənzʲk.

— Vot sogʲd, — plansə vestis da suis ʲzʲd tusaa geologʲs. — Kompastəgʲd vʲttə kitəm. ņi sjomka vəčny, ņi karta šerti orientirujtčny — ņinəm on vermny. Viččʲš əni, kor karʲš vʲləs ʲstasny.

Sešša əztis papirossə da jualis Peška lʲs:

— Pʲr tijan tajə Šergejʲd taeəm zuļik vəvli?

— Pʲr, — voča suis Peška.

Sijə gərdədis da, med oz kazavny gərdədəmsə, kopʲrtčīs kusəm kəštər dorə da pondis pəltny pəjimən tʲrəm somjassə.

— Peška! — gorədīs Vašilij Ivanəvič. — Stav pəjimšə me vʲlə pəlalin. Mʲjla-nə pəltn?

— Me dumajti... gaskə, miša, čajnik... — mbeaslig tərji voçavizis Peška.

— Eseəm zar, a sijə — čajnik, — senzis vьdзьk tusaa geolog. Sešša vara zavoditis šornı kompas jьlьš.

— A mьjla vara sьl kompasьs kovmis-a? Da-əd soššə, suə — eg-pə voštьl. Te kət, eškə med, Peška, suin sьl tava- rьslь moz: „Şet, Şergej. Ačьd-kə on lьšt nunь, vaj me nuu“. Mi i ləgavnь og kutəj i noraşnь og kutəj. Vaj vištav sьl, Peška.

— Vištala, — suis Peška da çuzəmsə bergədis mədarə. A bergədis da šinmən ranьdašis ponkəd. Vernəj kujlə, lapajassə nižədəma, kvьsə mьççəma, zev eəkьda lolalə da zorgə Peška vьlə, vьtəkə kəsə sunь: „Ok i vьdçan-zə te, drugə. Niנəm te Şergejь on vištav“.

— A zvьl-ə Şergej kompassə guşalis? — jualis Vaşilij Ivanəviç. Sešša dəmşansə pomalis da jemsə suekis kartuz uvtьsas. — Gaskə, mi aşnьm kьtçəkə sijəs şujьstim da prəsta detinka vьlas suam.

— A ti korşləj, — terьva suis Peška. — Ti korşəj i mi Vaşkakəd eə korşam. Turun pьekьš i vьdlaьš korşam.

— Mьj-nə korşnьs? — senzə kuz tusaa geolog. Me tenşьd kori kompastə, a te ačьd, Vaşilij Ivanəviç, suin, vunədi-pə çomjə. Mьjnə sešša kьš əni koršan?

— A menьm əni kazitçə, vьtə me sijəs voštli. Bura og pomnit, a kazitçə voštli, — najana niмjalig tərji suis Vaşilij Ivanəviç. — Pomnitə pukalim mi tekəd pəram pu vьlьn ləz tь vokad. Bьd taj puьs vəli. Pukalim da zakusьvajtim. Eg-ə-nin me setçə kьtçəkə kompastə uškəd?

— Teskod mьjkə, Vaşilij Ivanəviç, — suis sьl kuz tusaa geolog. — Pervoј vəli suan çomjə koləmən, a əni so mьj...

— Niנəm abu teskod, — şələmsənьs dorjьstis Peška. — Siztə ovlə. Zev jeseə eəkьda ovlə: dumajtan — en voštьl, a vələmkə voštçьləma. Mijan Vaşkakəd vəli-zə təztə. Mədədisim mi ətçьd çeri kьjnь. Muniganьm me i juali Vaşkalьs: „Te, Vaška, posni vugьrjastə en vunəd?“ — „Oj, suə, vunədi“. Kotərtim mi vər, korşim-da, korşim-da, nekьš og azzəj. Sešša vizədli me sos vьlas, a vugьrjassə soskas krukavləma. A te, dađa, suan teskod. Niנəm abu teskod.

Sešša Vaška vištalis məd seeəm sluçaj, kьz kəsəj Genədiј luntьr çersə korşəma, a çerьs korəş sajn vələma.

Jesē vištalis, k̄zi Šemen ded asšs bedšə vostl̄ama, a bedd̄s seni šin vozas i v̄l̄ama... Kuz geolog da Vašilij Ivanovič vizēdlisn̄ m̄da-m̄d v̄lan̄s — v̄vti-nin m̄jka zvl̄s da šl̄amšan̄s Peška vištavlis.

— Gm... rozə, p̄zalu, vetl̄n̄ da koršstn̄. Da ti eškə, čelad, med ašn̄d korkə kot̄rtlinn̄d da koršstinn̄d.

— Koršam, koršam, — okot̄s s̄glašit̄is Peška. — Senkə sijə, mi azzam. Nek̄t̄čə sijə mijan̄s oz p̄s̄j̄. N̄pre-mennə azzam, vot vizēdlann̄d.

Tajə šor̄ni v̄r̄n, Vaškaəs vič̄s̄t̄ag, Peška drug čēč̄is daj suis, mem-pə kolə mun̄n̄ da v̄čn̄ ət̄itor. Sešša, zev n̄imkod p̄ḡs m̄jlakə, kot̄rtis tr̄palaŋ turunviz n̄iekən v̄v̄t̄šəm v̄uejas vom̄n, sorjas vom̄n, kozuvkot karjas vom̄n čēč̄alig t̄r̄ji.

Kor petis tr̄pa v̄l̄ə, azzis razjezdšəŋ l̄okt̄s aļosinosa kreštanaəs. Najə v̄lin̄ zev sk̄r̄š. Kijasnan̄s əvt̄ig t̄r̄ji da m̄da-m̄dn̄sə torkalig t̄r̄ji goraa p̄našisn̄.

Medv̄r̄n munis Šerapim d̄ad. Čuzəm̄s s̄l̄n v̄li zev zuḡl. Seeəm zuḡl ez v̄vl̄ Šerapim d̄ad vešig seki, kor s̄l̄n saraj v̄vt̄s kiš̄is da l̄azēdis poršp̄isə da zozəgsə.

Sijə čuzəm šerti Peška ḡḡr̄vois, m̄j vara-nin kueəm̄kə sog tal̄aləma Šerapim d̄adəs.

9

Səm̄n soḡs tal̄alis ez ətn̄sə Šerapim d̄adəs. Tal̄alis sijə stav Aļosino šikt̄s, medjona aļosinosa kolhozəs.

Šikt̄səvet̄n jurals, kolhozəs organizujs̄, Jogor Mixaj-l̄avič vošt̄ama Traktorocentr akciijas v̄l̄ə kolhozniķjasən čuk̄rtəm kujim šurs sajt šəm daj p̄s̄j̄ama, nekod oz t̄d k̄t̄čə.

Kar̄n s̄l̄ kolə v̄li ovn̄ k̄k, no una v̄l̄-nin, kujim sutki. Vezon m̄š̄ti mun̄m v̄ras ̄stisn̄ s̄l̄ telegramma, ̄stisn̄ m̄dəs, sešša ̄stisn̄ narosn̄j̄əs. Talun narosn̄j̄s l̄oktis kar̄s i v̄ajis taēm jūr: rajkolhozsojuzə Jogor abu vol̄ama i bankə nekueəm šəm abu sdajtl̄ama.

Š̄zis Aļosino. V̄dlun sobran̄je. Loktis kar̄s š̄ledov̄t̄l. K̄t̄ s̄v̄z i stav Aļosinōs v̄li šor̄nit̄, m̄j kar̄n Jogorl̄ən em nevesta, k̄t̄ i jona m̄da-m̄dn̄sl̄ s̄risn̄ v̄dtorsə: kueəm̄z̄k nevestas, kodi sijə ač̄s, kueəm̄ s̄l̄n morttujs̄ da muk̄d̄tor. A əni k̄z̄kə siz loi, v̄t̄t̄ nekod n̄in̄m oz t̄d. Nek̄z ez verm̄n̄ t̄dmavn̄, kod-nə eškə az̄yl̄ama Jogor-

lama, a
Vašilij
mьjkə
ti eškə,
d.
— Sen-
Nepre-

ceççis
ša, zev
ņiekən
karjas

osinosa
ig trji

əli zev
eki, kor
gsə.
ueəmke

Taľalis

Mixaj-
sən çu-
d kьtçə.
kujim
yramma,
rosnəjbs
yog avu

dovatel.
ogorlən
rsə: ku-
tujs da
oz təd.
Jogor-

l̄s̄ ñevestasə, kodl̄s̄ k̄vl̄maəs̄, m̄j zvl̄ sl̄l̄n em k̄ueəm-
kə ñevesta.

Deləjas űikt̄səvetl̄n vəl̄n̄ z̄ḡnəs̄, s̄ vəsna ñekod űikt-
səvetsa sl̄njas p̄l̄s̄ ez voštç̄ vezn̄ Jogorəs̄ — juravn̄ űikt-
səvet̄n. Rajon̄s̄ eškə i ьstisn̄ vl̄ mortəs̄, da muzikjas k̄z-
kə kəsəja vizəd̄isn̄ s̄ vl̄l̄. Pondisn̄ űorn̄itn̄, Jogor̄d-pə-
əd rajon̄s̄-zə vl̄i da so-taj kujim űurs sajt krešt̄anskəj s̄m
gantajtis.

Tajə kadas-zə murtsa-na kot̄rtçəm, jonm̄n̄ uditt̄m,
tomin̄ik kolhoz̄d juralb̄stəḡd kutis kiš̄s̄n̄.

Pervoj əti mort űetis s̄ədçəm, seš̄sa məd, a seš̄sa v̄ttə
p̄šti: məd̄isn̄ petavn̄ dasjasən, ñekueəm s̄ədçəmjas űettəḡ.
Burəe vois kəzan kad, i v̄d mort uškədçis aslas mu dinə.
Səmn̄ dasvit ovməs, stav loəmtorsə p̄d̄di pukt̄ytəḡ, ez
petn̄ kolhoz̄s̄, çor̄da kutç̄s̄isn̄ kolhoz̄ verdə.

Na p̄l̄n-zə vl̄i ovməs̄s̄ i űerapim dād̄lən.

Tajə sogjasən da ñeļç̄kijasən ličkəm sudt̄m mort̄s̄,
jezsə senzəd̄ana k̄ueəmke çor̄d asn̄baləmən, vozza dor̄s̄
jesə z̄um̄s̄z̄yk̄ p̄r̄b̄s̄ vetl̄dl̄is kerkās̄ kerkaə da v̄dl̄l̄n
višt̄avlis: kolə-pə kolhozə kutç̄s̄n̄, əni-kə-pə kolhoz̄d̄ p̄-
t̄an, seš̄sa i ñek̄tçə-ñin űetç̄n̄d̄ loə. Seki s̄v̄vt̄ mu iza-

lām̄tā da mun kyt̄cā šinm̄yd vizādā. A voz̄za olām̄yd — sijā avu-ŋin olām.

S̄ь nogān-zā šorn̄itisn̄ь šmakov vokjas, ьz̄yd šemjāa muzikjas. Najā Šerapim dād̄kād ātlān̄ partizānavlāmaēs, āti lunā stavn̄sā nājtlāmaēs polkovnik Marcinovskij batalion̄n. Šerapim dād̄ dor-zā vāli šiktsāvetsa šlen Igoskin, vaṭšs̄ь nevazān juksāma, tom mort. Sešša zik vič̄č̄stāg kolhozlan̄ seč̄cis Pavel Matvejevič. Kor jāz̄ьs̄ kutisn̄ь petn̄ь kolhozьs̄ь, sijā, v̄ttā narosnā, mukād̄ьsl̄ь vezmān̄ šetis s̄vād̄cām kolhozā p̄rām j̄ьl̄ьs̄ь.

Tazi ākmis dasvit ovmās. Zugl̄āš petisn̄ь najā mu v̄lā kēzn̄ь, no čor̄yd vāli nalān̄ kēs̄jāmn̄ьs̄ь vozā nuād̄n̄ь zavoditām uz̄sā da ņe kez̄n̄ь tajā tuj̄s̄ьs̄ь.

Tajā lunjasas Petka da Vaška zikēz̄ v̄unād̄lisn̄ь čom j̄ьl̄ьs̄ь. Kotralisn̄ь Aļosinoā, lāgalisn̄ь Jogor v̄lā, senz̄isn̄ь p̄r ramiņnik Šerapim dād̄ asn̄rālām v̄lā da jona zaļitisn̄ь Ivan Mixajlavičās.

— Ovlā i tazi, čelad. Vezšān̄ь jāz̄ьd, — suis Ivan Mixajlavič, jona ēnal̄ьs̄ь, gazet vumagāьs̄ь vāčām čigarkasā kuritig t̄rji. — Ovlā... vezšān̄ь. Sām̄n̄ kod̄i eškā verm̄is čajt̄n̄ь, m̄j Jogor vezšas? Čor̄yd-ād̄ vāli mort̄ьs̄ь.

— Pomn̄ita me, k̄zi korkā āč̄yd... R̄ьt. Voim̄ mi kuēmkā polustanokā, strelkajassā vestalāma, krestovinajas p̄rjāma, vār v̄l̄ьs̄ tuj̄sā razāma, possā sotāma. Polustanok̄n̄ lovja lov avu, gāgār vār. Voz̄ьn̄ front, vokjas̄n̄ front, a gāgār vandajas. I kazit̄cā vāli, m̄j pom̄ ņi dor avu, pom̄ oz lo tajā frontjas̄ьsl̄ь, tajā vandajas̄ьsl̄ь.

Ivan Mixajlavič lantis da gāgārvotām šinjasān̄ vizād̄lis āst̄n̄ p̄r jenezā. Vizād̄lis set̄cā, kēni gārdov son̄di leč̄čaninti nāz̄jēņik munisn̄ь p̄em̄yd ḡymalan̄ k̄mārjas. Čigarka ēnal̄is. Ēn̄ьs̄ razād̄cis, ņuzād̄cis, nāz̄jēņik kajis v̄vlan̄ šten kuza, kēni āsalis yāzmām̄ fotograficeskāj kartoc̄kāьs̄ vojev̄ej bronēpojezdlān.

— Ivan dād̄, — čukāstis sijās Petka.

— M̄j̄nā ten̄ьd̄?

— No vot: „A gāgār vandajas i pom̄ ņi dor avu, ņi oz lo tajā frontjas̄ьsl̄ь, tajā vandajas̄ьsl̄ь“, — k̄v̄j̄s̄ k̄v̄jā vištālis Petka.

— Da... A razjezd vərən. Ləŋ. Tulʹs. Kajjas ʃylənp, Pe-
tim mi Jogorkəd, kʲknannʹm najtəʃ, pəʃaləmaəʃ. Pukʃim mi
vʲlə. Mʲj kernʲ?

Vot Jogor i suə: „Ivan daq, mijan vozvʲlyʃ krestovinajas
perjaləmaəʃ, strelkajas zugləmaəʃ, vər vʲlyʃ possə sotəmaəʃ.
I səjtam mi ətarə-mədarə vanditskəj vərjasəd kojməd sutki.
Vozʲn front i vokjasʲn frontjas. A vermamsə vek-zə mi, a oz
kodkə“. — „Dert, — sua sʲly, — vermam mi. Sʲ jʲlyʃ nekod
oz venzʲ. Səmyʲn komandaʲd mijan bronevikʲdkəd ədvakə
mʲnas tajə zugʃsʲ“. A sijə voʃa suə: „No og mʲnəj. Mʲj nə
seʃʃa? Mijan 16 nomer-kə pogivʲnitas, — 28 nomer liŋja vʲlə
kolə, 39 kolə... Najə pomalasnʲ“.

Čegis sijə miča čveta gərd leznəg voz, dukʲstis sijəs da
ʃujis aslas ʃadaʃəm bluza pekʲlə. Numjovtis — vʲtʲtə sʲlyʃ
sudazʲkʲs ʃvet vʲlas məd avu. Seʃʃa voʃtis gaječnəj kluč,
mavtčan dozsə da pʲris paravoz ulə.

Ivan Mixajləvič vara lanʲtis da zev ədjə petis ortča ve-
zəsə. Peʲkalʲ da Vaʃkalʲ siz ez i udajčʃʲ tədmavnʲ, kʲzi
mʲnis bronevik beləjjas zugʲjʲs.

— A kʲzi olənp Jogorlən čələdʲs? — nədʲr mʲʃti ʃten
sajʃan jualis pəl. — Sʲlən-əd kʲk, burakə?

— Kʲk, Ivan Mixajləvič. Paska da Maska. Najə pəʃsʲ-
kəd olənp, a pəʃnʲs nalən pəʃsʲ. Pačʃəgʲn pukalə — piŋaʃə,
pačʃəgʲs lečʃas — vara piŋaʃə. Siz luntʲr: livə piŋaʃə, livə
jurgitə.

— Kolə eʃkə vetʲlyʲ da vizədlʲny. Kolə mʲjkə dumʲstny.
Zaʲəʃ čələdʲs, — suis Ivan Mixajləvič. ʃten sajʲs kʲlis sʲlən
eʲnalʲs čigarkasə jara sputkəmʲs.

Asʲvʲnas Vaʃka da Ivan Mixajləvič munisny Alosinoə.
Korlisny eə Peʲkaəs, no sijə ez mun, nekəpə, suis.

Vaʃka senzə: mʲjnə tajə Peʲkalʲ drug nekə loi? A Peʲka,
med vozə oz juaʃny, ədjə zebis əsiŋʲs asʃsʲ paskʲra jezʲd
jursə.

Alosinoəny najə pərvəj pʲrisny ʃiktsəvetsa vʲj jurəlyʲs ordə
da ez sunʲ — munəma ju sajə, vizjas vʲlə.

Sijə viz vəsnaʲs əni munis čərd koʃ. Voz sijə vizsə vəlī
jukləma kʲmʲnkə ovməs kostʲn, zev ʲzʲd paj sʲ pʲlyʲ vəlī
Petunin meŋiklən. Kolxoz kotʲrtčəm vərən Jogor Mixajlə-
vič starajtčəmən stavnas sijə vizzʲs loi kolxoz ordəny. Əni
kolxoz kiʃʃigad, vaz kəzainjasʲs pondisny kornʲ vər asʃsʲny

vizjassə. Bstʲisnʲ sʲ vʲlə, mʲj kazennəj sʲəm vosəm vʲrad rajonʲd kəsʲjʲsəm ʲekan masinatə oz ʲstʲ. A sʲtəg kolhoz-
nikjasʲ ɲe puktʲvʲnʲ sʲ ʲzda viztə, ʲm ulə sʲurə.

Kolhozə kolʲs dasvit ovməs ɲinəmʲs ez kəsʲjʲnʲ sʲetnʲ vizsə vʲr juklʲnʲ, medʲsa-ɲin ez okotitnʲ sʲetnʲ melnik Petu-
ninʲs pajsə. Šiktəvetsa juralsʲ vʲli kolhoz dor sulalə, a kreštana pʲs unaən sʲvtisnʲ Petunin dor, kazennəj sʲəm vos-
təm vʲrad, najə skəralisnʲ kolhoz vʲlad.

A Petunin oz skərav, rama vetlədlə da vištavlə, mʲj prav-
dʲs sʲladornʲ. Me kət-pə Moskvaəz muna, a asʲm vizzə
sedəda.

Šerapim dād da tom Igoskin pukalisnʲ kolhoz pravle-
nʲjeɲn da mʲjkə gizisnʲ.

— Gizam, — skərbʲs suis Šerapim dād Ivan Mixajləvičkəd
zdorovajčig moz. — Najə asʲnʲs vumaga rajonə ʲstisnʲ, a
mi vʲra asʲnʲm-daj. No-ko, ʲddʲ, Igoskin, ladnə-ə mijan
gizisʲ? Tajə vokəvəj mort da sʲlʲ ʲdaləzʲk.

Igoskin ʲddig kosti da najə sornitig kosti Vaška petis
ʲvlə da pʲndʲs Galkin Fedkakəd, kodi-taj ɲevazən koša-
sis gərd juršia dʲinkakəd „Fedka kolhoz — porš ɲra tuz“ -ən
ɲimʲsəmʲs.

Fedka vištalis Vaškalsʲ una vʲʲtor. Zagrebʲn Šemenlən-pə
ɲevazən pʲvʲsʲnʲs sotʲis. Šemen-pə vetlədlə da pʲnapasʲig
tʲrʲi sualə, tajə-pə kodkə pʲrosnə əztis. A pʲvʲsʲsʲnʲs tajkə
abu sotʲəma kolhozɲəj saraj, kəni vʲləma kolhozlən trijer
daj stav vesaləm kəjdʲsʲs.

Jesə Fedka vištalis, mʲj vojjasʲn-pə əni vetlənʲ kolhoz-
lən stərazʲas. Ətʲd əçeredʲs Fedka vatlən vʲləma, a sʲjə mu-
nəma razjezdə daj sornəma. Baʲs pʲddi Fedka açʲs pʲtəma
stərazavʲnʲ, vərnʲzʲk sešsa mamʲs sʲjəs vezəma.

— Stavʲs tajə Jogor vʲsna loi, — pomalis Fedka. — Sʲjə
ətnas mʲza, a stavʲnʲməs piçalənʲ. Stavʲnd-pə ti vizədannʲd
jəzʲs kurbʲstnʲ.

— A əd korkə sʲjə geroj vʲləma, — suis Vaška.

— Ez səmnʲ korkə, a sʲjə pʲr geroj kod vʲli. Mijan mu-
zikjas ənəz təlkvʲv oz vermʲnʲ vʲostnʲ, mʲj sʲkəd loi. Sʲjə-
əd vʲli vizədʲnʲs ɲinəm abu kod, a vʲostčas-kə mʲjkə vəçnʲ,
šinjasʲs çitkʲrtčasnʲ, jugjavʲnʲ pondasnʲ. Suas da vʲtʲtə ke-
rʲstas. Kueəm ədjə sʲjə viztə kolhozʲdlʲ çuktədis. Pondam-pə
ətʲvʲ ʲekʲnʲ, ətʲvʲ kəznʲ.

— Мъѝла-нэ ешкэ сѝѝ тасэм ѝокторсэ вэѝис? — јуалис Вашка.
— Гаскэ, кьз јазьс, суэнь ѝубѝтсэмьсла-да?

— Ыубѝтсэм вэрад-эд гэтрашлэнь, а оз сэм гушавльнь,
— скэрмѝс Федка. Вьдэн-кэ-нэ ѝубѝтсэм вэсна сэм гушав-
льнь pondаснь, мьј сесша лоэ? Абу, абу ешкэ ѝубѝтсэмла тэјэ-
да, ог тэд мьѝла-а... Ме ог тэд дај некод оз тэд. Ем мѝјан
сѝктьн чотьс Шѝдэр, пэрьс-нѝн. Pondан шорнѝтнь Јогор јьвсьд
да сѝѝ вэсѝгас оз і кьвзь. „Абу-пэ таз, абу“. Оз і кьвзь,
бергэдчас да ѝотѝктас вокэ. Асьс пьр мьјкэ вомгорулас
вроткэ, а шѝнваьс воčasэн лецсэ да лецсэ. Сѝѝ воедэр Дањѝл
Јогорјевѝ ордын, пасека вьльн узавлэма. Мьјьс-кэ сесша
расэатэјтэма Дањѝльд, а Јогорьд дорјэма.

— Федка,— јуалис Вашка,— а мьј-нэ Јермолэјьс оз тьдав?
Оз-эмэј таво pondь старэзавнь Дањѝл Јогорјевѝ ордас?

— Pondас. Тэрт ме сѝѝс азььлѝ, вэрьс вэлі локтэ. Код.
Сѝѝ пьр сеесэм. Кьтсэз јавлокьс оз во, пьр јуэ. А мьјэн
кутас вонь, Дањѝл Јогорјевѝсд сэмтэ сьль оз мэд сѝтнь.
Секѝ сѝѝ і вѝзэ садсэ сад да најан. Помнѝтан, Вашка, кьзѝ
этсд сѝѝ тенэ свачэдѝс рееснэд?..

— Помнѝта, помнѝта,— терьва суѝс Вашка, мед воээ не
нуэднь тэјэ ковтэм шорнѝсэ. — А мьѝла-нэ ешкэ, Федка, Јер-
молэјьс прамэја узавнь оз востсь, му оз гэр? Эд кувэм
сѝѝ јон.

— Ог тэд,— воча суѝс Федка. — Кьвли ме, вьтэ вазэн-
пэ-нѝн коркэ сѝѝ гэрдјас дорьс пьсјьлэма, дезертѝралэма.
Сесша мьјкэдыра турмаьн пукалэма. Сесан сѝѝ пьр тасэм.
Ветлас кьтсэкэ Ајосиноьс, а гоээм кезлас вэр локтас. Ме,
Вашка, ог рэдэјт Јермолэјьсэ. Сѝѝ понјаскэд сэмьн бур да і
сѝѝ код дьрјьс.

Дьр шорнѝтиснь челад. Вашка вѝстѝлис-зэ Федкаль, мьј
вэссэ разјездьн. Вѝстѝлис сом јьльс, завод јьльс, Шерозка
јьльс, компас јьльс.

— Тѝ мѝјанэ воььвлэј-зэ,— корѝс Вашка. — Мѝ тѝјанэ котэрт-
львлам і тѝ мѝјанэ воььвлэј. Те да Колка Зѝпунув да нэста
кодкэ. Те ѝьддьсньсэ кузан, Федка?

— Омэліка.

— Мѝ Петкакэд омэліка-зэ.

— Скола абу. Јогорьд вэлі јона старэјтсэ скола воштэм
pondасд. А эні ог тэд-нѝн мьјкэ лоэ оз? Скэрмэмаэс му-
зѝкјас, кувэм-нѝн-пэ школал..

— Zavodtə pondasn̄ straitn̄ daj skolatə vəčasn̄, — soddit̄ Vaška. — Gaskə kueəmkə pəvjas kolasn̄, kerjas, kərt-tuvjas... Unə-nə skola vlad kolə? Mi eəktam uzal̄s̄jas̄s̄l̄, najə i vəčasn̄. Mi i ašn̄m otsašn̄ pondam. Ti səmn̄ voblvl̄j mijanə. Te i, Kolka i, Aļoska i. Korkə çukərtçam da ətvv̄vtə m̄jkə interesn̄jtor ətv̄l̄s̄ dumajtam.

— Ladnə, — suis Feđka. — Kartupel pukt̄s̄sas daj volam.

Loktis Vaška kolhoz pravl̄enjeə da Ivan Mixajl̄əviçəs ez-ñin su. Azsis sijəs Jogor kerka dor̄b̄s̄, Paska da Maska din̄s̄. Najə jirisn̄ Ivan Mixajl̄əviçl̄s̄ vajəm pren̄ik da mēda-mēdsə toṅkalig t̄rji vištavl̄isn̄ aslan̄s̄ oləm j̄l̄s̄ da skər pəç j̄v̄s̄s̄.

10.

— Gajda-gaj! Gor-gop! Ləš̄d ovn̄! Sond̄i jugjal̄! Gor — ləš̄d! Cok-cok-cok! Šorjas vuzgən̄! Kajjas š̄lən̄. Gajda, kaval̄erija!

Tazi gəñitis aslas para v̄las zvoj da gaza kaval̄erist Peška Ləz t̄lan̄ n̄rən. Vešk̄d kias nagajka p̄dd̄i, livə sav̄la p̄dd̄i sam̄rtəma n̄r, suigaaš — sapkaš, a s̄ p̄ek̄n̄ kompas. Kompassə s̄l̄s̄ Vaškakəd kət m̄j, a aski kolə v̄li azz̄n̄ p̄rəm pu vok̄s̄, kəni sojçç̄l̄əma korkə geolog Vašil̄ij Ivan̄əviç.

— Gajda-gaj! Gor-gop! Ləš̄d ovn̄! Vašil̄ij Ivan̄əviç — ləš̄d! Çom — ləš̄d! Zavod — ləš̄d! Stav̄s̄ — ləš̄d! Stop!

Peška, ač̄s̄ vəv, ač̄s̄-zə i mort,zəmdis da uši, koknas kueəmkə vuzjə krukašis-da.

— Ok, te, çərt, zəmdalan! — vidə Peška-mort Peška-və-ləs, — ləš̄sta vot nagajkaən, sek, n̄voš, zəmdavn̄tə dugdan!

Çeçç̄is, ç̄sk̄stis najtə veškav̄l̄əm kisə da gəgər vizəd̄lis.

Vərb̄s̄ v̄li eək̄d da zuz̄d. P̄rb̄s̄ t̄dalan turunviz korjas̄s̄ p̄rb̄s̄ zuz̄d k̄zjasl̄ən miça keļ̄d vizən pu j̄v̄šaņ rəmašisn̄. Ul̄n̄ v̄li ɣk̄d da rəm̄d. Maļazijas p̄r əñi moz ziz-gig t̄rji gəgralisn̄, sišməm pipu dor̄n. Gəgər k̄lis eak duk, məjmuša sišməm kor duk da ñur duk.

— Gajda-gaj! — skərb̄s̄ gorəd̄is Peška — mort Peška — vəv v̄l̄ə. — Mədl̄ə kezəmb̄d!

Seš̄sa sujga dom povodsə n̄eəstis da gəñitis vok̄əz̄k, çoj pan̄d.

„Ləşyd ovny, — gəñiltig moz dumajtə zvoj kavalərist Peťka.
 — Əni ləşyd, a vьdma da nəsta-na ləşyd loə. Vьdma da pukşa
 praməj vəv vьlə, med lьjə-munə. Seki — pukşa aeroplanə,
 med lebzə. Suvta masina dinə — med grymədə. Stav ьli musə
 vidlala — levala. Vojna vььn pərvəj komandirən loə. Sьnə-

dьn — pərvəj lotçikən. Masina dorьn — pərvəj masinistən.
 Gajda-gaj! Gor-gop! Stop!

Veşkьda kok ulas çav-viz zorizjasən zirdalis vekñidik
 vasəd erd. Peťkalь dum vьlas uşl, mьj nətçьd tæəm erdsə
 vozьk sija ez əzьvьlь. Burakə, vəьs vara-nin mədləə nuəma.

Peťka povzьstis, kьeovtis içətik nirtə da voşlən-nin mə-
 dədçis. Açьs gəgər vizədə, tədmalə, kьtçə veşkavşəma.

Къмын возэ, съмын гэгэrvоньзък кутис Петка, мъј съ-
лэн ылавсэма, vois тэдтэминэ. Съ вэсна, вьд вошkov вэсэм
вэргн, олэмыс съль pondis казитцьнь этарэ зугьлэнзък да газ-
тэмэнзък.

Нэста недьг бергалэм вэргн, сижэ сувтис. Ацьс вешиг оз
тэд, кьтцэ колэ муннь. Друг съль dum вьлас ушј компасьд.
Эд more вьвти ветльс јэз рыг съ шэрти коршэнь колана туйсэ.
Перјис саркашъс компассэ, лїкьстис кнопкасэ да још јьла
strelkaъс шэд помнас петкэдлис съладорэ, кьтцэ Петка вешиг
оз кэсјі вэли муннь. Рьркнїтис компассэ, а strelkaъд вара-
зэ петкэдлис сетчаңэ.

Петка мэдэдцїс сълаң. Ацьс dumajтэ, компасьд-рэ-эд
тэдэ-зэ-ңин, кьтцэ колэ мунньд. Но компасьд регьд сижэс
vajэдис seeэм еакьд вэраинэ, мъј дэрэмтэ кошавтэг setи
некьз оз роз вэли муннь.

Кьевотис сижэ јокїнсэ, сешса вара визэдлис компас вьлэ.
Јона бергалїс да кьелалис Петка, а компас strelka рыг этмоза
асньралэмэн тојлалис сижэс лївэ нурэ, лївэ suk вэраинэ, лївэ зев
јокїнэ.

Skärmis i povзїс Петка. Сешса шүјїс компассэ саркаас
да мэдэдцїс кьтцэ кокьс нуас. Ацьс dumajтэ, мъј став путе-
sestvenнїкьс да more вьвти ветльс јэзъс vazэн-ңин ешкэ згї-
нїтїснь, компас шэрти-кэ vetлэдлїснь.

Munis дьр. Медвэргн кэсјэ-ңин вэли зев јона вэрдзънь
да drug пујас рэвстї тьдовтцїс uvtasmъш sonдї.

I рьргъс-рыг вьттэкэ вэргъс ставнас бергэдцїс сълаң тэдсала-
дор вокнас. Тазї лої, дерт. съ вэсна, мъј Петкаль drug ушј
dum вьлас, кьзї sonдї leщїгэң рыг зїрдавлїснь крестъс да
гэгрэс јуръс Ајосїноса вїчколэн.

Энї сижэ гэгэрвоїс, мъј Ајосїно ави сүјга вьльн, а ве-
шкьд вьльн, а Лэз ть ави возьн, а вэр вьлас. Вэргьд энї Петкаль
зїк тэдса-ңин лої съ вэсна, мъј став нурјасъс, сорјасъс, шон-
јасъс, vaz мозъс кујлїснь асланъс mestajasън.

Регьд сижэ гэгэрвоїс, кэнізък ацьс. Тажэ mestашаңъс ez
вэв ьльн сижэ трэраъс, кодї мунэ Ајосїношаң razjeздэ, no
поводнэј-эд ьльн razjeздэз. Петка газмїс, щэщьстїс ved-вэв
вьлас... да drug лаңтїс да pondis кьвзъснь.

Нельс кьліс шьлэм. Тажэ вэли кувэмкэ аслъсшэма, гэгэр-
vотэм, шакьд шьланкьв. Петкаль ez казитць тајэ шьланкьвјъс.
Петка лаңтїс, saјmovтцїс да гэгэр визэдэмэн pondis вїщьснь,

Ы) сь-
вэчэм
ла газ-

иг оз
расьд.
тужсэ.
ы жьла
вешг
вара-

рә-әд
сийс
seti

вьлэ.
тоза
зев

ркаас
руте-
зги-

льнь

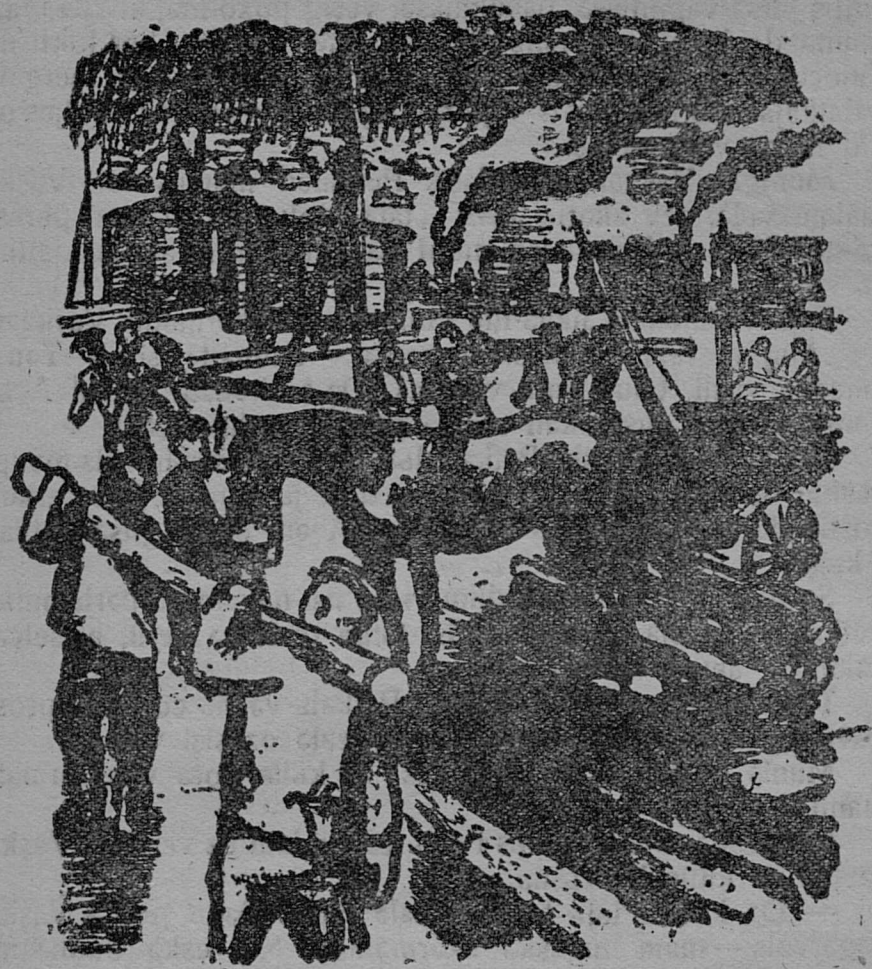
сала-
уши
да

веш-
каль
шон-

с ез
но
-вэв

гэр-
лжс.
шь,

kor pozas svičnitnъ vavsэ da pemdъtэz vojdar эdjэзъk гэ-
нитнъ tajэ газтэм vэрсъs, аслъssаmа povzэдана sьlankъvсъs.
Gэnitnъ tэdsa trэpaэд, razjezdэ, gortэ.

11

Aлосиноъs вэр loктъs Ivan Mixajлэvič да Vaška razjezdэ
votэz-na kълisнъ kueэмkэ гъmgэм да зъk.

Uvtasъs kajisнъ да азisнъ razjezd dorъs zев una vagon-
jas да platformajas. Neuna вьлнзъk voлsъstсэмa вьдса sikt—
зев una rud palatka. Sotчisнъ вipурjas. Сьnalisнъ роходнэj
kuчъajas, varkэдisнъ-ruisнъ вipур вьлн рэртjas. Gэrdlisнъ

vəvjas. Nokşisnə uzaləşjas: səblalisnə kerjas, pəvjas, jaseikjas, kəskalisnə platforma vələş pəvozkajas, şijəs-kəluj, mesəkjas.

Vaşka vetlədləstis uzaləşjas pəvstən, vizədlis vəvjassə, şujlis jursə vagonjasə, palatkajasə, vəşig pəxodnəj kuxna lomtaninə da kotərtis korşnə Peţkaəs, med juaşnə, kor loktisnə rəvoçəjjas, kəzi vəli tajə stav dələəs. Məjla Şergej bergalə palatkajas dorən, vajalə vipurjasə pəs? Da-əd nəkod şijəs oz vid ni oz vətlə setəş.

Munigas Vaşkalə pəndəşis Peţkalən mamə da, Vaşka jualəm vələ, zev skərtəş suis: „tajə idoləş mijan mi pərys-kə-nin muni-a. Lunsərsaŋ muni da vek abu, vəşig əvədajtnə ez volə“.

Tajə viştaləməş zikəz-nin çujmədis da skərmədis Vaşkaəs. „Məj-nə tajə Peţkaəskəd kerşə?— Dumajtə şijə. — Tənzi kətçəkə vosli, talun vara vosəma. Da-əd kueəm najan! Açəs raməş ram, a guşənikən məjkə pəy vəçə da vəçə“.

Taz mənpəlis Vaşka Peţka jələş. Drug juras sələ vois mənp, gaskə, oz Şergej, a açəs Peţka, med nə jukşənlə sedəm çerən, voştis da mədləə çəvtis nəretkasə. A əni seşşa guşən ətnas i kəjşə.

Sodtəd nəsta Vaşkalə dum vəlas uşi nəvazənja pəjyaləməş Peţkalən. Tənzia vosligad suis, tətka ordə-pə vetli, a setçə, vələmkə, abu i voləma.

Taz dumajtis Vaşka da suis Peţkalə vəçnə çorəd dopros, kovmas-kə, i nəjtystnə, med vozə kezlə oz sizi vəç.

Munis gortas da pəvozsəşəş -na kəlis gora vençəm vaţ-maməşləş.

Med eşkə skərijvşənləş i sələ eə vidəm ez vəşkav, Vaşka ez pəy, a kutis kəvzəşnə.

— Da kəz-nə tajə tazi?— sualə mam. Gələş şertibəş Vaşka gəgərvois — mam məjşkə skərməma. — Kət eşkə duməstnə şetisnə. Me kartupel kək pudovna pukti, əgurç — kujim grad. A əni siz-kə stavəş i vosə?

— Attə kueəm tel — dəzməm pərys suə vaţəş. — Viççəşnə ali məj kutasnə? Ças-pə viççəşlam, kor Kəterinalən əgurçəş voas. Vagonjəsəş gruz nəkətçə petkədlənlə, a şijə — əgurçəş... Kueəm te, Kəta, teskod! Pəy vojdər uvğylin: i zesəkə, i lapkə, i pəçəd budkaad oməl, a əni zaļ loəma budkaəd. Da med razənlə. Med mi pərys munas tajə budkaəd.

Məjla əgurçəş vosə? Kueəm vagonjas? Kodi pondas budkasə

разнь?— çujmis Vaška, dumajtis myjkə lõktor loəma aə p̄ris kerkaə.

Ez taəma çujmyv Vaška, kor zavod strəitəm jylyš pervoju k̄ylis, k̄yz əni çujmis. Gortas tədmalis so myj: budka nal̄š zugədasny, s̄y mestati munny kutasny zapasnəj tujjas, medym vagonjasly strəitçan gruz novlədlyny. Perejezdsə nuasny mədləə. Setçə-zə vəçasny nal̄š vyl kerka.

— Te gəgərvə, Kəterina,— şələmsənyš vıştalis vat.— Mijanly-əməj taəməs budkatə vəçasny? Əni-əd avu vaz pəraəb, med stərazjasly kueəmkə pon olaninjas kodəs strəitny! Mijanly vəçasny jugədəs da v̄zədəs. Ten radlyny kolə, a te... əgursy da əgursy!

Mam lan̄tis da bergəçis.

Ez-kə eşkə stavys tajə taəm drugən da viççyštəg lo, ez-kə eşkə ninəm dumajttəg l̄m-moz us jur vylas tajə juəryš, sijə eşkə i ačys rad vəli enovtny tajə vaz, kişşəm, zeskyd budkasə. A əni sijə povzis. V̄vty-nin drug da ədjən stavys tajə vəçşə-da. Povzədis azyvntəm, nekə tədl̄ytəm terməşəmən oləmyslən vezşəmyš. Olis razjezd ləna. Alosino olis ləna. Seşşə drug, vyttə kueəmkə ilyşan ḡy medvəryn vois i tatçəz da puzvntis razjezdyš da Alo-inovyš stav oləmsə. Kolhoz, zavod, ju poməd, vyl kerka... Stavys tajə çujmədis, povzədis aslas ədnas, terməşəmnas, v̄vty ədjə voəmnas.

— A zvy-ə, Grigorij, ləşydzyk loə?— jualis sijə.— Bura kət oməla, ənəz tani p̄r-na sə kueəmakə da olim. A drug, lõkzyk-kə seni loə?

— Da t̄rmas-nin teny!— suis vat.— T̄rmas səryntə, Kəta... Jandyš. Ačyd on təd, myj səran. Sijən-əməj mijan stavys vəçşə, medym lõkzyk oləm vəçny? Te vizədl̄y Vaška çuzəm vylə. Sulalə so, trusty, a vomys peləzyš. Kət içət, a gəgərvə, myj vuryk seni loə. Siz ali avu, Vaška?

Vaška veşig ez kuz ninəm suny, səmyñ jurnas dovknitis. Una vyl məvp, vyl juaşəmyjas zuisny çeləq tom jur̄n. Mamys moz-zə senzis sijə v̄vty ədjə oləm vezşəm vylə. Səmyñ tajə ədjasys ez povzədn̄y Vaškaəs, a, k̄zy ily miə ədjə minyš skor̄y pojezd, k̄ykyšny əs dinas.

Petis Vaška sarajə da p̄ris sony v̄zku paş ulə. Səmyñ ez uzşy sylən.

Ilyşan dugdyvlytəg vəli k̄ylə gr̄ymgəm s̄y pəvjas s̄vblə-ləmyš. Poskis manovrovəj parovoz. Zymgisny lõkaşlyš vifer-

jas, i kьzkə zev povzədlan sьən gorzis šignalnəj rozok streločniklən.

Rozaləm saraj vevt pyr Vaškaly tьdalis pemydləzov jenez tor da zirdalyš kujim kozuv.

Tajə kozuvjas zirdaləm vьlə vizədigən sьь dum vьlas uši vatlən vištavləm vьl ləšьd oləm jььs. Sijə jeseə jonььka tobrьt-čis pašən, kuqis šinjassə da dumьstis: „A kueəm ləšьd oləmyš loə!“ Seki-zə mьjlakə dum vьlas uši krasnəj ugolokьn əsalьs plakat. Bььd, povtəm čuzəma, krasnoarmejec sulalə šurja vokьn, kias torədəma vintovka da šuša vizədə vozə. Sь vər vььn vez mujas, kəni zarniən ləstalə zuzьd eəkyd šu, kəni zorizaləny gььs poetəm sadjas, kəni paškьda voľsьstčəmaəš miča da gaza vələštjas, nəti oz munь Alosino vьlə.

A vozьn, mujas sajn, veškьd da paškьd sondi jugərjas pəvstьn eapa kьpədčəmaəš gььs zavod trubajas. Jugjalan əsinjas pььs tьdaləny kələsajas, vijas, masinajas.

Bьdlaьn tььs jəz, dolьdəš da gazaəš. Bьdənlən aslanьs uz: kodi mu vььn, kodi viz vььn, kodi masina dorьn. Kod, šurə uzaləny, mukədjaslən uzavšəma-nin, sojččəny.

Kueəmkə ičətik detinka, jona Pavlik Priprьgin vьlə munə, səmyн abu seeəm najt čuzəma, šuša vizədə jenezə, mičə lebьs čirizavl vьlə.

Vaškaəs pyr neuna zavid vəli voštə, mьjla sijə šeralьs detinkaьs Pavlik kod, a abu sь kod, Vaška kod.

Sijə-zə plakat məd peļəsas—ььn, sьlaьn, kьtčə vəli šuša vizədə sijə ьli musə vizьs krasnoarmejecьs—vəli risujtəma seeəmtor, kodi Vaškaəs pyr vəli vьtə povzədlə, kьzkə šələm vьlas oz lo ləšьd sь jььs dumьstəm vəryн.

Setьs tьdalisnь kueəmkə pemyd paškələm vuzərjas. Na piьn tədčəlisnь lok skər čuzəmjjas. Kodkə vьtə vəli sešan vizədə lok najan šinjasən da viččьsə, kor munas livə bergədčas krasnoarmejecьs.

Vaška vəli zev rad, mьj šuš da təlka krasnoarmejecьs nekьtčə oz mun ni oz bergədčь. Sijə pyr povtəg vizədis setčə, kьtčə kolə. Stavšə azzə, stavšə gəgərvoə.

Vaška unmovšə-nin vəli, drug kьlis kalitka voštəm sь. Kodkə pьris butkaə.

Nedьr mьštī mamьs čukəstis sijəs.

— Vaša... Vaška! Uzan on?

— Og, mam, og-na uz.

— Te Petkatə talun en azzəv?

— Asəvnas azzəli, a seşsa eg. A mьj-nə?

— Mamьs volis. Suə, vosi-pə. Əvədəz-na-pə munlis da ənəz vek avu.

Kor mamьs munis, Vaška povzis kod. Sijə vəli tədə, mьj Petka avu seəam zvoj, medьm vojjasьn vetlədlьnь. Vaška nekьz ez vermь gəgərvonь, kьtə vermis lonь sьlən şamtəm-təktəm təvəgьsьs.

Petka vois gortas şorən. Vois kartuztəg. Şinjasьs vərdəmsla vəli gərdəş, kət i kosəş-nin. Tədə vəli, mьj zev jona muzə... Sь vəsna zev pьdqi puktətəmən kьvzis mamьsьs şinjasəmsə da şojtəg i vьdən çəla pьris eskьn ulə.

Regьd unmovsis, səmən uzis zev loka: bergalis, ruztis da mьjkə brotkis-səris unjəvşs.

Sijə viştaşis mamьsьs vərə ьlavləmən. Mamьs eskis. Siz-zə viştaşis i Vaškəbь, səmən Vaškaəbь ez zev eskь. Prəsta siz-əd oz voslьnь.

Med vosnь, kolə kьtəkə munnь livə mьjkə korşnь. A kьtə da mьjla vetləma, Petka sijəs oz viştav, livə prəsta sərə ьlədçə. Vaška pьr i gəgərvois, mьj Petka ьlədçə.

Kor Vaška şinmas veşkьda suis, mьj Petka pərjaşə, əni veşig ez kut soşşьnь, a şinsə eəkьda lapjədlig tьrji bergədcis. Vaška gəgərvois, mьj Petka ninəm oz viştav da dugdis juasьn. Ačьs dumajtə, jona-zə Petkaəbь vələma najan da kueəmkə aslьşşama.

Tajə kad kezlə geologjas mədədcisnь mədləə, Şinayka ju jьvlaq.

Vaška da Petka loktisnь kollədнь najəs. Otsalisnь kəluj səvtnь vəvjas vьlə. Kor stavьs vəli gətov, Vaşilej Ivanəvič da sьlən kuz tusaa jortьs, zev jona prəseajtçisnь çələdkəd, kodjaskəd povodnəj kad ətləbьn vetlədlьvlisnь vərjasəd. Raz-jezdə kəşjisnь loknь səmən gozəm pomaşig kezlə.

— A mьj, çələd?— jualis Vaşilej Ivanəvič mədədcigas-nin, — siz ti en i vetləj kompastə korşnь?

— Stavьs Petka vəsna,— voça suis Vaška.— Pervoj vəli ačьs menə nuədə: vetlam da vetlam... A kor me kuti nuədə-

çыпъ, асы ez mun. Әтсәд korli — ez mun. Мәдбъ — vara ez mun. Sizi vetlytäm i loi.

— Мъj-нә тәjә te, Peтә?—senzis Vaşilej Ivanәviç. Sijә zev vura pomnitis, kueәм şәләмбъ kәsjәşlis Peтka korşnъ kompassә.

Og tәd, mъj eşkә setçә suis çәvuşәм Peтka, kъzi eşkә kutis pravdajtçыпъ da drug ru dinә domalәм әti vәлb orәdçis da рbşjis trәpalaq gruznas i vьlән. Stavнbь uşkәdçisнb suәdnъ sijәs. Әd vermis Aļosinoәz gәñitнb.

Бытә nagajkaән kuçkisнb Peтkaәs, seeәм әdjә sьbьtçis sijә vән vәrşә veşkьda kustjas vomән, vasәd viz vomән. Stavnas Peтka rezşis, ñajtçis, dәрәм vәzdorьb koşaşşis veşkьda trәpa vьlad kotәrtigән. Zik-nin trәpa dinşьs suis vәләs da toрьda kvañitis dom pөvөdәdьs.

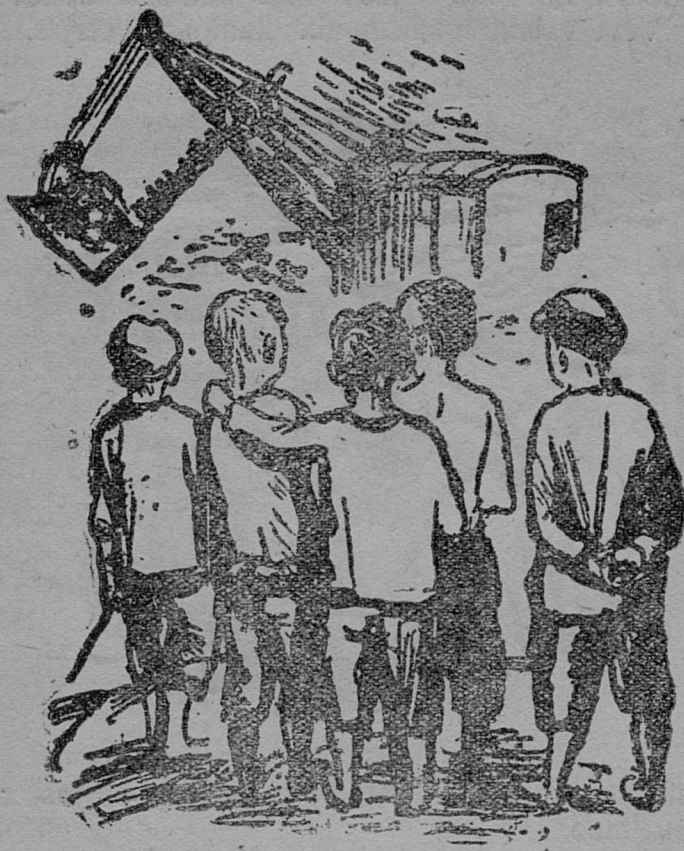
Eәkьda lolalis Peтka, şinjasьb jugjalisнb, kor sijә vajәdis

ez
šijā
šņņ

рѣкъсѣ вѣнсѣ ылѣ колѣм каскѣсѣ Ваѣлеј Іванѣвиѣ динѣ. Тѣдѣ
вѣли — Рѣтка ѣмкодѣсѣ, удѣјѣсѣ бур вѣснѣ тѣјѣ мунѣсѣ бур
јѣзѣслѣ-да.

12

Ez-na uđitņ estādņ vļ kerkasē, murtsa voļsalis 7303,
voštēisņ ēsin rama puktavn, a stal vizjasēs zapasnēj tuj-

ēškā
dēis
dņņ

btēis
nēn.
veš-
ēlēš

ēdis

jaslēn ņuzēdēisņņ ņin gradjas vomēn, pērēdisņ vāzmām poēas,
jētkēstisņņ pes vizan saraj daj luķāsisņņ kiššēm budka šēnē.

— No, Kātā,— suis vātēs,— talun pondam vļ pāterāē pēt-
ņņ. Ēzēsjas da ēsinjas mījan dērji romalasņņ, a tani, ačēd
azzan, vičēšņņ oz roz.

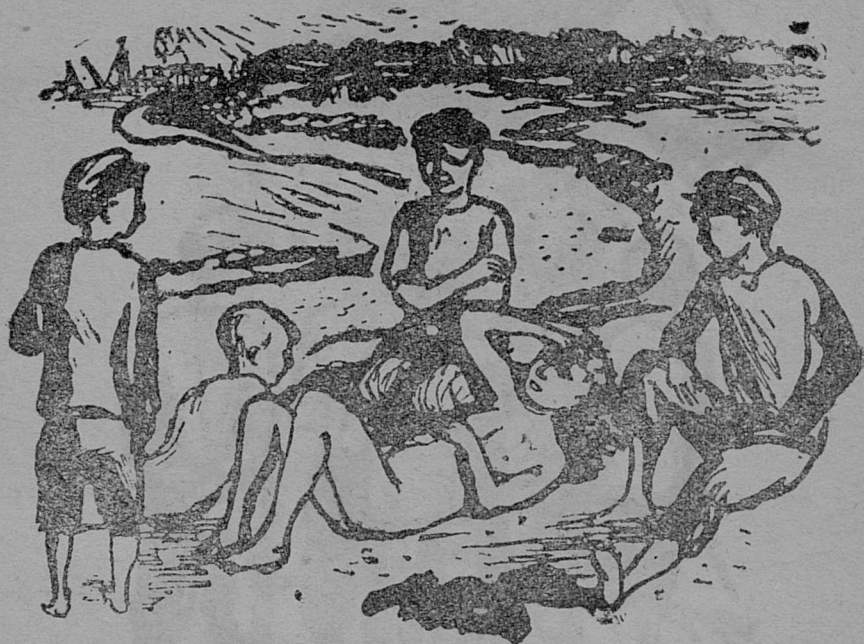
Sešša pondisņņ kērtavļēņņ porjas, pētkēdļēņņ jaseikjas,
volpāšjas, čugunjas da ukvatjas.

Səvtisn̄ stavşə telegə. Bəras domalisn̄ Maŋka-kəzəəs da vərzədcisn̄ v̄l̄ olaninə.

Baŋ kutçşis vəzziə. Vaşka kutis karaşin lampa da avazur. Mam̄s zev vizçşəmən morəs verdas topədəmən kutis k̄k̄ çvet ḡrniç, k̄tçə v̄li saditəma geran̄.

Vərzədc̄təz vojdar stavn̄s bergədc̄lisn̄.

B̄dladorsan̄-ŋin v̄li vizov ŋajt budkasə k̄beovtəmaəş izal̄şjas. Vevt v̄lyn̄ mədisn̄-ŋin kamḡn̄ çerjas, zurt̄n̄,

vert̄n̄ siməm kərttujas. Koşaləm p̄rvoj pəvjas çor̄bda kamḡşisn̄ muə.

— B̄tçə pəzar v̄lyn̄, — suis mam̄s. Açs̄ bergədc̄is mədarə da əsədis jursə. — B̄is̄ avu, a gəgər pəzar v̄lyn̄ kod̄.

Reḡd Ałosinōş loktisn̄ çelad̄, b̄dsa çukərən: Feđka, Kołka, Ałoska da nəsta k̄k̄ tədtəm deŋina — Jaska da Şurka.

Vetlisn̄ ploşadka v̄lə vizədl̄n̄ ekskavator v̄lə, vetlisn̄ ju p̄oməd̄ dinə, kəni v̄li tuvjavlən̄ muə ker spuntjas. S̄ v̄ḡn̄ munisn̄ kirajtçşn̄.

Vas̄ v̄li zev son̄d̄. Vartçisn̄, rezşisn̄, şeralisn̄ pol̄ş Şurka v̄lyn̄. Feđka sunəma da va p̄eşan̄s̄ tədl̄təḡs̄ kva-

titāma sijās kokādīs. No jona-zē goraa da mistāma gorādis
šurkaād.

Sešša tuplašisn̄ bereḡn, šornil̄isn̄ vaz da v̄l̄ delājas
j̄l̄b̄š.

— Vaška, — jualis Fedka, ač̄s gae kujlis da verinēs
čuzāmsē sondiš̄ kinas tupkis. — M̄j-nē sijē pioner̄s loē?
M̄jla-nē najē r̄ḡ munēn̄ ētlaēn, vorsēn̄ varabanēn da
trubajas p̄ltēn̄? Меньм̄ атч̄д̄ ваџ̄ l̄ddis, pioner̄jas-pē oz
gušaš̄n̄, oz t̄skaš̄n̄, oz piāš̄n̄ da jeseē m̄jjaskē oz
vāš̄n̄. M̄j-nē, najē švjatējjas ali m̄j?

— Абу... абу-zē švjatējjas. Me kolan vo da d̄ ordē vetli.
S̄l̄ēn piēs, Boris̄s — pioner. A mi s̄kād̄ k̄k̄k̄š̄ t̄skaš̄m.
K̄k̄nāš̄s sijē men̄m̄ seeēma š̄lidinē šetalis, sēm̄n̄ kuč̄-
č̄s. A te suan — oz košaš̄n̄. Seeēm-zē pr̄stēj̄ p̄vkajas da
deč̄inkajas. Вьдмасн̄ — komsomolē p̄r̄gasn̄, a sešša Kras-
nēj armijāē munasn̄. Me вьдма da Krasnēj armijāē-zē mu-
na. Bošta viņtovka da j̄ kuta vizn̄.

— Kodas vizn̄? — ez gēḡrvo Fedka.

— Kodas? Вьд̄nēs. A viztēḡd̄ loktas jez̄d̄ vanda da j̄
boštas asl̄s stav̄ mun̄m̄s̄ mijanl̄š. Me tēda, Fedka, m̄j
sijē belēj armijāē loē. Меньм̄ Ivan Mixajl̄vič̄ stav̄sē viš̄-
tavlis. Belējjas̄d̄ — sijē вьд̄sama sarjas, kupeč̄jas, kulakjas.

— A kodi-nē eškē Danil Jogorjevič̄d̄? — jualis p̄r-na
čēla k̄vz̄š̄ Aļoska. — Sijē-ād̄ kulak, siz-kē sijē — belēj ar-
mija-zē?

— S̄l̄ēn viņtovkaēс̄ абу, — ned̄r̄ dumajtēm̄ m̄š̄ti voča
suīs Vaška. — S̄l̄ēn viņtovkaēс̄ абу, a em̄ sēm̄n̄ vaz som-
polka.

— A v̄li-kē eškē? — oz dugd̄ Aļoska.

— V̄li-kē da v̄li-kē! Kod-nē s̄l̄s̄ viņtovkasē vuzalas?
Oz-ād̄ вьд̄nēn̄, kodl̄s̄ kovmas, viņtovkatē da puļemjottē
vuzavn̄.

— Mijanl̄s̄ eškē ez vuzavn̄, — sēglaš̄ič̄is Aļoska.

— Mijanl̄s̄ eškē ez vuzavn̄, ič̄ētēs-na mi-da. A Danil
Jogorjevič̄d̄l̄s̄ zik oz s̄ vāsna. Vot n̄r̄avitl̄j̄, skola loē da
sek̄ stav̄sē gēḡrvoānn̄d̄ da tēdmalann̄d̄.

— Loē-ē na skolāēс̄? — oz čajt loig Fedka.

— N̄premennē loē, — suē Vaška. — Ti volēj mād̄ ve-
zonnas da mi stav̄n̄m̄ атч̄k̄r̄ēn̄ vetlam̄ glavnēj̄ stroitelnēj̄
inzener̄ dinas da vištalam̄, med̄ eaktas vāš̄n̄.

— Jānzim kьzkə vьtə vьštavnьsə, — jəzgylčis Aļoska.

— Nīnəm abu jānzim. Əjilь-kə-əd jānzim-a. Vot, su-asnь, kueəm pətəma. A unanad nəti abu jānzim. Me kət aсым i vьštala. Mьj-nə rovньsь? Nəjtas aļi mьj?

Sešša Aļosinosa čelad ləšədčisnь munь, a Vaška mədədčis najəs kollədнь.

Trəpa vьlə pėtisnь da azzisnь Pətkaəs. Sijə, tьdalə, vāzən-nin seni sulaləma da məvpaləma, matьstčьnь aļi nē čelad dinə.

— Munam, Pətka, mijankəd, — suis Vaška, ətnasьsь gaztəm vərsə munь-da. — Mьjnə te seeəm zugь? Bьdən gazaəš, a te ətnad zugь.

Pətka vizədlis sondi vьlə, no sondiьs vəli vьlьn-na. Sešša mьza mort moz nūmjovtis da mədədčis čeladkəd.

Bər loktigas Vaška da Pətka nєlьš Danil Jogorjevič xutor diņšān, zuzьd div ru ulьš azzisnь Paskaəs da Maskaəs.

Najə vəli pukalənь vez mьk vьlьn da mьjkə čukərtənь mušьs, tьdalə, koļan voša zoludjas.

— Munam na dinə, — suis Vaška, — pukalьstam, sojčьstam da šeralьstam kət nєuna. Munam, Pətka! Da mьj-nə seeəm ram loəmьd? Voan-na-əd gortad.

Najə gušənikən matьstčisnь čelad dinə vərvьvšānньs, vauašisnь da kьz-taj brəstasnь:

— R-r-r-r-r... R-r-r-r...

Paska da Maska čєčьstisnь, da vešig ez bergədčьvнь vərļaņьs, kvatitisnь mədə-mədsə kiədнь da kotəran.

Čelad ranjisnь najəs da poeisnь nalьš tujsə.

— Kueəma povzədinnьd, — vukьstčəmən dəzməm pьrьš suis Paska.

— Zikəz povzədinnьd, — sordis Maska, šinvasə čьskalig moz.

— Kodən-nə ti dumajtinnьd? — jualis Vaška. Aslьs zev nīmkod, mьj udajččis najəs povzədнь.

— Mi dumajtim — kəjin, — voča suis Paska.

— Līvə dumajtim — os, — sordis Maska. Sešša nūmjovtis da čurgədis čeladlь soztьrьs əktəm gьrьš zolud.

— Mьj-nə mijanlь tašь? — ez vošt Vaška. — Ti ašnьd-nin tajən vorsəj. Mi vьbdəš-nin, mijanlь tajə abu vorsantor.

— Zev bur vorsantor, — voča suis Maska. Burakə, nє-

кыз оз гэгэрво, мьла Вашкаль оз туйнь vorsнь zoludjas. Sešša zev goraa šerəktis.

— No мь, рəсəд jona-na vidə? — јualis Вашка. Sešša drug zev lokьš sodtis: — Siz tijanль i kolə, tijan vatньd-əd зулик.

— Вашка, en лəшт, — dorьstis Petka. — Tajəjas-əd ičətəš-na.

— Мь-нə, кəт i ičətəš? — кьзкə lokьš nimkodəšəmən suis Вашка.

— Зулик-кə зулик i em. Zвьl-əd, Paska, vatньd tijan зулик?

— Вашка, оз kov! — kevмьsig moz suis Petka.

Paska da Maska povьstisнь Вашка lok noga šornьš da čəla, vizədlisнь məda-məd vьlanьš.

— Зулик, — nəzənikən suis Paska.

— Зулик, — eəe suis Maska da zev mičəə numjovtis. — Səmən siјə bur зулик vəli. Pəсньm lok, abu san, a siјə bur... A sešša... — seki gələсьš Maskalən drəgmuni, siјə ьslovzis, ььд keљdləz šinjasьš zugьlčisнь, tьrинь šinvaən, a ičətik kijasьš, ez i tədlь, кьзи uši кьк zolud, — a sešša voštis 'mijan vatньm da кьтчəкə ьл-ьлə i munis mijan dinьš.

Kueəmkə asьššama, mištəm gorədəm ьš кьlis. Вашка вəгvьльš.

Bergəдčis siјə da azzis: pьdə, čəskьd duka turun pьekə јursə šujəmən, oməlik pəpomjasnas tiralig tьrji dugdьнь vermьtəg, ьtəg... vərdis Petka.

13

Bli mujas, kodjas јьльš unəьš məvpavlisнь čəlad, vьtə kьeьn moz vek ətarə topaləmən da topaləmən matьstčisнь 216-əd nomerən nimtəm razjezd dinə.

Сьрьš vokzalјasa, гьрьš zavodјasa, зуьд kerkajasa ьli mujas əni vьtə ez-нin ьлн kazitчьнь.

Vaz moz-na vəli suvtlьtəg təvьstas skorьј pojezd, no suvtlьvlə-нin vəli 42-əd passazirskəј da 24-əd počtəvəј.

Tьrtəm da kus-na vəli kodјəm guјasa zavodsa ploeadka. No seni šojasən-нin зуisнь uzalьšјas, uјalis-нin seti musə јirig tьrji da kərt vomnas vazgig tьrji čudovisee-masina ekskavator.

Bara volis fotosjomka vəснь aeroplan. Lunьš-lun sodisнь vьl varakјas, skladjas, otsašan maštərskəјјas. Vois kino-pereдvizka, vagon-pьvьšan, vagon-bivlioteka. Zavoditisнь

жорнитъ радио рупоръяс. Медвѣрѣн локтиснѣ Крaснѣй армія-
лѣн џасѣвѣйяс да џѣла сувтиснѣ асланѣс постъяс вѣлѣ.

Ivan Mixajlѣviџ ordѣ munigѣn, Vaška сувтис асланѣс vaz
budka mestѣѣ.

Tѣdmalis mestѣѣ kolѣm џurъjajѣs џerti. Munis matѣѣk
da, rejs вѣлас vizѣdig moz dumъstis, mъj vot tajѣ jugъjalan
rejsъs munѣ buree sija peleъs vomѣnъs, kѣni nalѣn sulavlis

paџъs. Sъ вѣлѣn џastѣ najѣ sontъsъlvlisnѣ gѣrd kaъkѣd, Ivan
Ivanѣviџkѣd. A сувтѣdnъ-kѣ sъlъs kрѣvatъsѣ vaz mestѣѣs, sija
loѣ buree krestovina veџtas, veџkъda kѣrttujъvъsa polotno
vomѣnъs.

Vaška bergѣdџъstis. Tѣvarnѣj vagonъjѣsѣs tojъlalig tъrъji pus-
kis-munis vaz maъovrovѣj parovoz. Ѣgurъџъ gradъjъsъs veџig
ninaъm avu kolѣma. A kartupeleъd avu seeъm neъznѣj da lъa
pъrъtъs, veџig zuglѣm izъjas kostѣd kѣnъjъsъnkѣ џurgѣdѣma asъsъs
busъs viz korъjasa kustъjassѣ.

Mѣdis vozѣ. Dum вѣлас uџi kolѣn voџa gozѣmъs. Tѣeъm
asъvъja kadъs sek vѣvli lѣn da tъrtѣm. Geъzѣdika sѣmъn vѣli
gognitasnѣ zozѣgъjas, zinkъnitas zѣџ kѣlѣkѣlџijъsnas majeg
dorѣ domalѣm kѣza da golъnitas vedraъjъsnas зurtъs, jukmѣs
dorѣ vala loktъs nъvъvava. A ѣni...

Сорьда гымгиснь шәкәд нәсјас ызд керјас Ләң ју верегә тувјавлигән. Гыммакылиснь вагонјасыш сьвлаләм релсјас, камгиснь мөләтјас слесарнәј маҫтерскәјьн да пулемјот моҫ саркәдәчиснь из зугәдлан лантлътәм масинајас.

Вашка вүзис вагон увти да воҫа лүкашис Шергејкәд.

Клејәш кias Шергеј кутис колоторот да куьнтчәмән мьјкә коршис вьјән-лаән кiшкашәм турун рьекьш. Сijә, тьдалә, дьр-ңин коршәма,— ҫүзәмьс вәли вьүти-ңин дәзмәма да зүмьс.

Вашка визәдлис му вьлә да drug аззис Шергејльш vosәmtorsә. Сijә вәли колоторотлән рiшкәдҫан вiнтьс, коди пуктьшшә колоторотә розјас рiшкәдлигән.

Шергеј ez vermь sijәs аззынь. Вiнтьс вәли спал вокьн Ваškala дорьн.

Шергеј визәдлис Вашка вьлә да вара корьртҫис, кутис коршьшнь.

Ешкә визәдләмьс-кә Шергејлән вәли скәр да најан, Вашка ешкә munis үзә аслас тujәд кьв sutәг, med кәт Шергејль loi үөзәз коршьшнь.

No ңинәм seeәмьс Шергеј ҫүзәм вьльн ez тәдҫь. ҫүзәмьс вәли seeәм, кueәм ovlә вьд mortлән, kor коршан kolan vozәм instrument да ңекьз оз шур.

— Te on setьш корш,— тәдлътәгьс сушис Ваškалән.— Te ла рьекьш коршан, a sijә so спал сајьн кујлә.

Вашка leptis колоторот вiнтсә да мьҫҫис Шергејль.

— Кьзи-нә sijә vois setҫә?—senzә Шергеј. Me вәли kotәрта, a sijә ҫeҫҫьstis кiш да so кьтҫә levәма.

Гәтовәш-ңин најә вәлинь ңумјовтнь да zavodитнь шорнитнь, да drug кькнаньшь usи dum вьлас vazша pomтәм ләгаләмьс. Рьрьш-рьг-зә кькнан detinkaьд зүмьстҫиснь да јоша визәдлиснь мәда-мәд вьланьс.

Шергеј арльднас вәли ңeuna ыздзьк Вашка ногә, куззьк дај вәснiзьк. Gәрд јуршia, rud још шинјаса— stavнас sijә вәли кueәмкә рiшкәс, viҫov, најан deҫina.

Вашка вәли кьззьк, јонзьк, коләкә, i вьназьк. Сijә sulalis јурсә корьртәмән, гәтов кәт вәли мiritҫьнь, кәт кошашнь, кәт i тәдис аҫьс, мьј кошашигас јонзька inmalas сьль, a оз Шергејль.

— Ej, ҫeлад!— gorәdis најәс platforma вьвшаң mexaңи-ҫeskәј маҫтерскәјьш glavнәј маҫтерьс.— Volәј tatҫә, otsьstәј мeньм.

Бәрјьшнь loi шор. Кошашнь-кә zavodитнь, маҫтерль loә otsav-

təm. Razisn̄ь čelad̄ sam̄rtəm kulakjasn̄ьsə da ədjə kajisn̄ь vošsa gruzəvəj platforma v̄lə.

Seni tuplaşis k̄k jaseik. Kərt valka uškədəmaəš na v̄lə da zugədəmaəš.

Jaseikjas̄š platforma paštalaəš, k̄z mesək̄š aŋk̄e, razaləmaəš, gəḡltčəmaəš posŋi da ḡr̄š, zeŋd̄ da kuz, vekŋi da pašk̄d̄ kərt gajkajas.

Čelad̄i šetisn̄ь kujim mesəkən mort v̄lə, kvajt mesək, da eaktisn̄ь gajkajassə vərj̄n̄ь sortjas šerti. Əti mesəkə — meħaničeskəj gajkajas, mədə — gazəvəjjasəs, kojmədə — metrovəjjasəs.

Najə zev termašəmən kutč̄šisn̄ь uzə. Kəť košašn̄ь i ez udajtč̄, a k̄kn̄an̄ьsl̄ v̄li okota ussə pomav̄l̄ь voz̄yk̄, ordj̄n̄ь təvar̄ssə.

Najə uzalig kosti platformasə ətarə tojl̄lisn̄ь, novl̄dlisn̄ь tuj̄š tujə, k̄tčəkə krukavlisn̄ь da vər m̄ntədalisn̄ь.

Čelad̄i v̄li zev gaza. Medša-ŋin̄ naly šələm v̄las vois, kor scepseik šemen, dumajtəma, m̄j čelad̄ platforma v̄lə kajəmaəš durəm moḡš, kəs̄is najəs sont̄st̄n̄ь nərjən. Sešša kazalis nalyš uzaləmsə da jortčiḡ t̄rji vər čəč̄stis platforma v̄l̄š.

Uz pomašəm vər̄n̄ najə kotərtisn̄ь vištavn̄ь mašterl̄ь uz pomaləm j̄v̄šs. Mašter dum̄stis, tajəjas-pə, t̄dalə, vərj̄təḡ stav gajkasə ətlə tečisn̄ь — v̄vti-ŋin̄ m̄jkə ədjə pomalisn̄ь.

Sijə ez təd, m̄j najə v̄vti jona zil̄isn̄ь. A sešša mədəməd̄šs ez kəs̄j̄n̄ь kolč̄sn̄ь.

Mašter zev jona senzis, kor gruzčik v̄jis mesəkjassə da razisn̄ь. Stav gajkasə v̄li tečəmaəš siz, k̄z eakt̄lis. Sijə osk̄stis čelad̄əs da eaktis vol̄v̄l̄n̄ь mašterskəjə otsašn̄ь: m̄j vermasn̄ь, m̄j kuzasn̄ь da m̄j vel̄lasn̄ь.

Ŋimkodəš munisn̄ь gortan̄ь v̄t̄tə zev vazša drugjas. Sešša drug, əti minut kezlə səm̄n̄ ɣn̄itl̄š sporujtan̄ kin̄s — ləḡlun̄s gətov v̄li vara v̄z̄ moz̄s əzj̄n̄ь ɣ̄d̄ v̄ə.

Tajə loi seki, kor Vaška jualis šergej̄l̄š, bošt̄lis-ə ez sijə kompassə geologjasl̄š.

Šinjas̄š šergej̄lən̄ lok̄misn̄ь, čunjas̄š sam̄rtčisn̄ь, no vomdorjas̄š ɳumjalisn̄ь.

— Kompas? — jualis sijə, vaz n̄jtəm̄šs-na tədč̄mən̄ja skəraləmən. — Tijanl̄ v̄r̄z̄ka kolə təd̄n̄, kəni kompas̄s. Ti eškə med sijəs as ord̄š̄n̄d̄ v̄r̄z̄ka korš̄inn̄d̄...

Sijə kəsjis nəsta-na mьjkə sodьnь da zumьstčəmən laŋtis.
Sizi munisnь nekьmnь voškov.

— Te, gaskə, suan, mьj i nьretkasə mijanlьš en voštь-da?
— zik eskьtag jualis Vaška, Šergej vьlə šinjassə čəvtlig.

— Eg, — ətkazitčis Šergej, no čuzəmys əni sьlən vara loi
kueəmkə najan nogə.

— Kьz-nə en voštь? — skərmis Vaška, — Mi gurjim da
gurjim va pьdəssə, nekьš ez šur. Kьtčə-nə eškə sijə vosi?

— Siz-kə, oməla gurjəmnьd. Ti vьrьzьka korsəj, — šerəktis
Šergej da vizədlis Vaška vьlə zev-nin kueəmkə aslьšsəma
vur šinjasən. — Tijan, kənkə, sen dod čeri-nin čukərmis, a ti
pukalənnьd da ozzənnьd.

Məd lun əsvьnas voz Vaška voštis „koska“ da mədədcis
ju dorə. Ačьs eškə nət̄i vəli oz eskь Šergej vištəlmь-da.

Kujimьš sijə sьvьtlis „koskatə“ da ŋinəm ez šur, a nələ-
dьšsə vecevaьs zelali.

„Zvьl əməj-nə abu voštəma? — dumajtə Vaška kьskig
mozьs. — Zvьl-taj abu voštəma... So, so sijə... A mi... Jəjjas!..

Šəkьd kьəm nьretka mьččьsis vaьš. Pьekas mьjkə vəli
vəgə da sparədcə. Vaškələn ŋimkodьs vom tьrьs.

So sešša stavnas ləəš da ŋujdəš nьretka šlɔpkьsis bere-
gə. Vaška uškədcis vizədlьnь sedəmtorsə. Čujməmyslь da
senzəmyslь pom ez vəv, kor Vaška paškədis nьretkasə da
kištis mu vьlə kьz kьmnь lağusaəs.

„Kьtьš tajə trustjasьs pьrəmaəš? — senzə Vaška. A lağusa-
sajəs lun jugьdьšs povzəmysla stavnьs uškədcəlisnь ətarə-
mədarə. — No zev-nin əti vəli sedlas vojdar, zev-nin soča —
kьk. A əni! Da əd vešig əti jərs ŋi jokьs abu sedəma, a
vьttə tes vьlə — zon dod lağusa pьrəma!

Čəvtis Vaška vər nьretkasə da mədədcis gortas. Ačьs
dumajtə, gaskə-pə kompəstə i zvьl Šergejəd ez voštь, a lağusa
za tьra nьretkaəd zik vara aslas mestaas vois ne vozьk
tərt̄ja tьt̄š.

Vaška kotərtis skladsən, kьskis votjəm sutuga gəgьl. Muni-
gas əsiŋsьs mьččьsis mamьs da čukəstis sijəs. A Vaška ter-
mašə, oz estь; əv̄t̄stis jurnas da vozə. Mam gorədis jonьzьka
da ləddədlьnь kutis stav lɔktorsə, mьj loas Vaškəlь, oz-kə
sijə pьrьš-pьr-zə lok gortas. „Nəjta-əd“, „peltə orəda“, „stav

juršitē ņeeka" — tolkē i kылә mamlән suašәм. Dert, eskынь-kә vәli mam kvjasы, vurәs vičыšы ez poz. Sәмың Vaška ez zev esкы — tәdә vәli, regьd mamьslән vunә stav lәgalәмьs, da sešša-әd i zыы Vaška vәli oz estь. Kәsjә-ңin vәli sijә vozә munь, da drug mamьs kutis sijәs kornь meli kvja-sән, kueәмkә vumagaән әvtig tьrji.

Vaškalән šin vәli još. Sijә pyr i gәgәrvois — mamlән kias tolkә-na voәм pišmә. A pišmәs vermis vonь sәмың Pavel vokšaыs. Sijә uzalis kәnkә zev ыльн, šlesarың. Vaška jona radejtlis Pavelәs da pyr vičыšis sыльš otpuskә voәмsә.

Tajә vezis Vaškalyš dumsә. Әsәdis sutugasә zavorә daj mädәdčis gortlaыs. Med mamьs kažalas sь vәsna estьtәm kosti loktәмsә, čuzәмsә zugыlmәdis, nьrsә ņuzәdis da pyr is kerkaas.

— Lьddь, Vaška,— melia suis mamьs, kәt ачыs i skәr-mәma vәli. Sijә zev vura tәdis, mьj duanitčas-kә Vaška, loкәn ңinәм sьkәd on vermь vәчнь.

— Mort uzalә vәli, a sijә... lьddь da lьddь! — dәzmәmән voča suis Vaška. Sešša voštis pišmәsә da nazәnikән kutis košavнь kanvertsә.— Ачыd еškә med lьddin. Kor-taj Ivan Mixajlөvič ordә kotravli velәdчынь, pyr vәli vidčan: kәni slajtčan da kәni sәjtan? A әni... Lьddь da lьddь!

— Da-әd eg me velәdčәмšьd vid tenә, Vaška,— mьza mort-moz suә mamьs.— Munan vәli urok vьlә sәstәmән, a loктan: stavnad ņajtšәмьd da rezšәмьd... Da lьddь-ңin! — vara dәzmis sijә Vaška ņәzjә vәrәм vьlә. A Vaška košalis kanvertsә, puktis pyzan vьlә, voštis kәs da mädәdčis junь. Sešša vәlištә zev zыыльš, vьttә гьтывьd kezlә pukšis pyzan saјә.

— Čas sešša lьdda, vesьj jugьd sәrьs — pemәdčan.

Pavel vokьs kvlәma najә razjezdә zavod strәitәм jыльš, mьj setčә-pә kolәнь šlesarjas.

Pavel olaninьн strәitčәмьs pomašәma da sijә kәsjә loкнь as čuzaninas. Mamsә eәktәma vetльнь susedka Darja Jogor-jovna ordә da juavнь, oz-ә sijә šet sыль gәtьrьskәd pәtera ulә gozәм kezlas әti vezәs. A tәv kezlas-әd, dert-zә, zavod-lән aslas loәнь pәterajas.

Vaška mamьskәd zev radәš loinь pišmәsә lьddәм vәrың.

Mamьs pyr dumajtlis, kueәм еškә lәšьd vәli stav šemja-ән-kә әtлаың ovнь. Sәмың vojдәр razjezddad ņekueәм uz ez vәv da sь jыльš ңinәм vәli i dumajtnь.

Sešša Pavel'd so gətrašəma da stavnəsl' vəli okota vizədl'n' s'lyš gətyrsə.

Darja Jogorjovna j'lyš mam vešig i kvzyl'n' ez kəsj'.
— Jeseə m'j?— suis sijə. Ačs kvat'itis pišməsə da zev suša kutis vizədn' dona šəd čutjas da pasjas v'las.— M'j-nə, Darjašs mi oməlykəš ali m'j? Mijan əni avu-ŋin vaz čom-j'd, a k'k komnata, p'ednej daj kuxna. Ətik'n ašnym pon-dam ovn', a mədsə Pavlusaly šetam. M'j-nə mijanly k'kšs?

Pi's reg'd voəm v'lə radləmysla, sijə zik vunədis, m'j ŋevazən-na vəli zalitə vaz budkasə, vidə stav jəzsə, kodjas dum'stisn' v'dən zugl'n' da v'lpəv strəitavn'.

14

Petkakəd ləšaləm vərja kadə oris. Petka loi kueəmka asl'šsəma, zik jəjkod.

Mukəd d'ryj's zik ŋinəm — vorsas, šornitas, sešša drug zum'stčas, lantas da lunt' oz petkədč'v, p'v vorsas gort doras Jelenka čoj'skəd.

Ətč'd stolarnəj mašterskəj's loktigən, kəni najə Šergejkəd voropavlisn' mələtjas, əvədajttəz Vaška dum'stis vetl'n' kupajtč'n'.

Kezis trəpalaŋ da azzis Petkaəs. Petka munə voz'n, eəky-da suvt'lyvlə da bergədč'vlə, v'ttə polə, med sijəs ŋekod oz az'lyv.

Vaška dum'stis k'jədn', k'čə gušənsə munas tajə asl'šsəma mort's.

Vəli zar. Təla. Vər suvgə. Vaška kazaləmys povtəg kezis trəpa v'lyš da pondis mun'n vərəd's, kustjas pəvstəd vər-šəŋ's.

Petka ez ətkoda mun. Uškədč'ylas kotərt'n'. Ədjə da d'v kotərtas. Vaška ədva vermə vətč'n', kustjas, pujas kostədyd loə k'elavn'-da. Čivə drug suvtas, zev poləmən kutas bergavn', gəgər vizədn'. Sešša mədədčas nazəŋik, ədva-ədva, v'ttə vərv'v'šəŋ's kodkə sijəs vət'lə, a sijə oz verm' daj oz kəsj' mun'n'.

„K'čə vara tajə munə-a?“ — Dumajtə Vaška.

Drug Petka suvtis. Sulalis d'v, aslas šinval's dorsašə. Sešša jursə əsədis da ŋəzjəŋikən bergədč'is vər. K'ymnkə voškov vəry'n vara suvtis, p'rk'ŋitis jurnas, čuk'ltis vərləŋ's da uškədč'is vešk'da Vaška v'lə.

Zev drug tajə loi-da, Vaška povzəm mьštьid eškə i җeҗ-
җьstis vokə da җor-nin vəli. Peҗka eškə ez azzьv Vaškaəs,
no kьlis kodьškə pujas pəvstad traekədҗəmsə. Sijə zev lok
nogən gorədis da sьvьtҗis trəpalaп.

Kor Vaška petis trəpa vьlə, sen nekod-nin ez vəv. Kət
i matьn-nin vəli rьtьs i jona təla vəli, a lolavнь җəkd.

Jenezti slьvgisнь kьz kьmərjas, no ez ətlaaҗavнь gьma-
lan kьmərə, a ətkən-ətkən kьsҗisнь sondisə tupkьtəg

Vaškaəs pьr jonьka da jonьka voҗtis poləm. Ғuvgьs,
uvgьs vərьs, kodьs mьjlakə jona polis Peҗka, kazitҗis əni
Vaškəly tədtəmən da lokən.

Sijə mədəдҗis ədjəzьk da regьd vois Ləп ju dorə.

Rakitəvəj kustjas pəvstə beregas volьsьstҗəma nьzьd jez-
dov lьa dor. Vojdər Vaška pьr tani kupajtҗəvьlis. Vaьs tani
vəli ləп, pьdəssь topьd da sььd.

A əni matьstҗis da azzis, mьj vaьs ojdəma da gudьrt-
җəma.

Ғag torpьrigjas, pəv torjas, paliҗ pomjas kьvtisнь mədə-
mədньskəd lukəҗig tьrji. Ғьtəg kьeləlisнь vaьs artməм voron-
kajas gəgər, kodjas drug petavlasнь va verkəsə, livə vər
vosasнь.

Tьdala, uvlanas, poməd vəҗaninьп zavoditəmaəҗ-nin puk-
tavнь pomədjassə (peremьҗkajassə).

Vaška pərҗҗьstis, no ez vaz moz uskədҗi vaə, ez gazaa
solkədҗь, ez rezьs, ezьs posnə җerijasəs ez povzədlь.

Sijə nəzjənik, viҗҗьsəmən leҗҗis beregьs koknas tədtəm-
məм pьdəssə vidlaligtьr. Kustjasə kinas kutҗьsəmən, kьmь-
ньškə җujsьlis vaas daj petis. Paҗtaҗis da nazənik mədəдҗis
gortas.

Gortas sijə vəli zev zugьl. Oməla җojis, tədlьtəgьs kistis
zoп kəs va daj pьzan sajsьs җeҗҗis җələn.

Munis Ғergej ordə. Ғergej aҗьs vəli skər, җuпsə stames-
kaən vundəma da jodən mavtəmaəҗ.

Munis Ivan Mixajləviҗ ordə da ez su gortьs. Seҗša vər
loktis gortas da voz i vodis. Vodis, səмьп unmovьньsə vərə
ez vermь. Sьlь dum vьlas uҗi koլan voҗa gozəмьs. I, burakə,
sь vəsna, mьj tajə lunьs vəli seeəm lok da sudtəm, a koլan
voҗa gozəмьs sьlь kazitҗis burən da sonьdən. Drug sьlь loi

zal i sijə kusinʹs, kodəs kodjis da pazədli ekskavator; i Ləŋ ju, kəni vaʹs vəli seeəm jugʹd da səz; i Petka jortʹs, kodkəd najə vojɔdər seeəm ləʃɔda da bura kollavlisnʹ gaza lunjassə; veʃig gors gərd kaŋʹs, Ivan Ivanovičʹs, zal loi. Sijə budka zugədəmʃaŋ mʹjkə zugʹlmis, gaztəmtčis da munis razjezdʹs, kod tədəs kʹtčə. Siz-zə kʹtčəkə leʹzʹis ʃəkʹd nəsjas kamgəməʃ povzəm vekəvəjja kək. Sijə norinik kəkəm ulə əəkʹda onmovʃlʹvlis sarajʹn Vaʃka da pʹr azzʹvlis tədsə musa vətjas.

Seki sijə ʹslovzis, kunis ʃinjassə da nəzjənikən pondis unmovʃnʹ.

Vətəʃis vʹl tədtəm vət. Pervoj gudʹr kʹmərjas pəvstti ujis ʃəkʹd, ačʹs kʹmərkoɔ, zarnjən pərtmaʃan joʃ pina gʹbʹ. Sijə ujis veʃkʹda Vaʃka nʹretka dinə. Səməŋ nʹretkaʹs Vaʃkalən vəli zev ičət, a gʹbʹs zev ʹzʹd. Vaʃka povzis da gorədis: „Deʃinkajas! Vajə əɔjəzʹk ʹzʹdʹzʹk tʹv! Tajə koʃalas menʃm nʹretkaəs, a ačʹs pʹsjas“. „Ladnə,— suisnʹ čelad,— mi pʹr vajam, səməŋ pervoj ʹzʹd zʹŋŋanən zʹvəŋitam“.

Najə pondisnʹ zʹvəŋitnʹ.. Don!.. Don!.. Don!.. Don!..

Zʹvəŋitig kostiʹs vər sajʹn, Aʃosino veʃtʹn kʹpədčis zev ʹzʹd vi ʃurja da eʹn. Stav jəzʹs pondisnʹ ʃorŋitnʹ da gorzʹnʹ:

— Pəzar! Tajə pəzar!.. Zev ʹzʹd pəzar!..

Seki mamʹs suis Vaʃkalʹ:

— Čečʹ, Vaʃkal.

Mamlən gələsʹs mʹjkə vʹyti-ŋin vəli gora da skər. Vaʃka gəgarvois, mʹj tajə avu-ŋin vət, a veməs.

ʃinjassə voʃtis. Pemyd. Kʹʃaŋkə ʹlʃaŋ kʹlis zʹvəŋitam sʹ.

— Čečʹ, Vaʃkal— vara suis mamʹs.— Kajlʹ čardakə da vizədlʹ, Aʃosino, burakə, sotčə!

Vaʃka zev əɔjə gačəʃis da zev krut poskəd kajis čardakə. Pemydinad kimalasən vois əsiŋ dorəzʹs da koskəzʹs ʃujis əviŋas.

Vəli pemyd, kozula voj. Zavodskəj ploʃeadka dinʹn əɔva tʹɔdalisnʹ vojʃa pənarjasʹn zuzgan vijas... Veʃkʹd vʹlʹn da sujga vʹlʹn jugʹda əzjisnʹ petan da pʹran ʃemaforjaslən gərd ʃignaljas. Vozʹn oməlika ləstəʃis Ləŋ ju.

A ju sajʹn, tʹdavitəm suvgʹʃ vər sajʹn, Aʃosino veʃtʹn ez vəvʹnʹ vi, ŋi təv jʹlʹn leʹvalʹʃ vi kinjas, ŋi kusʹʃ viʃaŋʹs loəm eʹna kʹvəʹs. Seni vəli sap pemyd, səməŋ kʹlis vičko zʹŋŋanlən gaztəm buvgəməʹs.

Sulalə miça, çəskə duka turun zorəd. Vužer ušan bokn zevšəmən, med oz azbvn trəpa vuvšan, kujlə muzəm Peška. Kujlə ləna. Vešig ətka viččəššə bəzd raka ez kazav sijəs da pukšis zorəd piñ jlə.

Raka pukalis zik povtəg, da nəzənəkən nymas ləšədis asšəs jugjalan gənsə. Peška məvrəstis, kueəm eškə əni kəkni vəli tajəs ləjn drəvən.

Tajə məvrəs vəjədis juras məd məvr, kod jləš, ez kəsjə dumajtə Peška, kodəš polis. Sešša çəvtis šinsə kəpədəs vblas.

Šəd raka viččəšəmən bergədis jurə da vizədlis vlan. Sešša nazənək paškədis bordjassə da ləvizədlis vlan. Setššan zev šuša suvtədis šinjassə bəzīs zuzəd kəz jlə.

Peška leptis jurə. Alosin bərdəš detinka vlə. dom povodəds vələs, pəvəšan loktə Šerapim dad da nuədə sijə trəpa vvti loktə burakə, dornə. Sešša sijə azis Vaškaəs.

Peška lantis. gortlanəs. zurašis sektə. ja drug gəgəvois: tajə-əd Vaška vlə sijə vāška mē. kəz kəsjis kəzn trəpa vuvšan vərəd. Siz-kə, pondr kə tədə-nin, mējkə kazaləma-nin. Ez-kə eškə, mējla kəjdə lə sijəs? Siz-kə, vištav kət en, a erdə petas-zə-nin.

No Vaška əs çukəstəm pəddi da sblə stavšə vištaləm pəddi, Peška kosəz çəskis šinjassə da çorəda suis əsləs nekodlə ninəm n vištavnə. Med əšnəs tədmalənlə da sešša sek, mēj kolə, si vjəs i vəčasnlə səkəd.

Tajə məvrəstəm vərən sijə çəçcis. Kəz-kə vltə sblə kəkni-šək loi. Skərbš sijə vizədlis Alosinosa zuvgəš vərən, lokəš stis da vidčəstis.

— Peška! — kəlis sijə vərəvəšanəs çukəstəm.

Sijə jəzgbltcis, sešša bergədcis da azis Ivan Mixajləvičəs.

— Tenə-nə nəjtis kodkə ali mēj? — jualis pəl. — Ez-ə kodkə-nə əvədīt? Ez-zə... Mējla-nə livə šinjasəd seəəm lokəš da vəəšəš?

— Gaztəm, — skərbš suis Peška da bergədcis.

— Kəz-nə siz gaztəm? Pər vəli gaza, a sešša drug gaztəm loi. Vizədlə te Vaška vlə, Šergej vlə, livə mukəd çələd vlə. Pər najə mējkə vəçənlə, pər ətləbnəš. A te vek ətnəd. Dert, sešša gaztəm loə. Kət eškə med me ordə voləvlin. Šerə-də vot mi əti mortkəd doz-mər kəjnə munam, koləkə tenə eə vostam...

Ivan Mixajlavič tapkədəstis Peškaes peļpomeđas da, omēlt-
cām cūzām vylas vylšān vizēdlēmān, juilis:

— Te, gaskā, višan-da? Gaskā, višā kutkā? A cēladēd oz
gēgērvonь sija da pьr menьm norāšēnь: „Peška-pē vek mьjkā
zumьs da zugi”.

— Menam piņāj višā,—sēglašitcis Peška.—A najā-ēmāj
gēgērvoašnь? Najā, Ivan Mixajlavič, niņām oz gēgērvonь.
Menьm višā da sis-nin dēlā, a najā-mьjla da mьjla?

— Neēystnь kolā! Bьr munigān pьralam peļsar ordā daj
ēaktam neēystnь,—suis Ivan Mixajlavič.

— Menam... Ivan Mixajlavič, talun oz-niņ seeēma viš.
Tērt jona višis, a talun dugdā-nin,—neuna cāvolyštām vē-
rьn suis Peška.—Menam talun jurāj-nin višā, a oz piņāj.

— No vot azzan! Sešša, dert, gāztām loā. Pьralam peļ-
sār ordā da sija kueāmka lekarstvo šetas.

— Menam talun zev jona jurāj višis,—vičcьšēmān, kv-
jassā koršalig tьrji, vozā nuādis Peška. Sьlь nēti ez vāv okōta,
jeseē sodtād stav sogjas diņas, kьskādнь jon vištām piņjas,
junь cāskьdtām lekarstvojas da kurьd poroskijas.—Seeēma
višis!.. No seeēma višis!.. Ladnā vot sēmьn āni dugdis-nin.

— So azzan, i piņēd oz viš, i jurēd dugdis. Vot i bur,
—suis Ivan Mixajlavič, vizov, zor usjas pьrьs niņjalig-ьr.

— Lāšьd!—ьslovzis ašlьs Peška.—Sēmьn lāšьd da
avi zev.

Sešša munьstisnь neuna trēpa kuza da pukšisnь sojtčьnь
šēdašām kьz ker vьlā.

Ivan Mixajlavič perjis tabak kēsēlsā. Peška cēla pukšis
ortčān.

Drug Peška topēdčis-zmitcis sь dinā da kvatītis kus sossā.

— Te-nā mьj?—juilis starik, azzis kьzi Peškaļān vьgā-
lis cūzāmьs da vomdorjasьs tiravnь kutisnь.

Peška cāvolis.

Kodkā kutis matьstčьnь šākьda kьz-šurā vošlalig tьrji da
šьlig tьrji.

Tajā vēll ašlьššama, gēgērvotām mištām, šьlankьv, ko-
dās sūstāma nурkjēdlis kodjura gēlās:

Je—exa! Ok munis ex-xa-xa!

Tas so munis axa-xa!

Daj vois... Ex-xa-xa!

Ex-xa! D-ь—axa-xa!

Taja vāli sija-zē šlan kēvjās, kodas Peška kēvlis Lēz tē dorā voslan rūtā. Sija jesea-na topēdzēka kutčēsis Ivan Mixajlavič soskē da zev polēmān suvtadis šinjasē kustjas vblā, tēdtām šēlsēs vidčēsig tērji.

Jona dovjalēmān kustjas pēvstēs petis Jermolaj. Sija suvtis, lajkjēdlēstis paskēr jurnas, mējla-kē grēzitis čunnas da kēv sutēg mēdēdčis vozā.

— Ok i kokstāma varal — suis Ivan Mixajlavič. Ačēs skērmis Jermolaj vblā, Peškātē taeāma sija povzēdis-da. — A te-nē mēj, Peška? No kod i kod. Eea ēmēj-nē mijan taeām-jasēd slajtčēvlēnē?

Peška čēvolis. Šinkēmjasēs čukrēššēlisnē, šinjasēs mēdisnē jugjavnē, a tiralan vomdorjasēs topalinē. Sēšsa drug lokēs da mištāma nūmdis: vītē sēmēn ēni sija gēgērvois kucēmka zev vaznējtor da čorēda aslēš suis mējkē vēcēn sē kuza.

— Ivan Mixajlavič. — Gora suis sija vēškēda šinmas vizēdēmān. — Ēd Jermolaj viis Jogor Mixajlavičtē.

Voj ulē-ņin paškēd tuj kuza verzēmān rēdtis Šerapim dād. Sija munis lok juērēn razjezdšān Alosinoē. Vēlēt pomas vois-da, tarkņitis pletpunas medvozsa kerka ēsinē. Sēšsa gorēdis tom Igoskinē, medēm-sija ēdjēzēk kotērtas predšedatēl ordē, a ačēs gēnitis vozā. Čākēda suvtavlis pēmēd ēsinjas dorā da čuksalis asšēs jortjassē.

Vois predšedatēl kerka dorā da zev jona pondis grēmēdnē vorotās. Sēšsa voštēmsē viččēštēg, čēččēstis zavor vomēnēs, vōstis vorotās, pērtis vāvēs, a ačēs pēris kerkaas. A seni grēmēdčēm sēad sadmēmaēs-ņin da vīaēs.

— Te-nē mēj? — čujmēm gēlēsēn sēāsis predšedatēl pēr ramīnik, nēzmēdinik Šerapim dād jarzēm vblā.

— A so, — suis Šerapim dād da sēvētis pēzan vblas čukrašēm, drēvēn rozavlēm, košmēm gērd pjatnaēs klejončatēj kartuz, — med sfavnēd ti zginītannēd! Jogorēd-ēd nēkējtčē avu pēšjēlēmā, a sijas... vīēmaēs aslanēm vērēn.

Kerka tēri jēzēn. Jogorēs vīēm jēlēš juērēs zev ēdjē kotērtis ašīšān mēdlē. Vīēmaēs sijas vērēn razjezdē trēpa kuza munigēn. Munē vėlēm, karē muntēz vojdēr, azzēdčēvņē aslas vazša jortēskēd, Ivan Mixajlavičkēd.

— Viēma sijs Jermolaj da kustjas pāvsts i uskadēma Jogorēdlis kartuzsā. A vārēnas sešsa pūr vetlādēma vārēd, kōrsēsāma da avu azzēma. A azzēma sijs razjezdsā masi-
nistlān Petkaēs. Sijs setčā korkā blavlēma daj azzēma.

Tajē vištālēm vārēn vītē jugēd vi zirdēstis čukārtčēm muzikjas šin vozēn. Unator drug loi gēgārvoana. Gēgārvo-
tāmēn kolī ašitor: kēzi, kueēm nogēn najē ašnēs vermīsēn
dumajtnē, mēj Jogor Mixajlavič — medbur da nadeznēj jort
— voštis kazennēj šēm da pēsjis.

Seki-zē azzēs dorsaņ jēz pāvsts kēlis viskan gēlēsēs čō-
tēs Sidārlān, kodi Jogor pēsēm jēlēs šornitigān pūr bergād-
cēvlis, ez kēsēv Jogor jēlēs kēvzēnē.

— Mēj sijs Jermolajēd? — gorzis sijs. — Ružjēs kodlān?
Stavsē tajē kodlānkā narosnē vēčēma. Nalē eea viēmēs, nalē
rozorēs kolē... Šēm nuē... Klo-op sijs! A sešsa — pēsjis...
Vēr! Muzikjas skērmasnē: da kutasnē sunē: Kēni šēm? Vēli
kolhoz — oz lo... Vizjasnēmās vēr voštām... Mēj sijs Jermo-
lajēd?.. Stavsē, stavsē... narosnē lēšēdisnē!

Seki šornī kēptis jeseē gorazēk da jarzēk. Kerkaēn loi
zeskēd. Vošsa ašinjas pūr da azzēs pūr skērmāmēs da jarzē-
mēs čepēsjis ees ortsē, lēvlē.

— Tajə Daniła kulaktən uz! — gorədis kodkə:

— Nalən uz! — gəgər ʙzəptisnʙ skərməm gələsʙas.

Drug vatagaən ʙuvnitisnʙ viçko zʙnʙnʙas, mədisnʙ tʙrtʙnʙ sʙnədsə şələm dojdəna da skərmədana sʙjasən.

Tajə zvənitis çotʙş Şidər. Sijə nekodlʙş juavtəg, jona skərməmbʙla jəj moz, uškədcis kələkəlniça vʙlə da mədis kuçkavnʙ zʙnʙnʙasə. Sijə skəralis i ətrʙrjə radiis erdişəmtor vʙlə, mʙj Jogor abu pʙsjəma, a viəmaəş sijəs.

— Med zvənitəs, en vərəzədj! — gorədis Şerapim dad. — Med stavnʙsə kʙpədas...

Əzjalisnʙ ʙijas, voşşalisnʙ əsinʙas, klopkakʙlisnʙ kalitkajas, stavʙs kotərən mədədcisnʙ pləsead vʙlə — tədmavnʙ, mʙj loəma, kueəm sog suəma? Mʙjla gorzənʙ, zʙkşənʙ, zvənitənʙ?

A tajə vojnas Petka pərvəjʙş uzis dolʙd da çorʙd unmən. Vazən-nin sizsə ez uzlʙ. Stavʙs kolli: stav şəkʙdʙş, kod i vʙçsʙstəg da çorʙda, liçkʙlis sijəs, loi sʙvʙtəma. Jona-zə sijə muçitçis! Səəəm-zə dətina, kueəməş i mukədjəs, neuna zʙoʙ, neuna polʙş, mukəd dʙrʙi raminik, mukəd dʙrʙi najan, sijə, əslas içətik mʙzʙş poləm vəsnə, dʙr ez pətəkəd erdə tajə ʙzʙd dələsə.

Sijə əzsis Jogorʙdlʙş kartuzsə sijə kadas, kor povzis kod mort şələmʙş da kəstis kotərtnʙ gortas. Petka puktis əşşs kartuzsə (a pʙekəs vəli zevəma kəmpas) muə, leptis virəş kartuzsə da pʙr i təcis sijəs: tajə, stavnas rozəş da koşməm virən ləkşəm tasa şera kartuzʙş vəli Jogorlən.

Drəgnitis Petka, uškədis kartuzsə da gəneç, uškədcis, vesig i əşşs kartuzsə da kəmpassə əəe vunədis.

Unaʙş sijə mədədcilis vərə ʙoʙtʙnʙ əşşs kartuzsə, a proklətəj kəmpassə sʙvʙtʙnʙ vəə, libə nura, a səşşə kəşjis viştavnʙ Jogor kartuz jʙlʙş. No ʙəd razən kueəmkə gəgəivotəm poləm ʙoştʙlis dətinkaəs da pʙr kus kiən koslis gortas.

A viştavnʙ Jogor kartuz jʙlʙş, kor əslas kartuzʙş daj guşələm kəmpasʙş sən-zə vəli, sijə ez lʙst. Tajə kəmpas vəsnəʙş nəjtisnʙ-nin Şergejəs, pərjaləma loi Vaşkəəs, daj əçş Petka kəmənbʙş çələd dʙrʙi pınəvlis tədməvtəm vərəs, kʙjtəm vərəs. I drug səşşə kʙvʙəs, mʙj vərəs — sijə əçş! Janzimi! Vesig dʙmʙtʙnʙ vəli stuak! Dert-nin eşkə Şergejə d prəməja

vozəssə mən̄tas daj vat̄s-əd gušəšəms̄yd Petkaəs jurəd̄ss őr
mal̄st. Stav̄sə tajə as šələmas zevəmən kutis Petka, oməlt-
cis, ram̄nis, lən̄is. Səm̄n tər̄t r̄t, kor siyə šləm šert̄is
tədis Jermolajəs, da gəgərvois, m̄j siyə koršə vərš̄s, səm̄n
seki Petka stav̄sə pərvos̄aņs, n̄nəm zəvtəg, vištalis Ivan
M̄xajl̄vič̄s.

16

K̄k lun m̄št̄i zavod str̄aitan̄in̄n vəl̄i praz̄nik. Ašv̄ša-
ņs loktis̄n̄ muz̄k̄ant̄jas, ŋeuna šorən̄z̄k kolə vəl̄i lokn̄
delegat̄jas̄ karsa zavod̄jass̄aņ, pioner otrad̄l̄ da doklad̄cik-
jas̄l̄. Tajə lunas vəl̄i suəma vəçn̄ torzestven̄nəj zakladka
glavn̄j korpus̄l̄s.

Stav̄s vət̄ə kolə vəl̄i lon̄ zev in̄teresn̄əjən, gazaən, no
tajə-zə lunas Alosinōn̄ zevən̄ vəl̄i viəm pred̄sedat̄el̄s, Jogor
M̄xajl̄vič̄s; s̄yl̄s l̄sjasən vevt̄taləm sojsə azzis̄n̄ vər̄š̄,
uz̄yd, p̄em̄yd šon p̄d̄əs̄s̄.

Čelad̄ ez təd̄n̄, k̄t̄çə nal̄ mun̄n̄.

— Alosinō vuz̄z̄k, — suis Vaška. — Zavodtə-əd səm̄n-na
zavod̄it̄ən̄ vəçn̄, siyə p̄r tani loə, a Jogor̄d nek̄or-nin oz lo.

— Ti Petkakəd Alosinō mun̄j, a me tat̄çə kol̄ççə, — suis
Šergej. — Bərnas ti men̄m stav̄sə vištalan̄n̄d, a me t̄jan̄l̄.

— Ladnə, — səglašt̄cis Vaška. — Mi, gaskə, pomas̄ig ke-
zas i aš̄n̄m tat̄çə voam... Petka, vošt̄ kiad̄ p̄lett̄! Ajda vev-
jas v̄lə daj gənitam.

Kos da zar t̄v̄jas kuza p̄l̄təm vər̄n̄ vojnas ŋeuna zerv̄s-
tis, a as̄yl̄s lo! miçə; ər̄k̄d da s̄stəm.

Vəl̄i m̄j̄lakə nek̄or v̄vl̄təm kod̄ gaza. Gaskə s̄ v̄sna,
m̄j son̄di jugər̄jas p̄əvsas miçaa d̄l̄al̄is̄n̄ v̄l̄ gərd̄ flaḡjas,
gaskə, muz̄kaən v̄orsəm v̄sna, a, gaskə, s̄ v̄sna, m̄j zavod
pl̄osead̄ v̄lə v̄dlador̄šaņ k̄ss̄is̄n̄ j̄z. Dert, ez v̄v sēeəm
noga gaz, kor okota ov̄l̄vl̄ durn̄, çeççavn̄, šeravn̄, a se-
eəm, kueəm̄kə, kueəm̄ ov̄l̄ ɣli tujə mun̄igən, kor ŋeuna v̄t̄-
t̄əkə zal, v̄rə kol̄antor̄j̄s, a gazədə siyə, kodi loə v̄oz̄n̄, tuj
pomas̄əm v̄r̄n̄...

Tajə lunas zevis̄n̄ Jogorəs. Tajə lunnas-zə v̄çis̄n̄ zak-
ladka al̄lumin̄ij zavod̄ glavn̄j korpus̄l̄. I tajə-zə lun̄šaņs
216-əd N̄ raz̄jezd̄ kutis suš̄n̄ „K̄r̄lja samol̄ota“ stancijaən.

Čelad̄ para v̄v moz̄ əd̄jə kot̄ertis̄n̄ tr̄pa kuza. Pos dorə
n̄jə suvtis̄n̄. Tr̄p̄as̄ tati v̄l̄i vek̄nid, ətar-mədar v̄okas̄ dur.

Ранне-локтизмъ јаз. Неј милиционер, клянъс наганјас — кыкыс
вѣрвѣлас, мѣд кыкыс возып — нуѣдѣпъ кујим арестованнѣјас.
— Јермолѣјас, Данил Јогорјевиѣас да Петуниѣас. Ез вѣв сѣ-
мъп кулак Загревин. Сижэ звѣнитан војад, мукѣдѣсѣс возык,
тѣдмалама, мѣј ставѣс ердаѣама, сѣвѣтѣама став овмѣсѣа да
рѣсѣама и некѣд оз тѣд кѣтѣа. Їѣлад аzzиспъ тѣјѣ јѣзсѣа да
вѣсјиспъ трѣра вѣлѣс, ѣтиспъ тѣј арестованнѣјаслѣ.

— Те ен пов, Петка! — васнитис Вашка, кор ѣузѣмѣс Пет-
калѣп вѣдсѣп кѣлѣдѣлис.

— Ме ог пов, — воѣа suis Петка. — Те думѣјтан ме
наѣс поли да сижѣп лѣнтѣмѣп оли? — сѣдтис Петка, кор аресто-
ваннѣјас муниспъ. — Ме тѣјанѣс, јѣјјасѣс, поли.

Кѣт Петка и јѣјјасѣп најѣс suis да тѣѣм кѣвјасѣѣд роѣэ
вѣли и пѣјтѣстпъ сижѣс, по Петка сѣѣм вѣѣкѣда да бур ѣин-
јасѣп визѣдлис Вашка вѣлѣ, мѣј сижэ и аѣсѣс пѣмјѣвтис, сѣѣѣа
командујтис:

— Скаѣѣп! Скаѣѣп!

Зѣвиспъ Јогор Михѣјлѣвиѣас ез кѣлѣвѣсѣе вѣлѣ, а ѣикт са-
јѣ. Лѣп ју вѣрегѣ, зѣзѣд мѣлк јѣлѣ. Сѣтѣѣпѣ тѣдалѣпъ вѣли
рѣѣкѣд розјалан ѣу мѣјјас да вѣзѣд Завѣлѣнскѣј виз, код вѣс-
на лѣвѣс Алѣосиноѣп сѣѣм ѣорѣд коѣсѣс.

Зѣвиспъ сижѣс став вѣлѣѣтнас. Локтис завод срѣитанѣпъ
равоѣјѣ деѣлагѣја, карѣс докѣладѣик.

Рѣтѣѣп-на пѣвѣваѣјас кодјѣмаѣѣс поп садјѣс медѣзѣд,
медрѣѣкѣд лѣзнѣг кулстѣа, кодѣ тѣлѣсѣп ѣзјанјугѣд алѣј ѣвѣ-
тѣп зорзѣлѣ да садѣтиспъ сижѣс јур вѣѣтас, зѣзѣда лѣптѣм гу дѣрас.

— Мед зорзѣлѣ!

Ѧктиспъ ѣѣлад ѣвѣв зорѣзјас, кѣиспъ венѣкјас да пѣк-
тиспъ роѣѣм горт вѣвт вѣлас.

Сѣѣѣа лѣптиспъ гортѣа да мѣдѣспъ нѣпъ. Пѣрвој параас
гортѣа нѣис вѣроѣированнѣј роѣјзд вѣвса вѣз масѣнист, старѣк
Іван Михѣјлѣвиѣ, кодѣ локтис колѣдпъ Јогорѣс рѣтѣѣпъ-на.
Сижэ нѣис медѣвѣрја тѣјѣд аѣѣсѣс том ѣтсѣѣсѣс коѣѣгарсѣа, код-
лѣп олѣмѣс кулѣ револѣуѣја воѣевѣј пост вѣлѣп.

Тѣвѣѣалис тѣјѣ рѣрѣс мортѣс ѣѣкѣда, а ѣинјасѣс сѣлѣп вѣ-
лпъ ѣинѣѣп тѣрѣмаѣѣс, по стрѣгѣс.

Вашка да Петка кѣјиспъ вѣлѣзѣк, мѣлк јѣлѣ да кѣвѣиспъ
гу дѣрѣп.

Vištavlis karsa tædtæm mort. Kæt sijæ i velt tædtæm, a
şornitis siz, vÿttæ vazæn tædlæma i viæm Jogoræs, i Aļosino-
sa muzikjasæs, i nalÿş kerkaļassæ, nalÿş sogjassæ da dumjassæ.

Sijæ vištavlis pjaļiletka jÿlÿş, masinajas jÿlÿş, ŗurs da
das ŗurs traktorjas jÿlÿş, kodjas voasny pomtæm-dortæm kol-
hoznej mūjas vÿlæ.

Stavnÿs sÿlÿş kvzænÿ.

Vaška da Peţka eæ kvziszny.

Orator vištavlis i sÿ jÿlÿş, mÿj miritÿbtæm çorÿd koş
nuædtæg, vÿl olæm væçny on vermÿ, mÿj vÿl olæm teçigæn
vermasny lonÿ zertvajas i torja porazenijejas.

Jogor gu vÿlÿn stavÿs eskiszny, mÿj koştæg, zertvajastæg
vÿl olæmtæ on væç. Eskiszny eæ i Vaška da Peţka.

Kæt tani, Aļosinoÿn zeviszny kulakjas kipomÿs kulæm
kadtæg vostæm dona jortæs — Jogoræs, no gælæsÿs vištaly-
şÿslæn zvoja da çorÿda jurgis, kor sijæ kaztÿstis, mÿj talun
praznik, mÿj talun eæ puktÿşşæ zakladka vÿl gigant-zavod
korpusÿ.

A zavod stræitaninÿn væli praznik. Seni mæd vištalyşÿlÿş
barak vevt vÿvşan ŗusa kvzisz Sergej. Dokladcik vištavlis
mÿj praznik praznikæn, a koş munæ vÿdlaÿn dugdÿvÿltæg —
i præstæj lunjasæ, i praznikjasæ. A kor kaztÿstis ortça kol-
hozsa viæm predşedatel jÿlÿş, stavÿs suvtiszny, sapkajas
pærtçiszny, a muzÿka noraa vorsis roxoronnæj mars.

Tazi ŗornitiszny seni, taz-zæ ŗornitiszny i tani sÿ væsna,
mÿj kolhozjas da zavodjas — najæ eamÿn torja jukænjas æti
vÿzd ovmæslæn.

Sÿ væsna, mÿj tædtæm dokladcik vištavlis sizi, vÿttæ zev
bura da vazæn-ñin tædæ, mÿj jÿlÿş tani stavÿs dumajtænÿ,
mÿjÿlÿş eskænÿ da mÿj jÿlÿş omæļa na eskænÿ, — tajæ stav væs-
naÿs Vaška, kodj sulalis mÿlk jÿlÿn da vizædis uvlañ, kÿzi
ÿrgæ plæţinaæn pomæm va, drug tædlÿtægÿs gægærvois; a zÿv-
lÿş æd stavÿs tajæ, — æti vÿzd ovmæs.

I razjezd; kodj talunşan abu-ñin razjezd, a „Kryļja samo-
lota“ ñima stancija, i Aļosino, i vÿl zavod, i viæm mort gu-
dorÿn sulalÿş stav jæzÿs, a nakæd eæ i Vaška da Peţka —
stavÿs tajæ æti, vÿzd vÿlÿna vÿdsatorlæn jukæn, kodlæn ñimÿs
Sævetskæj strana.

I tajə prəstəj məvrys čorəda pьris Vaškaly juras.

— Petka, — suis siyə volnujtčig tьrji, — mijanəs-kə eškə tekəd Jogoras moz eəe viisnь, livə vojna vьln viisnь, mi eškə kuləmys eg povzə... Eg-əd povzə?..

— Dert egə povzə! — jələga moz kьlis Petkalən suəmys, — səmys tədan mьj, vaj mi zev dьr kutam ovnь, tajə vurəyk.

Alosinobьs gortanьs vər munigən najə ььšaŋ-na kьlisnь muzyka vorsəm sь da gora gaza ььləm. Gazьs vəlī saməj-na zavoditčəma.

Tədsa vьən, grьmədig tьrji tuj čukьl sajsaŋ levač moz mьtčьsis skorьj pojezd.

Levzis dintinьs ьli səvetskəj ʒivьrə. A čeləd nimkodə-šig tьrji əvtčisnь kinanьs da gorzisnь „ʒuda tuj“ skorьj pojezd vьvsa tədtəm passazirjasьb.

Faint, illegible markings at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint markings at the bottom center of the page, possibly bleed-through or a signature.

Допыс 90 ит.

45005

	К-Зыр.
31	-685

